

Det norske Arbeiderparti

Beretning *1917*

Kristiania 1918

Trykt i Arbeidernes Aktiefrykkeri

DET NORSKE ARBEIDERPARTI

BERETNING 1917

UTARBEIDET VED SEKRETÆREN

KRISTIANIA 1918
TRYKT I ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Indholdsfortegnelse.

	Side
Aaret 1917	1
Landsstyret	1
Centralstyret	2
Nye organisationer	2
Organisationer og medlemstal	3
Oversigt over medlemstallet 1915—1917	3
Agitationen	3
1. mai	7
Kommunalmøter	9
Spørsmålet om fast agitator	9
Forlag og bokhandel	10
Det tyvende Aarhundrede	11
Praktiske haandbøger i kommunepolitik	11
Det socialdemokratiske vänstern i Sverige	12
Zimmerwaldkonferansen	12
Almindelig forbud	12
Statens haandverksstipendier	12
Conrad Mohrs legat	12
Partiets presse	13
Social-Demokraten	14
Pressefondet	14
Det socialdemokratiske Pressekontor	15
Repræsentationsordning ved partiets landsmøde	16
Lindring av dyrtiden	18
Arbejderbevægelsens Arkiv	25
Det skandinaviske samarbeide	26
Internationalen 1917	28

Fra partiets distriktsorganisationer:

Akershus amt:

Akers arbeiderparti	31
Bærum og Follo kredsparti	31
Nedre Romerikes arbeiderparti	31
Mellem Romerikes kredsparti	32
Øvre Romerikes kredsparti	32

Smaalenenes amt:

Eidsberg arbeiderparti	32
Tune kredsparti	33
Ide og Marker kredsparti	33

Hedemarkens amt:

Nordre Hedemarkens kredsparti	33
Søndre Hedemarkens kredsparti	34
Vinger og Odalens kredsparti	34
Solør arbeiderparti	35
Søndre Østerdalens kredsparti	35
Nordre Østerdalens kredsparti	36

	Side
<i>Kristians amt:</i>	
Hadeland og Lands kredsparti	36
Nordre Gudbrandsdalens kredsparti	36
Valdres kredsparti	37
<i>Buskerud amt:</i>	
Ringerikes kreds arbeiderparti	37
Numedals kredsparti	37
<i>Jarlsberg og Larvik amt:</i>	
Skoger kredsparti	37
Sandefjord og Sandeherred arbeiderparti	38
Brunla kreds arbeiderparti	38
<i>Bratsberg amt:</i>	
Bamle kreds arbeiderparti	38
Gjerpen kreds arbeiderparti	39
Vest-Telemarkens kredsparti	39
<i>Nedenes amt:</i>	
Nedenes amtsparti	39
Sætersdalens kredsparti	40
<i>Lister og Mandals amt:</i>	
Oddernes kredsparti	40
Mandalens kredsparti	40
<i>Stavanger amt:</i>	
Hesbø og Hafrsfjord kredsparti	41
<i>Søndre Bergenhus amt:</i>	
Hardanger kredsparti	41
<i>Romsdals amt:</i>	
Indre Nordmøre kredsparti	41
<i>Søndre Trondhjems amt:</i>	
Utrøndelagens arbeiderparti	42
<i>Nordre Trondhjems amt:</i>	
Indtrøndelagens arbeiderparti	42
Namdalens socialdemokratiske kredsparti	42
<i>Nordlands amt:</i>	
Søndre Helgelands kredsparti	43
Nordre Helgelands kredsparti	43
Søndre Saltens arbeiderparti	43
Nordre Saltens arbeiderparti	44
Svolvær arbeiderparti	44
Vesteraalens kredsparti	44
<i>Tromsø amt:</i>	
Trondenes kredsorganisation	44
<i>Finmarkens amt:</i>	
Øst-Finmarkens kredsparti	45
Byorganisationerne.	
Fredrikshalds arbeiderparti	46
Sarpsborg arbeiderparti	46
Fredrikstad arbeiderparti	47

	Side
Moss arbeiderparti	47
Drøbak arbeiderparti	48
Kristiania arbeiderparti	48
Kongsvinger samorganisation	49
Hamar arbeiderparti	50
Lillehammer arbeiderparti	50
Gjøvik samorganisation	50
Kongsberg arbeiderparti	51
Drammens arbeiderparti	51
Holmestrand's socialdemokratiske forening	52
Hortens arbeiderparti	52
Tønsberg arbeiderparti	52
Larvik arbeiderparti	53
Skien's arbeiderparti	53
Notoddens arbeiderparti	53
Risør arbeiderparti	54
Kristiansands arbeiderparti	54
Stavanger arbeiderparti	55
Haugesund arbeiderparti	55
Bergens arbeiderparti	56
Trondhjems arbeiderparti	57
Narvik arbeiderparti	58
<i>Arbeiderpartiets kvindeforbund</i>	<i>58</i>

Regnskaper.

Partiets regnskap for 1917	60
Antimilitaristfondet	61
Forlagets regnskap for 1917	62
Det tyvende Aarhundredes regnskap 1917	63
Pressefondets regnskap for 1917	64
Social-Demokratens regnskap for 1917	65
Fortegnelse over kontingentindbetalingen for 1917	68

1917.

Rik paa begivenheter og under store prøvelser er aaret 1917 forløpet. Krigens uhygge og voksende mare over menneskeheten tiltok i aaret og alt haab om fred knustes av nye kamprop og fornyede forberedelser til fortsættelse av krigen.

For vort land kom kulforbudet i begynnelsen av aaret med store vanskeligheter for hjemmene og industrien, og sammen med den usedvanlige strenge og lange vinter bragte det os en sterk følelse av krigens uhygge. Den uindskrænkede ubaatkrig krævet livet av hundreder av vore sjøfolk, og landets forsyning med mat og øvrige livsfornødenheter stoppet omtrent op ved aarets utgang.

Arbeiderpartiets representanter i storting og kommuner har i aaret været i fullt arbeide med løsningen av de store samfundsoppgaver som krigen har medført. Det har herunder vist sig som allerede før, at det er de socialistiske linjer som bærer frem og ut over de store vanskeligheter.

Landsstyret.

Følgende medlemmer har i aaret været medlemmer av landsstyret:

Centralstyrets medlemmer: Chr. H. Knudsen, formand. Ole O. Lian, viceformand. Magnus Nilssen, sekretær. Jacob Vidnes redaktør. Martha Tynæs, Richard Hansen, Kyrre Grepp, Carl Øien og Aksel Knudsen som representant fra Arbeidernes faglige Landsorganisation.

Øvrige landsstyremedlemmer: Eivind Reiersen, Gjøvik, Petter Nilssen, Lillehammer, M. Tranmæl, Trondhjem, T. Tellefsen, Nedenes, Anton Andersen, Sarpsborg, H. Berg, Bratsberg, C. S. Bentzen, Hønefoss, A. Wereide, Stavanger, Olav Scheflo, Bergen, John Aalberg, Indrøndelagen.

Centralstyrets varamænd: 1. Beda Granqvist. 2. R. Torgeirson. 3. Oscar Ruud. 4. Edw. Mørk. 5. M. Puntervold.

Landsstyrets varamænd: 1. Harald Skudvig. 2. K. J. Moe, Trysil. 3. død. 4. Jacob Eikefjord, Rjukan. 5. Johan Nordvik, Nordre Salten.

Landsstyret har været samlet 2 ganger til møter. Første gang

i januar hvor følgende saker blev behandlet: 1. Budgetterne. 2. Repræsentationsordningen. 3. Deportation av de belgiske arbeidere til Tyskland. 4. Henvendelse fra U. S. A. socialistparti. 5. Utenrikspolitikken. 6. Pressefondet. 7. Valg av repræsentanter til den svenske partikongres, samt endel mindre saker.

Landsstyrets anden sammentræden skedde i mai til drøftelse av dyrtidssituationen, og indbydelse til Zimmerwaldkonferansen i Stockholm. Dyrtidssituationen og formulering av dyrtidskravene behandles i fællesmøte med sekretariatet for Den faglige Landsorganisation og stortingsgruppen.

Ved begge landsstyremøter har Petter Nilssen været fraværende grundet forfald, og ved møtet i mai hadde Anton Andersen, Sarpsborg forfald.

Centralstyret.

Centralstyret har avholdt 15 møter til behandling av 164 saker. Med sekretariatet for Den faglige Landsorganisation er avholdt 2 fællesmøter. Med sekretariatet og stortingsgruppen er avholdt 4 fællesmøter. Endelig er der avholdt et fællesmøte sammen med stortingsgruppens styre.

I Centralstyret har Kyrre Grepp været fraværende ved alle møter grundet sygdom, i hvilket sted 1. suppleanter, Beda Granqvist, har møtt. Av de øvrige suppleanter har Torgeirson møtt ved 6 møter.

Efter indbydelse fra Det svenske socialdemokratiske Arbeiderparti møtte Ole O. Lian, A. Buen og Magnus Nilssen som repræsentanter ved den svenske partikongres.

Ved Den faglige Landsorganisations kongres i oktober møtte efter indbydelse hele Centralstyret ved behandlingen av spørsmålet dyrtidens bekjæmpelse. For de øvrige sakers behandling var Centralstyret repræsenteret ved Chr. H. Knudsen og Martha Tynæs.

Ved Ungdomsforbundets ekstraordinære landsmøte i oktober møtte efter indbydelse Chr. H. Knudsen. Likeledes møtte Knudsen ved Bakerforbundets 25-aars jubilæum i Larvik.

Centralstyrets forskjellige komiteer har bestaaet av de samme medlemmer som foregaaende aar.

Nye organisationer.

Fra nye distrikter hvor der ikke er organisert kredspartier i tilslutning til partiet har følgende foreninger meldt sig ind direkte:

Skaare Arbeiderforening (Karmsund kreds) med 28 medlemmer fra 2. kvartal. Formand er: Zakarias Skeiseidet, Skaare, Haugesund.

Revnistrandi Ungdomslag (Indre Søndhordland kreds) med 20 medlemmer fra 2. kvartal. Formand er: Torkel Svinesten, Ballesheim.

Kabelvaag socialdemokratiske Forening (Lofoten kreds). Indmeldt fra 3. kvartal. Formand er: Hermand Strand.

Høianger Træarbeiderforening (Ytre Sogn kreds) med 82 medlemmer fra 3. kvartal. Formand er: H. Eikeland, Høianger.

Kongsvinger Samorganisation er dannet av 6 foreninger i tilslutning til partiet, med tilsammen 197 medlemmer. Tidligere var der kun en forening med 20 medlemmer. Formand i samorganisationen er Waldm. Carlsen.

Organisationer og medlemstal.

Ved utgangen av 1917 bestod partiet av følgende distrikts-organisationer:

- 3 amtspartier.
- 52 kredspartier (stortingskredser).
- 41 byorganisationer.
- 1 samorganisation (Svolvær).
- 5 enkelte foreninger.

Tilsammen har disse organisationer **1479** foreninger. I det beregningen gaar i trykken staar 120 organisationer tilrest med kontingent for 4. kvartal, og er der for deres vedkommende regnet med sidst indbetalte kontingent.

Det samlede medlemstal vil efter dette utgjøre 77,441. Av disse er 11,977 kvinder.

Stigningen i medlemstallet fra 1916 er saaledes **10,384**.

Oversigt over medlemstallet 1915—17.

Aar	Foreninger	Kvinder	Mænd	Ialt	Tilvekst i medlemstal
1914	972	7606	48260	53866	+ 4366
1915	1347	8300	54642	62952	+ 9086
1916	1459	10063	56994	67057	+ 4105
1917	1479	11977	65464	77441	+ 10384

Agitationen.

De forhøiede jernbane- og dampskipsbilletter samt indskrænkninger av kommunikationerne i det hele har virket sterkt hemmende paa partiets agitation. En planlagt agitationstur i Stavanger amt med Olav Oksvik som foredragsholder maatte saaledes helt indstilles grundet kulforbudet og andre vanskeligheter. Partiet har dog saa langt som gjørlig fortsat agitationsarbeidet ved planlægning av foredragsreiser, utsendelse av talere og ydet de bevilgninger til den stedlige agitation som kunde skaffes.

Kontoret har formidlet følgende foredrag:

Herman Haugerud: Brandbu — Krøderen — Modum — Vestfoss — Rødenes — Eidsberg — Sandviken — Jevnaker — Hønefoss

— Grorud — Enebakstrand — Sylling — Tønsberg — Asker — Frogn — Lillehammer.

Johan Jacobsen: Gjeithus — Flaa — Gulsvik — Hemnes i Høland — Lysaker.

Randolf Arnesen: Tønset — Husø i Jarlsberg — Tønsberg — Gjövik — Kristiansand — Strømmen — Brandbu — Stabæk — Skoppum — Kongsvinger — Elverum — Gjövik.

Carl Øien: Drammen — Lillestrøm — Røros — Ski.

Inge Debes: Bleiken.

Ole O. Lian: Larvik — Eina — Skarnes.

Ludvig Hansen: Kongsberg — Asker — Sarpsborg.

Emil Stang: Bryn — Drammen.

H. Finstad: Lilleelvedal.

Torgeir Vraa: Bergen.

Jørgen Dahl: Brevik.

Henrik Lang: Bøn.

T. Opsand: Drøbak.

A. Schultz: Efteløt — Drøbak.

Johan Evje: Fetsund — Aremark.

R. Torgeirson: Fredrikshald.

Kr. Tønder: Lillestrøm.

Edv. Bull: Moss.

Hans J. Engh: Mysen — Svelvik.

G. E. Stubberød: Hamar.

Lars Sæther: Hemnes i Høland — Krøderen.

Johan Gjøstein: Hønefos.

A. Bratvold: Porsgrund — Ottestad.

P. O. Løkke: Røros.

A. Mørk: Skien.

Jens Teigen: Tangen.

Chr. H. Knudsen: Lørenskog.

Svend L. Skaardal: Kvikne (2 foredrag) — Kongsvinger.

Martha Tynæs: Kap — Seljord — Sande i Odalen.

Johannes Bergersen: Eidsskogen.

Magnus Nilssen: Eidskogen.

Agitationen ved fiskeværer Gjæslingerne.

I tiden mellem 16. og 26. mars har jeg agitert ved Gjæslingerne fiskevær. Baade bestyreren og formanden for Fiskerhjemmet negtet mig lokale i Fiskerhjemmet. Det blev derfor arrangert møter i de største rorboder paa de forskjellige holmer. Paa Sørgjæslingerne holdt jeg ialt 8 foredrag for 900 tilhørere. De to sidste foredrag blev holdt paa Nordørerne for 200 tilhørere. Ogsaa her blev Fiskerhjemmet negtet mig; men i rorboderne raadet den bedste stemning for vor sak. Jeg anser derfor agitationen ved disse fiskevær for meget vellykket.

Pr. D/S «Folla» 26. mars 1917.

O. Eidem.

Bamle.

Jeg forlot Kristiania den 30. april for at naa frem til Kragerø den 1. mai og holde talen for dagen der.

Demonstrationstoget var det største man hadde havt, og ca. 1000 mennesker paahørte min 1. maitale paa Kirketomtem. Om kvelden holdt jeg foredrag igjen for overfylt hus paa en partifest i goodtemplarlokalet.

Den 2. mai begyndte min agitation for Arbeiderpartiet med foredrag i Taatø skolehus, og Skaatø kommune. Jeg talte ialt paa 5 møter, godt besøkt i denne kommune.

Saa gik turen den 6. mai til Sannikedal, hvor jeg i mange slags hus, paa en laave, i kommune- og ungdomslokaler, holdt 5 foredrag, ogsaa for gode forsamlinger. Den 10. mai drog jeg videre til Drangedal og Tørdal, i hvilke kommuner jeg opholdt mig en uke og talte 8 ganger, i skolehus, bedehus og ungdomshus, som regel for saa mange som der var plass til indendørs. Den 17. mai hadde det været partiføllers ønske at faa benytte mig ved et par tilstelninger i Sannikedal kommune; men de borgerlige arrangører var nok bange for at gi en socialistprest ordet der, saa det blev intet av.

Isteden reiste jeg til Kragerø, hvor Arbeiderpartiet hadde faat politiets tilladelse at bruke Kirketomten til møte kl. 6 eftermiddag med mig som taler. Forsamlingen var av samme størrelse som den første, og socialistens 17. maitale blev mottat med begeistret bifald, saa Arbeiderpartiet ingen skam hadde av sit ekstraarrangement.

Den 18. var jeg ute paa Gumø og holdt foredrag i en forsamling bønder, fiskere og grubearbeidere. Den 19. og 20. var viet Bamle kommune, hvor jeg talte paa 3 møter og assisterte paa en fest ved Nysten gruber.

Paa de steder jeg under denne reise besøkte og holdt foredrag, fandt jeg en udmerket jordbund for socialismen, folk rede i flokkevis til at slutte sig til os straks de faar greie paa vore anskuelser og maal.

Jeg hadde med mig 100 av Carpenters «Aldrig mer» og 100 av Debes' «Nye Tider» og blev fort kvit disse prægfige brosjyrer, som sikkert gjør sit til at holde den socialdemokratiske bevægelse ilive derborte hvor jeg var.

Kristiania 30. mai 1917.

Herman Haugerud.

Søndmøre.

Efter anmodning fra partikontoret har *Olav Oksvik* holdt nogen foredrag i Hjørungafjord paa Søndmør. Han talte ved *Bondalen*, hvor en tidligere stiftet forening nu gaar ganske godt. Videre gik turen til *Viddal*, Bjerke og Øie. Ialt 4 foredrag. Alle steder var der fuldt hus og god stemning for vor sak. Paa Bjerke dannedes partiforening med 23 medlemmer. Forøvrig har Oksvik holdt en række foredrag i Romsdals distrikt i de forskjellige foreninger.

Nordre Bergenhus amt.

Der er iaar gjort planmæssig forsøk paa at faa fotfæste i Nordre Bergenhus amt. Fru *Martha Tynæs* begyndte i Søndfjord med 4 foredrag som blev avholdt paa *Moldøen*, *Svanø* og 2 foredrag paa *Florø*. Paa det sidste sted blev der dannet en socialdemokratisk forening med 45 medlemmer.

Utover høsten tok *Olav Oksvik* fat paa amtet ved en større foredragsturné. Han begyndte ved *Moldøen* og holdt 5 foredrag i og nærved *Moldøen* og *Florø*. Senere fortsatte turen indover i Sogn hvor foredrag holdtes paa følgende steder: *Vadheim*, *Høianger*, *Sogn-dal*, *Vaagsvaagen*, *Rygstad*, *Kaupangen*, *Lærdal*, *Ljøsne*, *Øvre Aardal*, *Nedre Aardal*, *Natviken*, *Slinde*, *Hovsla*, *Lyster*, *Skjolden*, *Joranger*, *Holvik* og *Raudeberg*.

Paa en del av disse steder har været avholdt 2 foredrag. Til-sammen avholdt *Oksvik* 27 foredrag i løpet av 33 dage. Møterne var for de flestes vedkommende bra besøkt. I den beretning *Oksvik* har sendt Centralstyret om turen uttaler han at den utførte agitation maa ansees som et forhaandsarbeide. Det praktiske resultat av turen vil først vise sig senere. Der blev stiftet en forening paa *Førde* som er direkte indmeldt i partiet fra 1. januar 1918. Efter avtale med Centralstyret har *Oksvik* skaffet sig flere forbindelser i amtet, da agitationen skal fortsættes av *Oksvik* i det nye aar.

Haugeruds foredragsreise i Søndre og Nordre Helgeland.

Av en utførlig beretning som *Haugerud* har levert over agitationen i Søndre og Nordre Helgelandskredsene fremgaar følgende:

Paa veien nordover talte *Haugerud* paa «*Smaabergene*» i Trondhjem for 3000 tilhørere. I Søndre kreds begyndte virksomheten med foredrag i *Bindalen* for 30 tilhørere. Samme kveld holdtes nyt foredrag i skolestuen for en større forsamling. Derefter talte han ved *Fiskerosen*, *Bindalseidet*, *Vadsaas* og *Lande* med bra tilslutning. Der-efter gik turen til *Medby* og *Holmesbø* i *Velfjorden*, paa det sidste sted kom desværre intet møte istand. Næste sted var *Brønnøy*, hvor han efter opfordring talte over emnet «*Socialisme og kristendom*». Om kvelden et godt besøkt agitationsmøte sammesteds. Saa bar det avsted i leiet motorskøite i 1½ uke og hvorunder 7 herreder besøktes, og med regelmæssig 2 møter hver dag. Der holdtes gode møter i *Vega*, *Forvik*, *Tjøtta*, *Leirfjorden*, *Sandnessjøen*, *Herøy* og *Alstahaug*. Et av de bedste møter holdtes i en sjøbod paa *Kviting*. Paa de fleste steder var det første gang der holdtes socialistisk foredrag.

Agitationen i Nordre Helgeland begyndte med foredrag paa et *St. Hansstevne* i *Nesna*, hvor 200 partifæller var fremmøtt. I de følgende 14 dage var jeg fuldt optat med reiser og møter. Turen strakte sig helt til *Susendalen*, hvor vor stortingsmand har sit bonde-hjem, og der ogsaa som synlig tegn paa partiets styrke i distriktet staar et vakkert litet «*Folkets Hus*» som var overfyldt til trængsel da jeg talte der den 5. juli. Foredragene var som regel godt besøkt

og paa enkelte steder, i Myklebustad, Mo i Ranen, Bosmo, Hemnes og Mosjøen paahørtes de av saa mange som lokalerne kunde rumme. I Nordre saavel som i Søndre Helgeland er der bra jordbund for socialismen.

Agitation i Vest-Telemarken.

Den 25. august paabegyndte forretningsfører Bratvold en av Arbeiderpartiet og Vest-Telemarkens kredsorganisation planlagt agitationsturné. Den 25. avholdtes møte paa Ulefos og herunder stiftedes Ulefos Arbeiderparti. Den 26. avholdtes foredrag ved Lunde, hvor man hadde forening i tilslutning til kredspartiet. Den 27. holdtes møte ved Kvitseid og herunder stiftedes avdeling i tilslutning til kredspartiet. Den 28. foredrag i Vraadal Arbeiderforening. Den 30. foredrag i Omdals Verks Fagforening. Efter foredraget besluttet fagforeningen at tilslutte sig kredspartiet. Den 1. september foredrag i Dalen Grubearbeiderforening. Efter foredraget vedtok foreningen at tilslutte sig kredspartiet. Den 2. september foredrag i Laardals Arbeiderparti.

Paa den 8 dages turné blev der stiftet 2 nye foreninger og 2 fagforeninger blev tilsluttet kredspartiet. Den av kredspartiet ved agitation tilsigtede hensigt blev naadd fuldt ut. Foredragsholderen fik det indtryk av turen at Vest-Telemarken ved planmæssig agitation snart vil kunne erobres for socialismen.

Fr. A. Strøm, Bodø har holdt ca. 40 politiske foredrag i Tromsøstift.

Waldm. Carlsen har holdt 45 foredrag paa forskjellige steder. 6 av disse foredrag er avholdt i *Nordre Østerdalens kreds* med bidrag fra partikassen.

Med bidrag av partikassen holdt *K. Thonanden* og *W. Carlsen* foredrag i Nes paa Romerike og stiftet herunder et par foreninger i tilslutning til Øvre Romerikes kreds Arbeiderparti.

Ole Øisang har i Rørostrakterne avholdt tilsammen 65 foredrag og *Carl Westerlund* har foretat endel reiser i Karmsund kreds og holdt foredrag i Kopervik, Avaldsnes og Skaare, for muligens at faa stiftet endel foreninger i denne kreds. Dette arbeide skal fortsætte i det nye aar.

1. mai.

En betydelig øket tilslutning hadde 1. mai-demonstrationerne 1917. Den nærmeste aarsak hertil var at dagen ved siden av 8-timersdagen blev en vældig demonstration mot dyrtid og militarisme, og hvor arbeiderorganisationernes formulerte krav fik enstemmig tilslutning av arbeidermasserne. Overalt vedtoges resolutioner i tilslutning til dyrtidskravene, og disse resolutioner blev oversendt Stortinget:

Aarets 1. mai-merke solgtes i et antal av 95000.

Fra partikontoret blev der formidlet 96 talere utover landet. Disse var følgende:

Aamodt: Alf Hansen.	Larvik: O. M. Gausdal.
Aakrene: A. F. Løchen.	Lesjeverk: Andr. Pedersen.
Arendal: Antonsen-Nøkleby.	Levanger: Kr. Tønder.
Asker: H. Bergve.	Lillehammer: Arne Magnussen.
Askim: Chr. Systad.	Lillestrøm: C. Bonnevie.
Bagn i Valdres: Niels Ødegaard.	Lier: Olav Brustad.
Bergen: Johan Gjostein.	Mandal: T. Tellefsen.
Blaker: Ole J. Bakke.	Moss: Gunnar Ousland.
Brevik: G. E. Stubberød.	Muggerud: A. J. Horgen.
Dombaas: Ole Andreassen.	Nakkerud: Henrik Lang.
Drammen: Ole O. Lian.	Notodden: Eivind Reiersen.
Eidsfos: L. Rungstad.	Nystein: P. R. Saltvig.
Eidsvold: Arne Juland.	Odda: Edw. Mørk.
Elverum: Johan Evje.	Porsgrund: Martin Tranmæl.
Eydehavn: A. M. Terjesen.	Rena: Karl Bjurstrøm.
Fetsund: W. Carlsen.	Risør: Guttorm Fløistad.
Fevik: O. H. Maurstad.	Ringsaker: M. Jul-Halvorsen.
Foldalen: Lars Sæther.	Rjukan: Per Kviberg.
Fredrikshald: M. Foshaug.	Røros: Reinert Torgeirson.
Fredrikstad: Chr. H. Knudsen.	Sande i Jarlsberg: Math. Fredsti.
Gjesaasen: Johan Jacobsen.	Sandefjord: H. Finstad.
Gjeithus: Hans Høglund.	Sandviken: C. Jeppesen.
Gjøvik: A. Bratvold.	Sarpsborg: P. O. Løkke.
Glemminge: Jens Teigen.	Singsaas: P. Bolstad.
Grorud: A. Indrebø.	Skarnes: J. Vidnes.
Hamar: Johan Bergersen.	Skjærdalen: A. Bay.
Hjuksebø: Ernst Løvaas.	Skien: P. Moe-Johansen.
Hen: Peder Løwe.	Skotselven: Andreas Bø.
Hof i Jarlsberg: Kr. Jakobsen.	Slemmestad: Arvid G. Hansen.
Hole: Knut Thon.	Stavanger: Emil Stang.
Holmestrand: Anton Jensen.	Stenkjær: L. Aslaksrud.
Horten: Hans Amundsen.	Strømmen: Sverre Iversen.
Hougsund i Eker: L. Weltzin.	Syilling: J. Aas.
Hønefoss: A. Juell.	Sætre: Randolph Andersen.
Jevnaker: I. Rastad.	Tofte: Ivar Jørgensen.
Jømna: E. H. Brændholen.	Trondhjem: A. Buen.
Kap: Osv. Martinsen.	Tvedestrand: Halvdan Wigaard.
Kongsberg: Gunstein Andersson.	Tønsberg: Joh. Samuelsen.
Kongsvinger: Joh. C. Hansen.	Ullern: Alb. Raaen.
Kragerø: Herm. Haugerud.	Urskog: Trygve Lie.
Kristiania: Halvdan Koht,	Vaaler i Solør: Alb. Raaen.
Magnus Nilssen,	Vennesla: Andr. Hanssen.
Torgeir Vråa,	Vestfossen: Levor Pedersen.
Michael Puntervold.	Vigsnes: E. Lund.
Edv. Bull.	Vikesund: Hans J. Engh.
Krogstadellen: Jørgen Dahl.	Vittingfos: Torgrim Bilstad.
Kristiansand: H. Berg.	Ytre Aadalen: T. Opsand.

Kommunalmøter.

Kommunalmøterne er blit en aarviss institution i partiet som bevægelsen har stor glæde av. Disse møter, som planlægges for avgrænsede distrikter, har stor tilslutning, og de som besøker møterne reiser altid hjem igjen med større innsikt i de spørsmål som behandles og større tro paa partiets evne til at gjennomføre arbeidernes store saker. De lovende kræfter inden Arbeiderpartiet kommer gjerne frem ved kommunalmøterne, og man har derfor ret til at vente gode resultater av partiets kommunearbeide i bygd og by.

Aarets første kommunalmøte holdtes i *Gjøvik* for Kristians amt. Det varet i 2 dage og hadde over 100 deltagere fra hele amtet. Der holdtes foredrag av Eivind Reiersen, Nils Ødegaard, Hans Amundsen, Inge Debes og Randolph Arnesen.

For Indtrøndelagen holdtes kommunalmøtet ved *Røra*, hvor 36 representanter deltok. Der holdtes endel udmerkede foredrag om vore kommuneprogrammer.

For Utrøndelagen er avholdt et kommunalmøte paa Kvaal i Guldalen i november, hvor de mest aktuelle kommunale spørsmål drøftedes.

For Jarlsberg og Larvik amt holdtes kommunalmøte i *Larvik*, hvor Ole O. Lian representerte Centralstyret og holdt foredrag paa møtet.

For Sørlandet holdtes kommunalmøte i *Kristiansand* i pinsen, med stor tilslutning fra hele distriktet. Der møtte 120 representanter. Møtet var prægigt arrangert av Kristiansands Arbeiderparti. Og en række gode foredrag om kommunale spørsmål blev holdt. Som representant for Centralstyret møtte Randolph Arnesen.

For *Bratsberg* holdtes i pinsen kommunalmøte paa *Rjukan*, hvor Inge Debes, Johan Gjøstein, H. Berg og Alfred Madsen talte om kommunale saker under stor tilslutning.

For Hedemarkens amt holdtes kommunalmøte paa *Elverum*, arrangert av Søndre Østerdalen og Søndre Hedemarkens kredsparti. Der holdtes endel foredrag med diskussion, og møtet nedsatte en komité til at forberede næste kommunalmøte for amtet. Som representant for Centralstyret møtte paa Elverum Randolph Arnesen.

For Vestlandet holdtes i oktober et kommunalmøte i *Stavanger* med deltagere like fra Kristiansand og Bergen. Møtet var i det hele vellykket tiltrods for at tilslutningen ikke var saa stor som ønskelig.

Spørsmålet om fast agitator.

Landsstyret vedtok den 3. juni 1916 følgende beslutning:

«Centralstyret anmodes om at være opmerksom paa en ordning med en planmæssig agitations- og organisationsvirksomhet — eventuelt ved ansættelse av en mand til paa partiets kontor eller paa anden maate, — at fremlægge for landsstyret et forslag senere.»

I henhold hertil har der fra partikontorets side været planlagt og arrangert længere foredragsreiser i forskjellige distrikter i den utstrækning dette har været mulig. Til længere sammenhengende

agitationsreiser er væsentlig benyttet Olav Oksvik og Herman Haugerud, og har særlig den sidste til enhver tid været disponibel og villig, saaledes at vi praktisk talt har hat ham til raadighet, naar det har været behov for en foredragsholder. Imidlertid bragte kul- og benzinnøden os i den situation at agitationsreiser i kyst- og fjorddistrikter blev omtrent umulig at foreta, og en planlagt reise for Oksvik i Stavanger amt maatte av den grund helt indstilles. Under disse omstændigheter har det ikke været mulig at foreta det som ellers kunde været gjort paa dette omraade.

Det maa under de nuværende vanskelige forhold paa kommunikationsvæsenets omraade og med de forfærdelig høie reise- og diætomkostninger være umulig at ansætte en fast agitator, om man ellers mente at dette burde forsøkes. Til dette strækker ikke parti-kassens midler med de nuværende indtægter.

Med hensyn til i tilfælde at ansætte en mand til paa partiets kontor for derved at ha en til raadighet i agitationen, saa har dette ikke været absolut paakrævet, da vi som nævnt har faat ordnet os med habile foredragsholdere i den utstrækning som under de nuværende forhold med fordel kunde benyttes. Hertil kommer at en saadan ansættelse vilde medføre større utgifter end der for tiden kan skaffes midler til, og endelig bør der ikke nu foretages ansættelser ved partikontoret, hvortil landsmøtet og det kommende styre er bundet. I forbindelse med denne sak bør ogsaa sees et forslag fra lærer Evje om ansættelse av en saakaldt kommunalsekretær, hvortil det ikke er mulig for nærværende at ta noget standpunkt.

Forlag og bokhandel.

Til utvidelse av forlag og bokhandel blev der fra april flyttetid leiet en større butik med lagerrum i Folkets Hus, Møllergaten 18. Samtidig blev der avertert efter bestyrer, som selvstændig skulde forestaa denne virksomhet. Imidlertid fandt styret det senere rigtigst at utsætte med iverksættelse av forlagets utvidelse. Aarsaken hertil var de urimelige priser som indredning av butikken vilde andra til, de voldsomt økede papir- og trykningspriser som av sig selv begrænser utgivelse av bøker, samt at det var vanskelig at skaffe tilveie de midler som er nødvendig til større forlagsvirksomhet. Den leiede butik blev derfor fremleiet igjen paa slike betingelser at styret paa korteste varsel kan iverksætte den længe forønskede utvidelse.

Forlaget har i aaret utgit følgende:

Edw. Carpenter: Aldrig Mer (overs. av Illit Grøndahl) oplag 4000, utsalgspris kr. 0.50.

Oscar Pedersen: Klassekamp og Kooperation, oplag 3000, ut-salgspris kr. 0.75.

Inge Debes: «Nye Tider», artikkelserie med sats fra «Det 20. Aarhundrede», oplag 2000, utsalgspris kr. 0.50.

Halvdan Koht: Marcus Thrane, til hundredeaarsdagen 17. okt. 1817—17. okt. 1917, oplag 2000, utsalgspris kr. 2.00.

Oscar Pedersen: «Norsk Dyrtidspolitik», oplag 3000, utsalgspris kr. 3.00.

Karl Kautsky: Den sociale Revolution, oversat av Inge Debes, oplag 1000, utsalgspris kr. 3.50.

Edw. Carpenter: «Mot Solrenning», oversat av Illit Grøndahl, oplag 1500, utsalgspris kr. 2.25.

Inge Debes: 2. oplag av «Nye Tider, oplag 2000, utsalgspris kr. 1.00.

7. oplag av Socialisternes Sangbok er trykt i 5000 ekspl. Der er nu tilsammen trykt 39 000 av denne sangbok.

Arbeiderkalenderen for 1918 er utgit i 22 000 ekspl. og juleheftet «Arbeidets Jul» i 12 000. Kalenderen er praktisk talt utsolgt og av juleheftet solgtes 11 000.

I november maaned i uken fra 17.—25. blev der foranstaltet et billig boksalg fra forlaget, og cirkulære herom blev utsendt til alle avdelinger. «Det store boksalg» fik god tilslutning fra foreningerne. Der solgtes i denne uke alene for over 3000 kr. i bøker og brosjyrer, hvilket er et stort beløp set i forhold til de meget lave priser som er gjældende for forlagets bøker og brosjyrer.

Forlaget blev ogsaa utsolgt for en del brosjyrer, saaledes brosjyren om «Jordspørsmålet» som har været trykt i 8000 ekspl. Denne brosjyre er under revision av forfatterne Hornsrud og Bonnevie og kan forhaabentlig være i handelen igjen om kort tid.

Andr. Paulsens «Folkevæbning eller avvæbning» er utsolgt. En ny brosjyre om vort militærprogram er under arbeide. Likeledes er endel andre skrifter av forskjellig art.

Bokhandelen har hat en omsætning av kr. 32 000.00. Nettooverskuddet er kr. 2 764.00 som indgaar til forlaget.

Det tyvende Aarhundrede.

Partiets tidsskrift «*Det tyvende Aarhundrede*» er i aaret utkommet i de bestemte 10 hefter under *Inge Debes'* og *Johan Evjes* redaktion. Grundet de økede tryknings- og papirpriser koster det nu partiet ikke litet at holde det gaaende; men centralstyret fandt ikke at kunne forhøie kontingenten til mere end 4 kroner pr. aar, av henyn til alle de partifæller som er nødt til at ha skriftet til det daglige parti- og kommunearbeide. Tidsskriftet kan glæde sig ved et høiere abonnentantal end tidligere. Underskuddet for 1917 er kr. 2400.

Praktiske haandbøger i kommunalpolitik.

Der er fra Uttrøndelagens Arbeiderparti og fra Johan Evje indkommet henstilling om at faa utgit smaaskrifter til bruk for vore repræsentanter i kommunestyrene. Man er naturligvis opmerksom paa at den slags vil ha sin store nytte, men vanskeligheten ved at utgi disse bestaar i at faa kyndige, praktiske og erfarne folk til at skrive dem. Det blir fra partikontorets side ved henvendelse til enkelte mænd paa dette omraade gjort forsøk paa at efterkomme den indkomne henstilling.

Det socialdemokratiske Vänstern i Sverige.

Til Socialdemokratisk vänsterns konstituerende kongres den 13.—15. mai mottok partiet indbydelse til at la sig repræsentere. Centralstyret besluttet mot en stemme at meddele det nye parti at man ikke hadde anledning at sende nogen repræsentant.

Zimmerwaldkonferansen.

Til Zimmervaldkonferansen i Stockholm den 31. mai 1917 mottok partiet indbydelse til at sende repræsentanter.

Indbydelsen blev behandlet av landsstyret i møte den 14. mai hvor det blev besluttet mot 4 stemmer ikke at sende nogen repræsentanter. Minoriteten stemte for at partiet skulde la sig repræsentere ved konferansen.

Almindelig forbud.

Ved landsstyrets møte i mai maaned vedtoges enstemmig følgende:

«Under den frygtelige dyrtid som hersker i landet, henstille til Regjeringen straks at gjennomføre forbud mot fabrikation, indførsel og salg av rusedrik».

Statens haandverkerstipendier.

Til medlemmer av Statens stipendiekomité som utarbeider indstilling til utdeling av Statens stipendier for haandverkere og tekniske arbeidere, har partiet i aaret opnævnt skræddersvend *Thv. Svendsen*, Kristiania og snekker *Johan Sørensen*, Fredrikshald med instrumentmaker *H. Lang*, Kristiania og snekker *Paul Hansen*, Fredrikstad som varamænd.

Conrad Mohrs legat.

Konsul *Conrad Mohr* har i aaret oprettet et legat efter hvilket renterne av kr. 200 000.00 hvert aar skal anvendes til reisestipendier til utlandet for personer som vil gjøre videnskabelige eller praktiske studier om socialismen. Der skal regelmæssig utdeles 2 stipendier, men der kan, hvis vedkommende indstillingsmyndighet for et enkelt aar foreslaar det, utdeles indtil 4 stipendier. Indstillingsmyndigheten skal foreslaa det dobbelte antal personer blandt hvilke den avgjørende myndighet skal træffe sit valg. Denne myndighet skal saalænge konsul Mohr eller hans hustru lever ligge hos dem; senere skal avgjørelsen tilligge en myndighet hvorom der endnu ikke er truffet endelig bestemmelse.

Konsul Mohr har ønsket at indstillingsmyndigheten til disse stipendier skal være hos socialdemokratiet, og centralstyret har i den anledning gjennom hr. Mohrs advokat uttalt ønske om at partiets

landsstyre faar indstillingsmyndigheten og at det forutsættes at landsstyret opnævner en komité i sakens anledning. Centralstyret sendte Konsul Mohr et takketelegram ved legatets oprettelse.

Partiets presse.

Landsstyret har efter andragende fra Trondenes Kreds Arbeiderparti anerkjendt bladet «Folkeviljen» som partiorgan.

Ved aarets utgang bestod partipressen av følgende blade:

Partiblade	Begyndt at utkomme	Utk. i uken	Redigeres av
Social-Demokraten, Kristiania	1884	6	Jacob Vidnes
Arbeidet, Bergen	1893	6	Olav Scheflo
Ny Tid, Trondhjem	1899	6	Martin Tranmæl
1ste Mai, Stavanger	1899	6	Otto Luihn
Nordlys, Tromsø	1902	3	Peder Kaasmoli
Fremover, Narvik	1903	2	Georg Rokkan
Fremtiden, Drammen	1905	6	Torgeir Vraa
Smaal. Social-Demokrat, Fr.stad.	1906	6	P. Moe-Johansen
Sørl. Social-Demokrat, Kr.sand.	1907	6	Ola Solberg
Tiden, Arendal	1907	3	
Tidens Krav, Kristiansund	1906	3	Johan Ødegaard
Arbeidets Ret, Røros	1906	3	Olav T. Vegheim
Bratsberg-Demokraten, Skien	1908	6	H. Berg
Glommendalens Social-Demokrat	1915	6	Waldm. Carlsen
Demokraten, Hamar	1909	3	P. O. Løkke
Vestfold Arbeiderblad, Tønsberg	1909	6	Ole Øisang
Haugesund Folkeblad	1910	3	Carl Westerlund
Nybrott, Larvik	1911	6	Andr. Hansen, A. Eines
Moss Social-Demokrat	1912	2	Arne Magnussen
Daggry, Horten	1912	3	Ole J. Bakke
Nordlands Social-Demokrat, Bodø	1909	3	Edvard Jørstad
Ny Dag, Gjøvik	1913	3	Eivind Reiersen
Hønefos og Oplands Social-Demokrat	1913	3	Jørgen Thon
Akershus Soc.Dem., Lillestrøm	1913	3	Arvid G. Hansen
Vestfinmarkens Social-Demokrat	1913	2	Chr. Andr. Olausen
Østerdalens Soc.-Demokrat, Elverum	1915	3	Olav Sæther
Dunderlandsdølen, Mo i Ranen	1916	2	R. Knudtson
Folkeviljen, Sjøveien	1911	2	Kr. Tønder
Namdalens Social-Demokrat	1915	3	Johns. Eide

Desuten utkommer følgende socialdemokratiske blade:

Romerikes Blad, Jesseim (privat)	1901	2	M. Jul-Halvorsen
Finmarken, Vardø	1899	2	J. Nygaard
Indtrøndelagens Social-Demokrat	1913	3	A. Lian
Folkets Ret, Molde	1911	1	Olav Oksvik
Folkets Røst, Eidsberg	1917		Komité

„Social-Demokraten“

har ogsaa iaar trods vanskeligheter paa mange hold hat en pen fremgang. Abonnentantallet er steget med ca. 2000. Grundet den sterke flugt i prisstigningen paa alt der skal til for at fremstille en avis har det ikke været mulig at holde sig inden budgettets ramme.

Papiret, der ved aarets begyndelse kostet 205 kr. pr. ton steg i aarets løp til 475 kr. Trykningsprisen er steget med 30 pct. Redaktions- og ekspeditionspersonale og avisbud har erholdt dyrtidstillæg. Grundet de store merutgifter blev man nødt til at forhøje aviskontingenten fra 25 til 30 øre uken og kvartalet fra kr. 3.00 til kr. 3.60. Denne kontingentforhøielse gjaldt fra 1. juli 1917. Fra 1. mars blev annonceprisen forhøiet med 3 øre pr. mm. Disse forhøielser i forbindelse med et forøket abonnement og en stigning i annoncespalterne har ikke alene dækket merutgifterne, men har ogsaa git et betragtelig godt overskud. Alle poster paa indtægtssiden er steget over det budgetterte med ikke smaa beløp. Indenbys kontingent og løssalg var budgettert med kr. 257 000.00, har indbragt kr. 321 741.00. Utenbyskontingent var budgettert med kr. 85 000.00, indkommet kr. 101 154.00. Annoncerne var budgettert til kr. 170 000.00, indbragte kr. 252 219.00.

De samlede indtægter overstiger det budgetterte beløp med kr. 164 585.00.

Som forut nævnt er der ogsaa store overskridelser paa utgiftssiden. Papiret var anslaaet til kr. 155 700.00, mens forbruket er kr. 231 016.00. Trykning var budgettert med kr. 118 160.00, der er medgaat kr. 125 481.00. Budløn var opført med kr. 63 300.00, der er medgaat kr. 76 267.00.

Likeledes er der utbetalt i dyrtidstilæg til personalet kr. 8 754.00, der ikke var opført paa budgettet. Paa de øvrige utgiftsposter er der smaa, men ikke nævneværdige overskridelser. Overskuddet blir kr. 65 059.00.

Pressefondet.

Foruten de aarlige bidrag tilsammen kr. 3 300.00 fra forbund som er nævnt i forrige aarsberetning er der i aaræt tilkommet Norsk Sporveisforbund som har bevilget kr. 50.00 pr. aar i 3 aar til fondet.

I landsstyrets møte i januar erholdt centralstyret bemyndigelse til at utsende sirkulære til foreningerne til fordel for pressefondet, men paa grund av de herskende unormale forhold med stadig økende dyrtid for arbeiderklassen fandt centralstyret ikke at kunne trække denne veksels paa arbeiderne og mente derfor at maatte utsætte med dette, hvilket senere er godkjendt av landsstyret.

Pressefondets kapital er pr. 31. 12. 1917 kr. 22 405.23. Der er utlaant kr. 46 048.02 til partiaviser. Pressefondet staar selv i gjæld for kr. 25 804.17.

Ved siden av vanskeligheten ved at samle midler til fondets vekst, melder der sig en ny vanskelighet ved driften som kan ødelægge hele tanken ved fondet, og dette er at de fleste laantagere

glemmer rent at betale baade renter og avdrag av sine laan. Flere partiaviser som med megen vanskelighet er skaffet laan umaker sig ikke engang med at svare paa kravbreve angaaende forfaldne terminer. Det er naturligvis forstaaelig at partiblادene kan arbeide tungt og slite sig frem fra dag til dag; men trods dette bør dog Pressefondet stilles ved siden av enhver anden kreditor, og hvis man har vanskelig for at klare avdragsterminen saa bør man søke centralstyret om utsættelse og indbetale renterne til fastsat tid. Hvis ikke disse rent forretningsmæssige regler følges av alle laantagere, vil pressefondet uvægerlig tape enhver betydning, og miste sin kraft til at hjelpe de smaa aviser til laan.

Det socialdemokratiske Pressekontor.

Som nævnt i forrige beretning har pressekontoret naadd klimax i sin utvikling hvad tilslutning fra aviserne angaar. Vi har forbindelse med alle de partiblade, som har bruk for nyhetsstof.

Virksomheten har været fortsat i samme spor som før. Der distribueres inden- og utenlandske nyheter av alle slags, stortings-etterretninger, meddelelser om blokerte arbeidspladser m. v. Ogsaa i det forløpne aar har kontoret hat kontrakt med N. T. B. som har git os ret til at benytte hvad vi ønsker av dets stof.

Stoffet distribueres pr. post, telegraf og telefon. Det meste og viktigste sendes pr. telefon. Antallet av telefonekspeditioner i aaret har gjennemsnittlig været 34 pr. dag. (For den overveiende delekspeditioner à 2 perioder = 6 minutter). For mottagelse av utenlandsk stof har vi desuten daglig forbindelse med Stockholm, København og ofte ogsaa med Gøteborg. Lokalkorrespondenter er ansat i alle landets større byer og i flere mindre byer og nyhetscentrer. Vi har saaledes korrespondenter over det hele land. Størsteparten av dem er partiblادenes medarbeidere eller redaktører.

Alle aviser nordenfor Trondhjem samt i Røros, Kristiansund og Molde betjenes av filialkontoret i Trondhjem, som siden 10. mai bestyres av *Arnold Wik*. Alle de øvrige blade betjenes fra hovedkontoret.

Personalet ved hovedkontoret bestaar, foruten av undertegnede, av *Bjarne Jullum* (tiltraadt 15. mai 1917) og *Ragna Hagen* (tiltraadt 1913) samt *Nathalie Andersen* (bud).

Kontoret lider meget under mangel paa *arbeidsrum*. Det disponerer bare to meget smaa rum, og dette i forbindelse med telefonforholdene i Kristiania vanskeliggjør arbeidet i høi grad.

Kontorets regnskap for andet halvaar 1916 viste et underskud paa kr. 3 618.79. Regnskapet for første halvaar 1917 viser et underskud paa kr. 972.60, hvilket væsentlig skyldes de dyrtidstillæg til personalet, som er bevilget i aarets løp.

Av kontorets forbindelser er 12 dagblade, 8 utkommer tre ganger ukentlig, 5 to ganger ukentlig og 1 en gang ukentlig.

Kristiania, januar 1918.

Oscar Pedersen.

Repræsentationsordningen ved partiets landsmøter. .

Den ifølge beretningen for 1916 nedsatte komité som skulde utrede og komme med forslag til ændring av partilovens § 4 om repræsentationsreglerne til partiets landsmøter bestod av følgende: *Ole O. Lian*, Kr.a, *O. H. Maurstad*, Arendal, *Edv. Mørk*, Kr.a, *Johan Samuelsen*, Bergen, *Martin Tranmæl*, Trondhjem, *G. Ousland*, Kr.a. og *Magnus Nilssen*, Kr.a. Denne komité avholdt møte i november 1916, og paa grundlag av en av partikontoret utarbeidet statistikk og utredning enedes komiteens flertal (6 medlemmer) om følgende repræsentationsregler:

Til landsmøtet har enhver tilsluttet by-, kreds- eller amtsorganisation som har opfyldt de i loven fastsatte pligter, ret til at sende 1 repræsentant for hvert paabegyndt 300 medlemmer.

Komiteens mindretal Edv. Mørk foreslog:

«Til landsmøtet har enhver tilsluttet forening som har mindst 50 medlemmer ret til at sende repræsentant. Foreninger med flere medlemmer har ret til at sende 1 repræsentant for hvert paabegyndt 300 medlemmer, dog ikke over 3 repræsentanter. Mindre foreninger, som ikke tæller 50 medlemmer, kan i fællesskap vælge 1 repræsentant, saafremt medlemsantallet tilsammen er mindst 50. Fremgangsmaaten ved valg av repræsentanter i disse foreninger bestemmes av de stedlige samorganisationer.»

Under forutsætning av at flertallets forslag til repræsentationsregler vedtoges foreslog komiteen indført reisefordeling for alle de valgte repræsentanter med følgende enstemmige indstilling:

«Repræsentanternes billetutgifter til dampskib og jernbane, regnet efter 1. plads dampskib og 3. klasses jernbane korteste veilængde, fordeles likelig mellem de møtende repræsentanter paa landsmøtet.»

Indstillingen behandledes av landsstyret i møte den 21. januar hvor flertallets forslag til forandring av repræsentationsreglerne blev enstemmig vedtat med følgende tillegg:

«Valget foregaar med adgang til direkte deltagelse eller medvirken av organisationens samtlige medlemmer og saaledes at de enkelte foreninger har indstillingsret.»

Forslaget om indførelse av reisefordeling blev utsat av landsstyret til behandling senere.

Efter landsstyrets behandling av saken blev denne trykt og omsendt til uravstemning, og centralstyret nedsatte en komité bestaaende av Aksel Knudsen, Randolph Arnesen og Magnus Nilssen som skulde kontrollere og gjennemgaa avstemningen.

Denne kontrollkomité har avgitt følgende rapport:

I henhold til centralstyrets beslutning av 30. januar d. a. blev landsstyrets indstilling om repræsentationsretten til partiets landsmøter utsendt til uravstemning den 9. februar. Saken sendtes i fornødent antal eksemplarer til kreds-, amts- og byorganisationerne, som igjen skulle videresende til de enkelte foreninger. Der blev sat en frist til utgangen av april for sakens behandling i foreningerne til 15. mai for samorganisationerne for avstemningsresultatets indsendelse til partikontoret. Overensstemmende med partiets love § 3 punkt 5 blev saken ikke sendt til de organisationer som var i kon-tingentrestance.

Det viste sig vanskelig at faa saken tilbake fra organisatio-nerne til fastsat tid, hvorfor mange purringer fra partikontoret har været nødvendig. Fra et par organisationer fik vi som svar paa purringen at foreningerne ikke hadde mottat saken til avstemning da formanden hadde forsømt at videreekspedere saken. Hvor dette var bevislig tilfælde, blev der efter at organisationerne hadde faat en ny sending av saken, git en ny frist for indsendelse av av- stemningen.

Komiteen har i møte den 4. juli gjennomgaat avstemningsop- gaverne og fremlægger herved følgende resultat:

Der er avgitt ialt 16590 stemmer. - Av disse har *landsstyrets indstilling* erholdt 10 011 stemmer. Mørks forslag 5558 stemmer. Et forslag av Arvid Hansen 163 stemmer, endel andre forslag 420 stemmer og 438 stemte mot enhver forandring av repræsentations- reglerne. Efter denne avstemning er landsstyrets forslag vedtat

Avstemningen i byer og landdistrikter.

Antal for- eninger som har stemt	Med tils. antal medlemmer	Byer og landdistrikter	Landsstyrets indstilling	Mørks forslag	Forskjellige forslag	Arvid G. Hansens forslag	Mot enhver forandring	Avgivne stemmer ialt
368	18 758	Landdistrikterne	4 466	2 439	89	80	199	7 273
312	38 984	Byerne.	5 545	3 119	331	83	239	9 317
680	57 742	Tilsammen	10 011	5 558	420	163	438	16 590

Av de avgivne stemmer har:

Landsstyrets indstilling erholdt	60.35 %
Mørks forslag —	33.50 %
Forskjellige forslag —	2.53 %
Arvid G. Hansens forslag —	0.98 %
Mot enhver forandring —	2.64 %

100.00 %

NB. Det bemerkes at komiteen ikke har fundet at kunne godkjende endel opgaver hvorav det kun fremgaar at indstillingen er vedtat, uten at optælling av stemmer har fundet sted. Hvis disse voteringer skulde regnes med vilde landsstyrets indstilling faa en høiere procent.

Kristiania den 4. juli 1917.

Med partihilsen

A. Knudsen.

Randolf Arnesen.

Magnus Nilssen.

Avstemningen er derefter forelagt centralstyret som besluttet saken forelagt landsstyret til endelig ordning og kundgjørelse.

Lindring av dyrtiden.

Efter initiativ av Arbeidernes faglige Landsorganisations sekretariat holdtes der i april og mai maaned endel fællesmøter mellem centralstyret og sekretariatet angaaende opstilling av dyrtidskrav. Ved senere avgjørelser deltok ogsaa stortingsgruppen og partiets landsstyre og Landsorganisationens repræsentantskap. Resultatet av disse drøftelser var opstilling av følgende

Dyrtidskrav.

Dyrtiden har nu naadd et saa kritisk punkt, at vi paa det arbeidende folks vegne maa kræve en øieblikkelig og mere effektiv indgripen herimot av statsmagterne.

Vi kræver gjennomført en samfundsmæssig ordning med produktionen, importen og omsætningen av livsfornödenheter samt offentlig tilskud beregnet paa at bringe varepriserne i overensstemmelse med forbrukernes betalingsevne.

Salget av disse varer sker gjennom provianteringsraadene og saaledes, at de først og fremst kommer de mindre bemidlede til gode.

De foranstaltninger som i første række maa gjennomføres er:

1. *Ingen utførsel av livsfornödenheter før landets eget behov er dækket.*
2. *Normalpriser paa alle viktigere livsfornödenheter, ledsaget av produktionspligt og salgstvang.*
3. *Tilskud til nedsættelse av brændselspriserne, saaledes at de kan reduceres til mindst det halve.*
4. *Bedre kontrol med salget av det sammalte mel, saa rikfolk og kornproducenter ikke tilgodesees med denne vare. Melet kræves solgt til den oprindelige pris: Kr. 20.00 pr. 100 kg.*
5. *Da toldbeskatningen virker dobbelt urimelig nu i dyrtiden, kræver vi al told paa nødvendighetsartikler suspendert.*
6. *$\frac{1}{2}$ s statstilskud til alle kommunale dyrtidsforanstaltninger.*
7. *Ret for kommunerne til at ekspropriere bedrifter, som er nødvendige for befolkningens forsyning med livsfornödenheter.*

Ophævelse av den kommunale skattebegrænsning og en sterkere progres i beskatningen av de store inntægter og formuer.

Da de tidligere dyrtidsbevilgninger har vist sig at være ganske utilstrækkelig til i nærværdig grad at lindre dyrtiden, reiser vi herved kravet om en statsbevilgning paa mindst 150 millioner kroner til løsning av de her paapekede nærmestliggende opgaver.

Møtet vedtok ogsaa følgende uttalelse om:

Militærbevilgningerne og krigssituationen.

I anledning den forfærdelige verdenskrig, som endnu paagaar og truer med at rive de faa gjenværende nøitrale land ind i sin blodige malstrøm,

og i erkjendelse av at der er militaristiske kræfter i vort land, som ved sin paagaande rustningspolitik i forbindelse med det letsindige aktivistiske snak i en del av borgerpressen er en stadig fare for landets nøytralitet, uttaler møtet paa den organiserte arbeiderklasses vegne, at den vil sætte al sin organisatoriske kraft og alle til raadighet staaende midler ind paa at hindre ethvert skridt, der kan føre vort land ind i krigen.

Møtet maa i denne forbindelse paa det skarpeste fordømme, at Regjeringen nu foreslaar 30 millioner ekstra til rustninger i denne tid, da alle disponible midler trænges til lettelse av den skrækkelige dyrtid, likesom bevilgningen er en fare for fredens bevarelse, og kræver møtet derfor, at dette forslag ikke bifaldes.

For yderligere at manifestere folkets ubetingede fredsvilje opfordrer møtet Regjeringen og Stortinget at ophæve nøytralitetsvernet og indskrænke sig til det nødvendige opsyn ved vore kyster.

Møtet paalægger organisationen med opmerksomhet at følge Regjeringens nøytralitets- og rustningspolitik og i tilfælde foranledige at den organiserte arbeiderklasse optræder paa den maate situationen maatte kræve.

Dyrtidsaksjonen.

Møtet forutsatte at disse krav ikke vilde bli lette at drive igjennem overfor det nuværende stortingsflertal.

Og der blev derfor vedtat følgende fremgangslinje for aksjonen mot dyrtiden.

1. Paa en bestemt dag, som nærmere vil bli fastsat av arbeidskomiteen, avholdes mægtige *dyrtidsdemonstrationer* over hele landet ledsaget av fuldstændig arbeidshvile den dag. Man maa her forsøke paa at faa med ikke bare de fagligt organiserte; men *alle* arbeidere, saaledes ogsaa handelsfolk, offentlige funktionærer etc. Fra dyrtidsmøterne sendes kravene ind til Stortinget.
2. Viser det sig fremdeles at Regjeringen ikke er villig til at fremlægge noget tilfredsstillende forslag og at det blir nødvendig at gripe til *sterkere* midler skal en *arbeiderkongres* indkaldes bestaaende av Landsorganisationens og Arbeiderpartiets repræsentanter i fællesskap, de sidste valgt efter den nye representationsordning, samt den socialdemokratiske stortingsgruppe. Der utskrives straks valg til denne kongres for at den kan staa færdig til indkaldelse paa kortest mulig varsel. Denne kongres skal beslutte om den videre aksjon mot dyrtiden — eventuelt *generalstreik*. Cirkulære herom vil en av de nærmeste dage utgaa fra forbundene og fra centralstyret for Det norske Arbeiderparti.
3. I alle byer og industricentrer vælger de faglige og politiske organisationer i fællesskap *arbeidskomiteer*, som har at forberede og organisere saavel den første demonstrationsdag som den videre aksjon mot dyrtiden.
4. Møtet valgte desuten en arbeidskomité for det hele land bestaaende av: *Ole O. Lian, Magnus Nilssen, Rich. Hansen, A. Buen, Aksel Knudsen, Martin Tranmæl og Chr. Hornsrud*.

Denne komité vil staa i forbindelse med stedlige arbeidskomiteer utover landet og organisere dyrtidskampagnen.

Dyrtidsaksjonens organisation.

Skal arbeiderklassen faa noget positivt resultat av sine krav, maa dyrtidskampagnen avstedkomme en saadan *folkereisning* at statsmagterne forstaar at her er ingen vei forbi.

Derfor avhænger alt av de stedlige arbeidskomiteers initiativ og virkekræft.

Vi opfordrer herved de faglige og politiske arbeiderforeninger paa hvert sted til straks at avholde et fællesmøte, hvor kravene refereres og den her skisserte fremgangslinje i dyrtidsaksjonen forklares.

Der maa vælges en *arbeidskomité* paa mindst 5 medlemmer. Denne konstituerer sig straks og indsender meddelelse om valget samt *formandens navn og adresse* til den fælles arbeidskomité under adresse: Landsorganisationens kontor, Folkets Hus, Kristiania.

Dette maa gjøres *hurtigst mulig*.

Det første komiteen maa ta sig av er at oparbeide stemningen paa stedet for dyrtidsaksjonen. Hold møte med alle foreningerne. Indbyd de uorganiserte. Faa forbindelse med handelsfolkene og de offentlige funktionærer. Forklar dem hvad det gjælder, at nu maa *alle* være med og støtte dette krav.

Hovedvegten maa lægges paa *dyrtidskravet*, hvorom ogsaa de fleste vil kunne samles. Hertil kommer saa den sterke protest mot de kolossale militærbevilgninger og vort bestemte forlangende om en absolut *fredspolitik* i Norge.

Arbeidskomiteernes agitation maa gaa ut paa at samle alle arbeidere om den store *demonstrationsdag* hvor *alt* arbeide skal hvile.

Sæt alle kræfter i bevægelse for at faa en fuldkommen arbeidshvile etablert, saa at alt arbeide er lammet den dag.

Arbeidskomiteen vil straks gi besked om hvilken dag demonstrationen skal avholdes — antagelig vil det bli om en 14 dages tid.

Vi stoler paa at foreningerne utover landet vil ta sig av denne sak med energi og kraft. Dyrtidsdemonstrationen maa reise en folkebølge saa uhyre, at stortingsflertallet og Regjeringen faar følelsen av at de vil skylles bort med den, hvis ikke kravene indrømmes.

Tiden er nu inde til at skape en slik kjæmpedemonstration over hele landet.

Lad det ikke kunne siges, at dyrtiden fandt de norske arbeidere sovende. Faa øieblikkelig arbeidet organisert paa hvert eneste sted.

Kristiania, 18. mai 1917.

I arbeidskomiteen :

<i>Ole O. Lian.</i>	<i>Magnus Nilssen.</i>	<i>A. Buen.</i>	<i>Rich. Hansen.</i>
<i>Chr. Hornsrud.</i>	<i>A. Knudsen.</i>	<i>M. Tranmæl.</i>	

Ved fællesmøtets behandling av kongressens sammensætning fremsattes et forslag om at Arbeiderpartiets repræsentanter til dyrtidskongressen skulde vælges av foreningerne, og ikke efter den nye repræsentationsordning. Dette forslag fik 9 stemmer.

Ved behandlingen av uttalelser vedrørende militærbevilgninger og krigssituationen fremsattes følgende forslag:

«Møtet vil anbefale at der organiseres mobiliseringsnegtelse og vægring mot at gjøre neutralitetstjeneste. I tilfælde myndighetene reiser forfølgelse mot dem som efterkommer denne henstilling, utvides aksjonen til ogsaa at gjælde almindelig militærstreik støttet av faglig aksjon.»

Dette forslag forkastedes mot 4 stemmer.

Efter at dyrtidskravene var formulert blev arbeidsraad organisert i alle byer og industricentrer, og et utvalg av arbeidskomiteen forebragte dyrtidskravene for statsministeren.

Den besluttede demonstrationsdag blev avholdt onsdag den 6. juni, og blev en stor dag for arbeidernes dyrtidskrav. Fra hele landet indløp meddelelse om en enestaaende deltagelse. I Kristiania deltok over 40 000 mennesker i toget, alt arbeide hvilte, sporvognene stod stille, butikker og kafeer var lukket, der var en stilhet over byen som virket sterkt og alvorlig. I de øvrige byer og industricentrer var deltagelsen ogsaa usedvanlig stor. Organisationernes

appel til statsmagterne hadde saaledes en sterk tilslutning fra folkets brede lag.

Den av Landsorganisationen og Arbeiderpartiet derpartiet nedsatte arbeidskomité sendte cirkulære til alle utenfor Landsorganisationen staaende offentlige funktionærers forbund om at slutte sig til de fremsatte krav. Der indløp svar fra følgende:

Norsk Lokomotivpersonales Forening,
Norsk Postforbund,
Telegrafmændenes Landsforbund,
Bestillingsmændenes Landsforbund og
Norges underordnede Handelsstands Landsforbund.

Fra disse organisationer tiltraadte Joh. C. Hansen, E. Sandberg og Chr. Dybwad i arbeidskomiteen.

Den videre dokumentation av dyrtidskravenes behandling i regjering og storting foreligger i den av Det norske Arbeiderpartis forlag utgivne «Norsk dyrtidspolitik», hvortil henvises.

Paa det tidspunkt da Stortinget skulde til med behandlingen av dyrtidspropositionen, behandlet arbeidskomiteen spørsmålet om hvorvidt den bebudede arbeiderkongres skulde indkaldes. Efter flere raadslagninger enedes arbeidskomiteen om ikke at foreslaa indkaldt nogen kongres. Dette vedtoges mot en stemme. I fællesmøtet mellem sekretariatet og centralstyret blev dette endelig avgjort. Her stemte dog 3 medlemmer for at kongres blev at indkalde.

Der blev derefter utsendt følgende cirkulære:

Kristiania 16. juli 1917.

Til samtlige parti- og fagforeninger i Norge.

Landsorganisationens sekretariat og Arbeiderpartiets centralstyre har i fællesskap drøftet spørsmålet om hvorvidt den almindelige arbeiderkongres, som var stillet i utsigt ved repræsentantskapets og landsstyrets fællesbeslutning av 15. mai, bør sammenkaldes nu.

Det er bragt paa det rene, at det er *ganske udelukket at faa sammenkaldt et almindelig arbeidermøte i den utstrækning, som fællesmøtet hadde tænkt sig.*

Alle de offentlige funktionærers organisationer (saavel ved jernbanerne som ved de andre etater) samt Den underordnede Handelsstands organisationer avviser bestemt enhver deltagelse i generalstreik. De kan ikke delta i nogen kongres paa et saadant grundlag.

Det vil saaledes kun bli tale om en aksjon fra de i Landsorganisationen organiserte arbeideres side.

Nogen øieblikkelig lammelse av al transportvirksomhet og handel vil saaledes ikke kunne finde sted. Skulde en saadan streik føres i flere uker, vilde hele fagorganisationens kassebeholdning være opbrukt og streiken maatte kanskje indstilles, saaledes at organisationen kun hadde svækket sin kamp-
evne overfor arbeidsgiverne for lange tider.

Alle forutsætninger for generalstreiken var, at den skulde bli en saa hel lammelse av *alt* arbeide — særlig transportvirksomheten — at Stortinget overhodet ikke kunde utsætte sig for den. Men allerede demonstrationsdagen den 6. juni viste jo at de offentlige funktionærer og handelsfolkene ikke var med.

Det kan sies. at dyrtidskravene i sin helhet ikke er indvilget. De 84 millioner er paa langt nær tilstrækkelig. Men det kan ikke negtes, at ligningsresultatet i en række kommuner er saa gunstig, at det for øieblikket er vanskelig at forsvare en *generalstreik* for at fremtvinge et høiere tilskud til kommunerne.

Saa vel i propositionen som i den samlede budget- og landbrukskomité's indstilling uttales, at hvis der blir vanskeligere forhold, vil administrationen ta disse under overveielse og eventuelt fremsætte forslag til yderligere forføininger. Det nu foreslaaede beløp er saaledes en *foreløbig* bevilgning. Stortinget kan om forholdene gjør det paakrævet opta saken til høsten igjen og da gi yderligere bevilgninger.

Hertil kommer saa den *fragtregulering*, som kan ske ved den vedtagne lov om maksimalfrakter samt loven om *prisregulering*, som skal effektueres gjennem et prisreguleringsraad for hele landet.

Selve *dyrtidskravet* ligger derfor saaledes an, at der ikke kan være tale om at gaa til generalstreik for nu at tvinge den eventuelle bevilgning høiere op. Omkostningerne og risikoen vilde ikke staa i forhold til den eventuelle gevinst.

Herom har da ogsaa været enstemmighet saavel inden arbeidskomiteen som centralstyre og sekretariat.

Hvad *militærspørsmålet* angaar ser det ikke ut til at der er utsigt til nogen videre avknapping paa de 30 millioner. Bombeaffærene og de øvrige spionhistorier har gjort Holtfodt sterkere end nogensinde. Statsministeren, som hadde stillet en reduktion i utsigt, synes nu ikke sikker her lenger.

Netop nu, naar bombeaffæren og de uhyggelige torpederinger forbitrer alle mennesker, er tiden mere ubeleilig end nogensinde til at indlede nogen aktion mot militarismen. Istedfor at være en *fredsaktion* kunde den let lede til det motsatte. Den kunde f. eks. avføde en mobilisering med den risiko den vilde ha baade indad og utad.

Det har fra et enkelt hold i arbeidskomiteen været fremholdt, at der kunde tænkes andre former for aktionen mot militarismen end den, som har været fremme i diskussionen, nemlig negtelse av at fremmøte til nøytralitetsvern. Det er saaledes pekt paa negtelse av at fremmøte til efteraarets regimentsamlinger. — Kongressen vil imidlertid ikke kunne paalægge den enkelte nogen pligt i saa henseende eller overta noget ansvar for følgerne av en saadan handling. En slik aktion vilde sikkert i like høi grad som negtelsen av nøytralitetstjeneste kunne føre til mobilisering og indblanding fra utlandets side.

Forholdene er jo saadanne, at enhver anledning kan bli benyttet fra en av magtgruppernes sider til at blande os op i krigen.

Det er derfor centralstyrets og sekretariatets opfatning, at arbeidernes fredspolitik — den som gaar ut paa fremforalt at holde vort land utenfor krigen — ikke vil gavnes ved at kongressen sammenkaldes til behandling av vernepliktnegtelse. Men organisationen vil ha sin opmerksomhet sterkt rettet paa de utenrikspolitiske forhold, og i tilfælde foranlediget at den organiserte arbeiderklasse optræder paa den maate situationen kræver. For øieblikket er stillingen den, at Regjeringen fører en bestemt nøytral politik.

Videre har man indgaaende drøftet den ting om ikke kongressen burde sammenkaldes bare for at faa git fornøden redegjørelse for disse ting.

Og centralstyret og sekretariatet vilde selvsagt helst at saa kunde ske. Men er det sandsynlig at kongressen, slik som stillingen nu er, ikke vil kunne beslutte nogen generalstreik, hverken til fremme av dyrtidskravet eller fredsaktionen, saa vil avholdelsen av kongressen kun *svække disse to krav*.

Det vilde nemlig da være fastslaaet overfor Stortinget, at de offentlige funktionærer ikke var med paa nogen aktion — og at hele aktionen definitivt var indstillet.

Kongressens sammenkaldelse og hvad den maatte beslutte bør fremdeles staa der som en eventualitet. Landsorganisationen skal jo i ethvert tilfælde ha kongres ihøst mens Stortinget er samlet.

Derfor har centralstyret og sekretariatet besluttet at *kongressen ikke nu sammenkaldes*. Men at den heller ikke avlyses. Arbeidernes organisationer vil se, hvad prisreguleringsraadet kan utrette og hvad kommunerne med det nu forutsatte statsbidrag kan yde av dyrtidshjælp, av saa forme sine krav ved Stortingets sammentræden til høsten. Dyrtidsaktionen er ikke avsluttet. Den har gjennomløpet sit første avsnit med det resultat, at der er sikkerhet for en *bevilgning paa 84 millioner kroner* og nedsettelse av kommissioner til regulering av *varepriserne og frakterne*. — Det sterkeste Standpunkt er

derfor nu at avvente resultatet av disse foranstaltninger, som er en direkte følge av dyrtidsaksjonen — og saa atter trykke paa, hvis resultaterne viser sig at være utilfredsstillende.

Centralstyret for Det norske Arbeiderparti,

Chr. H. Knudsen.

Arbeidernes faglige Landsorganisation, sekretariatet,

Ole O. Lian.

Beslutningen om ikke at indkalde nogen arbeiderkongres vedrørende dyrtidsaksjonen vakte stor diskussion rundt i partipressen og i foreningerne. Der blev arrangeret en række distriktsmøter hvor saken blev drøftet, og endel protestresolutioner blev vedtat og indsendt til centralstyret i sakens anledning. Ved en del av disse distriktsmøter var centralstyret repræsentert ved en eller flere medlemmer.

Et av distriktsmøterne som avholdtes i *Trondhjem* for Nord-Norge, behandlet foruten dyrtidsaksjonen og 15-mandskomiteens indstilling ogsaa spørsmålet om direkte aksjon mot militarismen og vedtok herom følgende resolution (mot 5 st.):

«I flugt med Det norske Arbeiderpartis standpunkt uttaler møtet at arbeiderklassen nu maa samles om *direkte aksjon* mot militarismen gjennom militærstreik, nøytralitets- og mobiliseringsvægring, samt boykot og blokade av alle militære etablissementer. Til at forberede, planlægge og lede aksjonen anbefaler møtet:

1. Der henstilles til organisationerne at sammenkalde distriktskonferanser om saavidt mulig ensartet program til behandling av den antimilitære aksjon. Paa disse møter nedsættes arbeidskomiteer som faar i opdrag at lede agitationen og aksjonen i sine respektive distrikter.

2. I hver kommune nedsættes en eller flere agitationskomiteer som forbereder og leder arbeidet i forstaaelse med arbeidskomiteen. Agitationskomiteerne har som særlig formaal at virke blandt de vernepliktige.

3. Der etableres samarbeide mellem de forskjellige arbeidskomiteer for at faa enighet og fasthet i agitationen over hele landet.

Forsaavidt ikke hovedorganisationerne beslutter at gaa til hurtig aksjon bør disse arbeidskomiteer sammen med andre organisationer, som Ungdomsforbundet og Fagoppositionen, enten i fællesskap eller ved en almindelig arbeiderkongres fatte beslutning om tidspunktet for aksjonens iverksættelse.

4. Det henstilles til fagforeningerne at ta det antimilitære spørsmål op til indgaaende behandling og forberede en faglig aksjon for at støtte og verge om de kjæpende antimilitarister.

I anledning denne resolution som centralstyret fandt stridende mot partiets program og taktik vedtok et fællesmøte av sekretariatet og centralstyret (mot 1 stemme) at sende ut følgende manifest:

Kristiania 20. august 1917.

Til samtlige parti- og fagforeninger i Norge.

Arbeidermøtet i Trondhjem den 28. og 29. juli d. a. har fattet beslutning om at forberede, planlægge og lede direkte aksjon mot militarismen gjennom militærstreik, nøytralitets- og mobiliseringsvægring, samt boykot og blokade av alle militære etablissementer. Hvis ikke hovedorganisationerne beslutter at gaa til en hurtig aksjon skal ifølge samme beslutning spesielt nedsatte arbeidskomiteer sammen med Ungdomsforbundet og Fagoppositionen enten i

fællesskap eller ved en almindelig arbeiderkongres træffe bestemmelse om tidspunktet for aksjonens iverksættelse.

I anledning denne beslutning vil centralstyret og sekretariatet minde om at Arbeiderpartiets landsmøte i Trondhjem 1915 vedtok følgende:

«Spørsmålet om militær streik, som forutsættes støttet av en faglig aksjon, oversendes til foreningerne til behandling.

Hvis det viser sig at være stemning for en slik streik, paalægges det styret at træde i forbindelse med Landsorganisationens sekretariat og Ungdomsforbundets styre for at utarbeide forslag til planens gjennomførelse. Denne blir saa at forelægge de respektive organisationers landsmøter til endelig avgjørelse.»

Den 3. juni 1916 besluttet partiets landsstyre at nedsætte en komité, som eventuelt sammen med en av Landsorganisationens kongres eller sekretariat valgt komité skulde utarbeide en alsidig fremstilling av de forskjellige opfatninger av militærstreik. Denne fremstilling skal utsendes til foreningerne i henhold til landsmøtets beslutning.

Landsorganisationens kongres vedtok derefter den 17. juni 1916 at nedsætte komiteen sammen med Arbeiderpartiets styre for at tilveiebringe den nødvendige *utredning* av militærstreiken støttet ved faglig aksjon, og at denne utredning skulde utsendes saa betids at den kunde behandles paa de respektive hovedorganisationers kongresser.

Naar arbeidermøtet i Trondhjem med disse kjendsgjæringer for øie fatter en beslutning som gaar ut paa at opfordre til iverksættelse av militærstreik gjennom særskilte komiteer og organisationer og at iverksættelsen i tilfælde skal ske utenom hovedorganisationerne, saa maa centralstyret og sekretariatet paa det bestemteste avvise dette illojale forsøk paa at ta en sak ut av organisationens hender og gjennomføre den paa trods av dennes lovlige beslutninger.

Det er ogsaa i direkte strid med partiets program og taktik, idet det er en uttrykkelig vedtagen forutsætning for partiets militærprogram at avvæbningen skal gjennomføres paa parlamentarisk maate, naar partiet har faat lovlig flertal herfor.

Man vil derfor indtrængende henstille til partiets og Landsorganisationens avdelinger at respektere de sidste kongressers avgjørelser og avvende den forannævnte komité's utredning av militærstreiken.

Centralstyret og sekretariatet maa paa det alvorligste advare avdelingene mot at fatte beslutninger som binder dem og deres medlemmer eller opfordrer andre til militærstreik og mobiliseringsnegtelse, da saadanne beslutninger foruten at foregripe organisationernes avgjørelser ogsaa vil paaføre utøverne av streiken strenge straffe, som organisationen ikke er sterk nok til at beskytte dem imot.

Selv om Arbeiderpartiet og arbeiderbevægelsen i det hele ikke vil fraskrive sig retten til ogsaa at gripe til utenomparlamentariske midler, naar det er aabenbart at arbeiderklassens livsinteresser kræver det, saa er det en selvfølge at det kun maa ske efter beslutninger av de høieste parti- og fagorganisationsmyndigheter, nemlig landsmøterne og kongresserne.

I henhold til ovenstaaende maa centralstyret og sekretariatet indtrængende henstille til avdelingene og vore partifæller nøie og ansvarsbevisst at overveie sine handlinger og kun gi sin støtte til organisationsmæssige beslutninger, som har arbeiderklassens vel, socialismens og fredens maal for øie.

Arbeidermøtet i Trondhjem har ogsaa vedtat beslutninger, som vedrører fagorganisationens interesser. Saaledes om iverksættelse av *sabotage* og *obstruktion* samt forberedelse av *faglig aksjon* til støtte for militærstreiken.

Dette er saa meget merkeligere, som Landsorganisationens kongres i 1916 *enstemmig* besluttet, at saavel spørsmålet om sabotage og obstruktion som faglig aksjon til støtte for militærstreik skulde utredes for at behandles paa den ekstraordinære fagkongres iaar, som nu er berammet til den 20. oktober.

At forsøke paa at iverksætte *dette* utenom kongresbeslutningen er saaledes i direkte strid med fagkongressens enstemmige beslutning. Og sekretariatet og centralstyret maa derfor bestemt opfordre foreningerne til at avvende kongressens avgjørelse i disse spørsmaal.

Partifæller! Vi lever i en alvorlig brytningens tid. Ute i verden raser verdenskrigen, hvis bølger stadig slaar voldsommere op mot vore kyster. Herhjemme trykkes folket av spekulation og dytid, og lever under den største utrygghet med hensyn til vore tilførsler av mat og av raavarer til vor industri, hvilket lar os ane faren for hungersnød og arbeidsløshet som meget nærliggende muligheter.

Under disse omstændigheter er det bydende nødvendig, at man ikke optræder saaledes at arbeiderne indad splitter og svækker sig i kampen mot den fælles fiende. Det gjælder at de bevarer sin enhet til hævdelse av en ubrytelig fred, til forsvar av sin organisation og til kamp for sine interesser. Og det kan kun ske ved gjensidig tillid og solidaritet og ved altid at vise respekt for arbeidernes egen organisation og dens lovlige avgjørelser.

Centralstyret for Det norske Arbeiderparti.

Chr. H. Knudsen.

Arbeidernes faglige Landsorganisation, sekretariatet.

Ole O. Lian.

I oktober maaned avholdt Arbeidernes faglige Landsorganisation ekstraordinær kongres, og vedtok her at nedsætte en fælles-komité med 2 repræsentanter ogsaa fra Det norske Arbeiderparti. Denne komité's opgave er overfor Statens prisreguleringsraad til enhver tid at fremme forbrukernes krav om prisregulering paa de forskjellige varer. Centralstyret har tiltraadt denne beslutning og valgt Chr. H. Knudsen og Magnus Nilssen som partiets repræsentanter.

Arbeiderbevægelsens arkiv.

I aarets løp er arbeidet fortsatt med at fuldstændiggjøre katalogiseringen av alt som arkivet har erhvervet sig, saa ordningen kan bli saa enkel og grei som mulig.

Endel foreninger og partifæller har erindret arkivet med forskjellige ting av interesse, men jeg vil samtidig benytte anledningen til at be baade enkelte partiblade, fag- og partiforeninger samt partifæller som er i besiddelse av saker som bør findes i arkivet, og indsende disse til opbevaring i arkivet. Særlig vil det være ønskelig om fagforbundene, fagforeningerne og partiforeningerne mindst en gang om aaret indsendte til arkivet alt som angaar bevægelsen, saa man til enhver tid, og for hver gren kan ha dette samlet.

Forøvrig vil jeg bemerke, at tiden nu bør være inde til at skaffe arkivet utvidede lokaler, saa der i forbindelse med arkivet kunde etableres en læsesal med et bibliotek vel utstyret med socialistisk litteratur.

Ludvig Hansen,
arkivar.

Ekstrakt av Arbeiderbevægelsens arkivs regnskap for 1917.

Indtægt:	Utgift:
Kassebeholdn. $\frac{1}{1}$ 17 . kr. 772.41	Rengjøring kr. 96.00
Mottat av Landsorg. . - 400.00	Lysavgift - 20.97
Mottat av Det norske	Husleie - 300.00
Arb.parti for 1916 . - 700.00	300 mapper - 330.00
Renter for 1917 . . . - 22.46	Diverse - 9.55
	Arkivarløn - 400.00
	Kassebeholdn. pr. $\frac{31}{12}$ 17 - 738.35
Kr. 1894.87	Kr. 1894.87

Ludvig Hansen.

Regnskapet gjennomgaat og er i overensstemmelse med de fremlagte bilag.

Kristiania den 18. februar 1918.

Joh. Regnéll. N. Mittet.

Den skandinaviske arbeiderbevægelses samarbeide.

(Beretning fra komiteen for tiden 1. januar 1917 til oktober 1917.)

Det er en selvfølge at virksomheten i det nu forløpne tidsrum, likesom i den foregaaende beretningsperiode, hovedsagelig har omfattet bestræbelserne for at bidrage til krigens avslutning gjennom en gjenoprettelse av forbindelsen mellem de forskjellige lands social-demokratiske partier.

I den første del av aaret førtes nogen korrespondanse, foranlediget ved den av komiteen i december 1916 tagne beslutning.

Den konferanse av partifællerne i ententelandene, som var bebudet, kom imidlertid ikke istand, og da den store blokade og undervandskrig iverksattes fra 1. februar, var der kun ringe haab om at trænge igjennem med fredsonsker.

Saa gjennomførtes imidlertid revolutionen i Rusland og dette maatte paany gi haab om at fredslængselen kunde seire. Da man var blit kjendt med omfanget og karakteren av de betydningsfulde begivenheter, avsendtes fra sekretariatet følgende skrivelse:

Til

Eksekutivkomiteen for Det internationale socialistiske Byraa.

Ærede partifæller!

«Idet jeg henviser til de av komiteen for samarbeidet mellem arbeiderorganisationerne i Skandinavien fremsendte henvendelser angaaende Byraaets virksomhet, senest i avvigte december maaned, tillater jeg mig paany, overensstemmende med stemningen i alle tre land, at henlede eksekutivkomiteens opmerksomhet paa den fredstrang som hersker i landene, og paa det ønske, som stadig er fremsat, om

forsøk paa at samle arbeiderklassen til international aktion for krigens avslutning.

Det forekommer mig, at der nu atter er et gunstig tidspunkt for handling, eller dog forsøk paa handling.

Begivenheterne i Rusland er av saa stor betydning for arbeiderklassen at disse maa fylde os med glæde, men det er min tro, at de ogsaa har beredt veien for en snarlig fred. Der er nu mere anledning end nogensinde før til at søke en forstaaelse tilveiebragt mellem alle socialdemokratiske partier, for derigjennem at faa lagt grunden til freden og det er de skandinaviske folks haab, at Det internationale Byraas ledelse nu vil la sin stemme høre, i socialistisk aand.

Vi er nøie bekjendt med de vanskeligheter som hittil har været tilstede, og disse er vel endnu ikke overvundne, men det er utvilsomt av betydning, om den rette vei anvises hver gang en anledning frembyr sig dertil, og jeg negter ikke, at stilheten om internationalen efterhaanden virker trykkende.

I Danmark har vi bestandig hævdet, at det av organisationerne indstiftede byraa, med en av beslutninger utgaat ledelse, bør ha initiativet og den førende stilling, likesom ledelsens raad i vigtige situationer bør indhentes og saa vidt mulig følges. Vi har ut fra disse grundsætninger bekjæmpet de nedbrytningsforsøk overfor den internationale organisation, der er utgaat fra Zimmerwald, og vi vil bestandig føre den kamp, fordi Zimmerwald-bevægelsen er usund og stridende mot arbeiderklassens interesser. Men jeg vil ikke skjule, at det efterhaanden blir meget vanskelig at indta denne holdning, naar socialdemokratiets officielle organer henfalder til stilstand og tilsyneladende er magtesløse. Stemningen for Zimmerwald-bevægelsen faar vekst under disse vilkaar, og det vil være en ny ulykke for arbeiderklassen hvis troen paa internationalens program og vilje svækkes mere end det allerede er skedd.

Det er mulig at disse ord er overflødige og det er mulig at der arbeides i den aand som vi ønsker det. I saa fald ber jeg om undskyldning for mine bemerkninger; de er da fremsat fordi vi her i Danmark intet har erfaret om nogen virksomhet netop nu, hvor vi mener at betingelserne er tilstede.

De forstaar utvilsomt at nærværende er fremsat i bedste hensigt, og det vilde glæde socialdemokraterne i de skandinaviske land om en frugtbringende virksomhet snarest maatte foregaa fra Det internationale Byraas side.

Jeg undlater ikke at oplyse, at den skandinaviske komité sikkert samles om faa dage for at drøfte og overveie om vi her i Skandinavien er i stand til at yde nogen bistand i det fredsarbeide, som vi haaber maa følge det store gjennombrudd i Rusland.»

De hollandske medlemmer i eksekutivkomiteen besluttet nogen tid efter at denne skrivelse var avgaat, at indkalde partierne til en international konferanse, og denne meddelelse mottok vi selvfølgelig med stor glæde; det var det *foreløbige* maal, hvorefter komiteen havde styret.

Troelstra, Alberda, Van Kol og Huysmans kom til Stockholm og her optoges saa en række konferanser med skandinaviske partifæller, hvorigjennem formerne for arbeidet med at gjenforene partierne og med at bidrage til krigens avslutning blev fastslaat.

Den 9. mai samledes komiteen til møte i Stockholm i anledning av fredsarbeidet og vedtok følgende uttalelse:

«Den permanente komité for samarbeidet mellem arbeiderorganisationerne i Norge, Sverige og Danmark, som siden krigens utbrud i 1914 har søkt at fremskynde optagelsen av det internationale samarbeide mellem de socialdemokratiske partier, for derigjennem at naa til krigens avslutning og tilveiebringelse av en varig fred, uttaler sin anerkjendelse og tilfredshet med det initiativ som i den henseende nu er tag av den hollandske delegation i eksekutivkomiteen for Det internationale socialistiske Byraa.

Man bifalder ganske planen om et undersøkende og forberedende mæglingsarbeide ved konferanser mellem delegationer for de forskjellige partier og den i Stockholm dannede komité, og uttaler haabet om, at dette arbeide maa tilveiebringe grundlaget for en forstaaelse mellem partifæller i alle land, saaledes at en fælles aktion for en god fred kan iverksættes.

Den skandinaviske komité betrakter det som en selvfølge at arbeidet for internationalens gjenreisning, for krigens avslutning og for fred i overensstemmelse med socialdemokratiets ofte fremhævede grundsætninger, nu alene maa røgtes av den komité, som paa den hollandske delegations foranledning har paabegyndt arbeidet og tilsier komiteen de skandinaviske arbeiderpartiers uforbeholdne støtte og tilslutning til arbeidet og uttaler de bedste ønsker for dets heldige forløp.»

Hermed var arbeidet for internationalen og for freden lagt i de rette hænder. Resultatet av arbeidet er kjendt. Store vanskeligheter er opstaat og endnu er den planlagte konferanse ikke blit til virkelighet.

Repræsentanter fra partierne i de skandinaviske land har deltat i de mange for-konferanser, der skulde bane veien, men om denne virksomhet paahviler det andre at avlægge beretning.

Kjøbenhavn den 15. oktober 1917.

Carl F. Madsen,
formand.

Th. Stauning,
sekretær.

Internationalen 1917.

I den første del av 1917 indtraf intet av særlig interesse direkte vedrørende internationalen og dens forbindelser. Gjennem den internationale sekretær mottok partiet i januar en skrivelse fra det hollandske arbeiderparti med anmodning om at protestere mot deportationerne fra Belgien. Landsstyret vedtok en længere protestuttalelse i den anledning.

Fra det socialistiske parti i Amerika mottoges meddelelse om at det hadde sendt krav til Det internationale Byraa om sammenskaldelse av en international kongres. Det norske parti gav kravet sin tilslutning.

Fra Det internationale Byraa, som nu har sæte i Haag, med hollænderne som eksekutivkomité og Huysmans som sekretær mottok partikontoret et brev datert Haag 23. april 1917, hvori opplystes, at den fungerende eksekutivkomité i forstaaelse med flere seksjoner av internationalen, hadde besluttet at indkalde en international konferanse, som skulde holdes i Stockholm 15. mai 1917. Det var forutsætningen at denne konferanse bare skulde diskutere den internationale situation.

Det var den russiske revolution som gav nyt haab om at istandbringelsen av en international konferanse nu vilde lykkes.

Huysmans reiste til Stockholm for at forberede konferansen. Det viste sig dog, at denne paa grund av baade pasvanskeligheter og enkelte partiers motstand mot at delta ikke kunde avholdes i den oprindelig forutsatte form. Eksekutivkomiteen gik derefter over til at foreslaa at konferansen i Stockholm skulde ha en permanent karakter og at en kommission bestaaende av den hollandske eksekutivkomité med repræsentanter fra Norge, Sverige og Danmark skulde holde separatkonferanser i Stockholm med delegationer fra partierne i de krigførende land for at opnaa et grundlag som alle kunde akseptere for en endelig international kongres. Huysmans skrivelse herom er datert Stockholm 5. mai 1917.

Det norske Arbeiderpartis centralstyre aksepterte forslaget og valgte redaktør Vidnes til repræsentant til Stockholms-konferansen. Fra Sverige valgtes Branting, Gustav Møller og Söderberg, fra Danmark Stauning, fra Holland Troelstra, Albarda og Van Kol. Komiteen konstituerte sig med Huysmans og Arthur Engberg som sekretærer.

Ut paa sommeren møtte Borgbjerg og Nina Bang fra Danmark.

Den 9. mai holdtes et møte i den skandinaviske samarbeidskomité i Stockholm. Magnus Nilssen og Ole O. Lian møtte fra Norge. I møtet deltok desuten Branting og Vidnes. Møtet anbefalte forslaget om nedsættelse av den hollandsk-skandinaviske komité.

Den 10. mai holdtes det første møte i den hollandsk-skandinaviske komité. I dette deltok ogsaa den skandinaviske samarbeidskomité's medlemmer. I møtet referertes telegram om beslutningen i arbeiderraadet i Petrograd den 9. mai, om indkaldelse av en international socialistkonferanse.

Det besluttetes at samarbeide med den russiske revolution om en saadan. Videre vedtoges at forberede den endelige konferanse gjennom avholdelse av separatkonferanser med delegationer fra de organiserte arbeidere i hvert krigførende land for at faa frem hvad alle ønsket.

I møtet den 11. mai bragtes komiteens stilling til Zimmerwald-konferansen paa bane. Det besluttetes ikke at ta noget standpunkt til denne, men alle var enige om, at hvis Zimmerwalderne vilde delta i Stockholms-konferansen saa skulde de ha adgang til det.

Zimmerwaldkommissionens mænd erklærte imidlertid at de ikke vilde ha noget med den hollandsk-skandinaviske komité at gjøre.

Det var den hollandsk-skandinaviske komité's forutsætning, at den endelige internationale socialistkonferanse skulde bestaa av repræsentanter fra alle land og fra alle socialistpartier (flertals- og mindretalspartier) i hvert land.

Det samme var det russiske arbeiderraads forutsætning.

Fra russisk side har følgende partifæller vekselvis deltatt i komiteens møter: Axelrod, Åhlberg, Martof, Martinof, Panin, Roussanof, Goldenberg og Ehrlich.

Komiteen holdt en række møter utover vaaren og sommeren. Den utarbeidet et utførlig arbeidsprogram, spørgekema, for separatkonferanserne og disse begyndte den 4. juni.

I løpet av sommeren har komiteen forhandlet med delegationer fra flertals- og mindretalspartiet i Tyskland, det tysk-østerrikske parti, det serbiske, bulgarske parti, det ukrainske parti i Østerrik, som alle avgav længere motiverte svar paa de stillede spørsmål. Skriftlige besvarelser indløp fra England, Frankrike, Amerika, tchekere, polakker og armeniere. Forestillinger er ogsaa mottatt fra de internationale jødeorganisationer og fra en række andre.

Der foreligger saaledes et utførlig og absolut paalidelig materiale hvori praktisk talt hele jordklodens nationalitetsspørsmål behandles ut fra demokratiske folkelige krav, saaledes at man nu har fuld oversigt over i hvilken retning disse gaar paa de forskjellige steder. Bare dette er et overordentlig viktig resultat av Stockholmskonferansen.

Et andet viktig resultat er det at det har lykkedes Stockholmskonferancerne at bryte den motstand som flertallet i de socialistiske partier i Frankrike og England saa længe gjorde mot avholdelse av en international kongres.

Nu er socialisterne i alle land atter enige om at samles til international kongres.

Stockholms-komiteen indbød til avholdelse av den internationale kongres i Stockholm den 15. august 1917 og følgende dage.

Tidspunktet blev utskutt til 9. september. Til at repræsentere Norge paa kongressen, valgtes Lian, Aksel Knudsen, A. E. Gundersen, H. Pettersen, Chr. H. Knudsen, Tranmæl, M. Nilssen og Vidnes. Men kongressen kom ikke istand, da regjeringerne i London og Paris negtet pas for engelske og franske deltagere.

Den hollandsk-skandinaviske komité traadte saa atter sammen og utarbeidet et *forslag til fredsprogram* paa grundlag av de indhentede uttalelser fra de forskjellige partier. Dette program som var helt nøytralt og utarbeidet under streng hensyntagen til de socialistiske og demokratiske freds- og folkestyreprincipper, blev utsendt til de forskjellige partier i internationalen med anmodning om at uttale sig om det.

Det norske Arbeiderpartis centralstyre gav den 12. december programmet sin tilslutning. Stockholmskonferansen har atter bragt internationalen sammen igjen. Det gjelder nu bare at avtvinge de allierte regjeringer pas til en international kongres saa vil denne straks bli avholdt.

Fra partiets distriktsorganisationer.

Akershus amt.

(5 kredsorganisationer.)

Akers Arbeiderparti

har i det forløpne aar væsentlig koncentrert sig om det kommunale og dyrtidsarbeidet. For en stor del er dyrtidsforanstaltningerne gennemført under samvirken av alle partier. Men enkelte spørsmål har vakt sterk dissens, saaledes spørsmålet om kommunale utsalg. Forslag herom blev nedvotert med alle høires stemmer, men like efter blev det dog delvis gjennomført.

En stor seir for vore synsmaater var det, at kommunal alderdomspension blev gjennomført fra nytår, — den første kommune med høireflertal som er gaat til dette skritt.

For at motvirke den herskende bolignød, er der efter forslag fra Arbeiderpartiet nedsat et boligraad med en socialist som formand.

En stor plan til opførelse av gamle hjem er vedtat.

Sammen med et mindretal av høire har arbeiderpartiet drevet gjennom en række meget betydelige eiendomsindkjøp og startet aktieselskapet «Akersbanerne» for kommunal sporveisdrift.

Det eneste valg som er foretat, er et forlikskommissærvalg, og der blev arbeiderpartiets kandidat valgt med stort flertal.

Partiet bestaar av 20 foreninger med tilsammen 948 medlemmer.

Johan Evje,
formand.

Bærum og Follo arbeiderparti.

Paa grund av kredsens uheldige inndeling (begge sider av Kristianiafjorden) er arbeidet i denne vanskelig, imidlertid vil forbindelsen mellem foreningerne og kredsstyret nu faa fastere former efter kredsstyrets etablering av et effektivt rapporteringssystem. Vi kan dog glæde os ved at partiet har gaat frem. Ved sidste kommunevalg i Oppegaard fik vi saaledes flertal.

Kredspartiet avholdt isommer et vellykket stevne paa Aas med flere foredrag om vore kommunale oppgaver.

«Social-Demokraten» vinder mere og mere indpas, i Østre Bærum ombringes denne til abonnenterne ved partiets foranstaltning, en ordning som burde prøves overalt, særlig der hvor der bor mange smaakaarsfolk. I Østre Bærum skal der opprettes brændselscentral, en ordning vi har haab om skal bli permanent.

C. Johnsen,
sekretær.

Nedre Romerikes arbeiderparti.

Til Kredspartiet er tilsluttet 28 foreninger med et medlemsantal av godt og vel 400.

4 nye ungdomslag er i aarets løp stiftet inden kredsene, nemlig Ski, Rælingen, Flateby og Aakrene i Fet.

I aarets løp er der av kredspartiet avholdt 5 styremøter og aarsmøtet. I oktober maaned blev der avholdt et ekstraordinært representantmøte paa

opfordring av nogen tilsluttede foreninger ang. stillingen til dyrtidskongressen. Nogen beslutning fandt ikke sted, men repræsentanterne beklaget sterkt at den bebudede kongres ikke blev avholdt.

Fra 1. januar 1917 overtoges vort partis lokalavis «Akershus Social-Demokrat» av kredspartierne i Nedre og Mellem Romerike. Bladets start var aktieselskap, men grundet daarlig økonomisk ledelse fra begyndelsen maatte partierne ved årsskiftet overta bladet, og da gik hele aktiebeløpene, baade fra foreningerne og private i vasken. Der blev av begge kredspartier optat et laan i Arbeiderpartiets pressefond og ansat ny redaktør, og det er at haabe at bladforetagendet nu skulde være paa ret kjø! igjen. Redaktør er *Arvid G. Hansen*.

Mellem Romerikes arbeiderparti.

Kredspartiet har ialt 29 foreninger med samlet medlemsantal av 971 hvorav 98 kvinder.

I Lillestrøm, Skedsmo og Ullensaker er politiske samorganisationer dannet.

I aarets løp er ny partiforening stiftet i Nannestad.

Partiforeninger er nu stiftet i kredsens samtlige bygder med undtagelse av Gjerdrum.

Agitationen for kooperationen er ført ganske livlig i enkelte distrikter med det resultat, at der er startet flere indkjøpslag i Ullensaker. I Bjerke (anneks til Nannestad) en kooperativ forening i egen gaard. I Lørenskog er forening stiftet, men endnu ikke startet paa grund av vanskelighet med varer.

Forøvrig findes ældre solide kooperative foreninger i Strømmen (Skedsmo) og Lillestrøm, begge i tidsmessige egne gaarde.

M. Jul Halvorsen,

A. Hansen Torp,
sekretær.

Øvre Romerikes kredsparti.

Øvre Romerikes kreds arbeiderparti har i 1917 næsten fordoblet sit medlemsantal og maa saaledes sies at være et merkeaar i partiets historie. Der er nemlig tilkommet 5 nye foreninger med 197 medlemmer, hvorav de 4 er fra Nes og en fra Eidsvold, saa partiet bestod pr. 31. 12. 1917 av 10 foreninger med tilsammen 426 medlemmer. At partiet har faat foreninger tilsluttet fra Nes er et tidernes tegn, og denne bygd kan saaledes ikke lenger betegnes som det mørke fastland. Der er yderligere stiftet 2 foreninger i Nes, som vi venter tilsluttet med det første.

Hr. M. Jul Halvorsen har holdt flere foredrag i Nes, og har ellers ogsaa gjort sit til at partiet har faat saavidt stor tilslutning derfra.

I Eidsvold og Hurdalen er ogsaa avholdt en del foredrag, samt utdelt skriftlig agitation.

De kommunale arbeider gaar det smaat med, men naar man tar i betragtning, at partiet i ingen kommune har flertal saa er det ikke at undres over. Dog litt er gjort: I Eidsvold er ansat skoleinspektør, som arbeiderpartiet har hat paa sit program i længere tid. Der er ogsaa nedsat en komité av arbeiderpartiet til at utarbeide plan og indsille paa alderdomspension. I Hurdalen blev der paa arbeiderpartiets initiativ bevilget det høieste beløp til dyrtidsforanstaltninger.

Dokken den 8. februar 1918.

T. Haavie,
p. t. formand.

Smaalenenes amt.

(5 kredsorganisationer.)

Eidsberg kreds arbeiderparti.

Partiet bestaar for tiden av 9 foreninger med tilsammen 320 medlemmer. 2 foreninger er kommet til i 1. kv. 1918. Likeledes er der i Spydeberg

stiftet en socialdemokratisk forening, som ventes tilsluttet partiet i den nærmeste fremtid.

Av foredrag er i aarets løp holdt endel, saaledes i nedre Eidsberg 3 foredrag av hr. pastor Haugerud, og 1 foredrag i Skibtvædt av hr. redaktør Hjertholm, likeledes 1 foredrag i Spydeberg av hr. inspektør Oluf Berg, hvilket resulterte i dannelse av en partiforening.

1. mai feiredes under god tilslutning med foredrag av forretningsfører *Systad*.

Dyrtidsdemonstration arrangeres saavel paa Mysen som Askim med foredrag av typograf *Engb* paa begge steder.

I Eidsberg er endvidere avholdt et masse møte til protest mot provianteringsraadet's virksomhet der.

Foreningens organ «Folkets Røst» er utvidet til at utkomme 2 ganger i maaned.

Askim social-dem. forening optok i den første halvdel av aaret spørsmålet om dannelse av en kooperativ handelsforening paa stedet. Tanken vandt god tilslutning og allerede i mai maaned kunde man gaa til startning av foreningen, som allerede har vist sig at være levedygtig.

Askim, 19. februar 1918.

Andreas Grønnum,
formand.

Polykarp Petersen,
sekretær.

Tune kredsparti.

Kredspartiet har nu 6 tilsluttede avdelinger, idet der i Degernes er dannet en avdeling som tilmeldtes fra 1. januar med et medlemsantal av 20, saa nu har kredspartiet et medlemsantal av ca. 300 aktive medlemmer.

Forøvrig har der været avholdt 1 aarsmøte og 3 styremøter, kredspartiet har deltatt i et kommunalt fællesmøte.

H. Vatvedt,
f. t. formand.

Ide og Marker kredsparti.

Kredspartiet bestaar av 6 tilsluttede foreninger med ialt 181 medlemmer. 6. juni holdtes dyrtidsdemonstration ved Ørje med god tilslutning. Et sommerstevne holdtes i Aremark med foredrag av hr. Johan Evje. Forøvrig har arbeidet i aarets løp mest tatt sigte paa at styrke foreningernes økonomi.

Kr. Hattestad,
formand.

Hedemarkens amt.

(6 kredsorganisationer.)

Nordre Hedemarkens kredsparti.

Nordre Hedemarkens kredsparti har i 1917, tiltrods for adskillige vanskeligheter, dog hatt et forholdsvis bra aar. Vi har nemlig i aarets løp hatt en tilvekst av 6 nye foreninger og det samlede medlemsantal er nu 114 kvinder og 354 mænd. Av disse nye foreninger er 1 arb.demokratisk, der er gaaet over til vort parti, samt 2 soc.dem. ungdomslag og 3 fagforeninger. Som et sted der har gjort særlig god fremgang skal nævnes Brumunddalen, hvor særlig fagbevægelsen har faaet godt fotfæste. — I aarets begyndelse blev der gjort henvendelse til S. Hedemarkens kredsparti, og der blev samarbeidet videre med hensyn til at faa landarbeiderne faglig organisert. Endel saadanne foreninger er stiftet og arbeidet fortsættes. -- Den av partiet planlagte politiske agitation, hvortil centralstyret velvilligst ydet os bidrag, har desværre endnu ikke kunnet bringes til hel utførelse, idet de fortvilede belys-

ningsforholde i høst og vinter gjorde det umulig at opdrive lokaler for foredrag. Imidlertid har kredsstyret i agitationsoiemed abonnert paa ca. 50 ekspl. av «Demokraten» til gratisfordeling paa steder hvor vi har tænkt forsøke at faa dannet foreninger.

Der drives et jevnt og godt arbeide i foreningerne, likesom samarbeidet, saavel mellem foreningerne indbyrdes, som mellem disse og kredsstyret er det bedste.

H. S. Hagen,
formand.

Søndre Hedemarkens kredsparti.

Aaret 1917 har været et arbeidsaar i det stille for os her i kredsen. De nye kommunegrupper i de forskjellige herredsstyret har gaat løs paa sine opgaver med forberedelse av de saker som det vil være mulig at gjennomføre i valgperioden.

Sammen med Søndre Østerdalens kredsparti fik vi istand et kommunalmøte i Elverum, og dette fik god tilslutning. Her er ogsaa tat et stort løft for at organisere landarbeiderne, og det ser nu virkelig ut til at skulle lykkes, idet en hel del saadanne er stiftet rundt om i kredsen, og de gaar ganske godt.

Endelig har vi faat vort eget trykkeri for «Demokraten», som i den sidste tid har gaat særdeles godt. Tilslutningen er større end nogensinde, og det vidner godt for vort store maal til høsten: at gjenerobre stortingskredsen.

Stange, 27. 2. 1918.

Arne Juland.

Eidskog, Vinger og Odalen arbeiderparti.

Kredspartiet har i 1917 avholdt et arbeiderstevne ved grænsen sammen med svenske kamerater og medlemmer av distriktets ungdomslag. Fra norsk side talte skomaker Stubberød og Lars Sæther. Senere avholdtes et arbeiderstevne paa Skarnes med Ole O. Lian og O. M. Gausdal som talere, et stevne i Eidskogen med Magnus Nilssen og Johs. Bergersen som talere og et stevne i Vinger med Svend Skaardal og Randolph Arnesen som talere. Angaaende dyrtiden avholdtes et par store møter, som stilte krav til statsmagter, likesom der avholdtes et fællesmøte med Solør arbeiderparti. I Østerdalens arbeiderparti og Kongsvinger arbeiderparti, hvor det henstiltes til ledelsen at indkalde den bebudede dyrtidskongres. — 1. mai talte redaktør Vidnes paa Skarnes for omkring 400 tilhørere, og paa Magnor var det demonstrationstog til fredsmonumentet, hvor kameraterne fra de svenske grænsedistrikter møtte. Her talte kredspartiets formand for ca. 850.

I kommunerne har vore folk fremsat mange forslag. Skolerne er utvidet og forbedret, og lærerlønningerne er forhøiet. I Nordre Odalen, hvor vi har flertal, er det bevilget kr. 10 000.00 av skogkassen til et tuberkulosehjem, en komité til at utrede kommunal middelskole er nedsat og en komité har utredet om læger paa fast løn. Denne indstilling er vedtat og beløpet er opført paa budgettet. En komité utreder nu kommunale alderdomspensjoner. — I Søndre Odalen, hvor vi ogsaa har flertal, er det oprettet kommunal handel. Reformen eilers har man ikke kunnet fremme. Venstre har stelt bygden paa en slik maate, at man søker om laan for at dække det ordinære utgiftsbudget. Borgerpartierne hadde endda flertal i ligningsnævnden.

I Vinger har vi 11 av 24. Efter vort forslag er det besluttet at ansætte to læger paa fast løn. Utgifterne hertil er bevilget. Kommunal handel er oprettet og en tidsmessig butikbygning er under opførelse. Paa budgettet er opført 1000 kr. til stipendier for elever, som vil søke videregaaende skole. Bygden har sit eget tuberkulosehjem, hvor opholdet er frit for bygdens indvaanere. En foss er ekspropriert, og bygden vil ha sit elektricitetsverk. To sykepleiersker er fast ansat av kommunen, og en komité har utredet alderdomspensjoner. Vi har ogsaa faat indført den rimeligste skattetabel I alternativ 7 og endda var aarets skatteprocent under 8.

I Eidskogen har vi 9 av 28. Vore folk har fremsat flere forslag i henhold til vort program, men venstre og høire stritter imot. Kommunal alderdomspension er dog vedtat, folkeskolen er forbedret og lærerlønningerne er forhøiet. I alle disse bygder er store beløp bevilget til dyrtidsforanstaltninger.

I aarets løp er det indmeldt 8 foreninger i kredspartiet, saa det nu bestaar av 21 med ca. 900 medlemmer.

Vinger, 11. febr. 1918.

Ivar Færder,
formand.

Solør arbeiderparti.

Aaret 1917 har været et roligt aar, uten kommune- og stortingsvalg.

Inden vore kommuners styre har det dog ikke været stille. Det er arbeidet godt i de 4 av 5 kommuner hvor vi har flertal.

I Grue, hvor de borgerlige endnu regjerer, arbeider vore kamerater intens, men magter ikke at komme nogen vei. Den konservative ledelse inden denne bygd bringer for hvert møte sterkere og sterkere bevissthet om at arbeiderpartiet maa ha magten inden kommunen.

Lettelse av dyrtiden har været en av vore viktigste opgaver. Statens dyrtidsbidrag er derfor mottat i størst utstrækning inden de kommuner hvor hvor vi har flertal.

Forøvrig arbeider vi paa gjennomførelsen av vore viktigste programposter.

Der er avholdt 2 stevner i aarets løp, 1 i Brandval og 1 i Hof, der begge var udmerket godt besøkt. Kredspartiet har 31 foreninger med et samlet medlemstal av 659.

Halvdan Aarsrud,
formand.

Søndre Østerdalens kredsparti.

Kredspartiet hadde ved aarets utgang 28 tilsluttede foreninger med et samlet medlemstal av ca. 600.

Aaret 1917 har været et forholdsvis stille aar i kredspartiet. Der har været holdt svært faa foredrag i aarets løp, og de faa som har været holdt — for det meste — av kredsens egne kræfter. Av partiets øvrige talere har vi hat Buen, Tranmæl og Olaussen. Aarets 1. mai-demonstration fik en enestaaende stor tilslutning. I Elverum deltok saaledes over 1200 i demonstrationstoget. Av 1 mai-talere hadde vi Joh. Evje i Elverum, Carl Bjurstrøm paa Rena og ordf. Haugen paa Koppang.

Dyrtidsdemonstrationen den 6. juni hadde i Elverum samlet et tog paa over 1400 deltagere. Dette er det største tog som nogen gang er gaat samlet i Elverum. Mikael Mikkelsen holdt talen for anledningen. Paa andre steder i kredsens var ingen demonstration, men derimot holdtes foredrag paa Rena, hvor redaktør Sæter talte for ca. 400 mennesker.

Partiets organ «Østerdalens Social Demokrat» utgaar fra nytaar 1918 i 2800 ekspl. 3 ganger ukentlig og viser en stadig og god fremgang. Paa aarsmøtet i februar besluttedes at utskrive en ekstrakontingent av 5000 kr. til kredspartiets organ. Av denne sum er ved aarsskiftet indkommet vel 3500 kr. Denne sum er brukt til at lette avisen for forskjellige gjældsbyrder. Ved opgjøret av avisens driftskonto for 1917 viser det sig at dens drift balancerer, ja endog har et litet overskud. Bladets budget for 1918 er opsat med ca. 36 000 kr.

Kredspartiet, sammen med Hamar og Hedemarken, arrangerte 1. og 2. september det første kommunalmøte som er holdt paa disse kanter. Møtet holdtes i Elverum. Men paa grund av noksaa liten tilslutning, og enkelte svakheter ved arrangementet, blev det ikke det utbytte, som man hadde ventet sig. Men man er i hvertfald kommet igang med saadanne møter, som herefter — er forutsat — skal avholdes hvert aar.

Andre ting av betydning er ikke at paapeke. Arbeiderpartiets grupper i kommunestyrene har vanskelig for at række utover dyrtidens krav.

Elverum i januar 1918.

Johs. Andreassen,
f. t. formand.

Nordre Østerdalens arbeiderparti.

I 1916 hadde vort parti stor fremgang i Nordre Østerdalen. Ved kommunevalget opnaadde vi 34 av kredsens 140 herredsstyrepladser. (I forrige periode hadde vi 15 av 132). Pr. 31. 12. 1916 hadde vi 24 foreninger med tilsammen 640 medlemmer.

I 1917 derimot har der været liten fart i foreningsarbeidet, og dette skyldes vel for endel dyrtiden. *Alvdalen* har dog dannet en undtagelse. Ved *Foldalen* har arbeidsforholdene været meget vanskelige. Grube- samt Jern- og metalforeningen her har meldt sig ut av kredspartiet. Det samme er tilfælde med *Røstvangen* grubearbeiderforening.

Agitationen har været mangelfuld. Med halvt bidrag av centralstyret har red. *W. Carlsen* holdt 6 foredrag. Red. *O. Øisang* har holdt en række foredrag. Desuten er holdt foredrag av lærer *H. Haukaas* o. fl. Ialt er indberettet 17 foredrag.

Tilslutningen til 1. mai-demonstrationen var mindre god.

I pinsen holdtes et meget vellykket stevne paa Lilleelvedal med foredrag av stortingsmand *H. Finstad* og lærer *Paul Glad*. Demonstrations-toget mot dyrtiden fik stor tilslutning. Paa andre steder i kredsens var tilslutningen til dyrtidsaksjonen meget slap.

«Arb. Ret» er gaat frem med henimot 100 abonnenter i N. Østerdalen. Det samlede abonnement i denne kreds er nu 740. (I Ø. Gauldalen og Røros har bladet ca. 1300 abonnenter. Oplaget er 2200.)

Ved aarets utgang var 22 foreninger tilsluttet kredspartiet med et samlet medlemsantal av ca. 500.

Paul Glad,
formand.

Kristians amt.

(4 kredsorganisationer.)

Hadeland og Lands kredsparti.

Redaktør Reiersen har holdt en hel del foredrag i kredsens og Inge Debes, lensmand Fjeld og formanden i partiet har ogsaa holdt nogen foredrag paa forskjellige steder og nye foreninger er stiftet og gamle demokratiske er gaat over og har meldt sig ind i partiet.

Særlig gjaldt dette en gammel demokratisk forening i Gran som ansaaes for demokraternes faste borg, men som med stort flertal besluttedes indmeldt i Det norske Arbeiderparti og det bedste var at de erobret foreningens eiendom, et stort forsamlingslokale.

Naar disse nye foreninger kommer med — og som sikkert kommer — da vil kredspartiet faa baade forenings- og medlemstal betragtelig forøket.

Likeledes er her i kredsens stiftet nogen jord- og skogarbeiderforeninger med en masse medlemmer, saa fremtidsutsigterne for socialismen her i valgkredsens er de bedste.

Vort blad «Ny Dag» paa Gjøvik arbeider sig sikkert fremover.

Røikenvik den 12. 2. 1918.

M. Næsbakken,
f. t. formand.

Nordre Gudbrandsdalens kredsparti.

Partiet bestaar av 6 foreninger med 217 medlemmer. Der er avholdt 2 foredragsmøter og 4 demonstrationer. Vort store ønske er at faa en partiavis for Gudbrandsdalen. Folk vil gjerne vite nyt, saa en avis paa Lillehammer vilde hjælpe meget.

18. 1. 1918.

K. Olsen.

Valdres kredsparti.

I 1917 er det avholdt 4 foredrag for 300 tilhørere av redaktør Reiersen. 1. mai-demonstration avholdtes i Bagn, lærer Ødegaard holdt foredrag for ca. 200 tilhørere.

«Ny Dag» har nu ca. 100 abonnenter i Valdres. Vi har i det sidste begyndt salg av socialistiske skrifter og det har vi tænkt at fortsætte med, da det er en agitationsmetode som ikke falder saa kostbar som at koste op foredragsholder hit nu med de dyre reiseutgifter.

Bagn den 28. 1. 1918.

Erling Olsen.

Buskeruds amt.

(4 kredsorganisationer.)

Ringerikes kredsarbeiderparti.

Kredspartiet hadde ved utgangen av 1917 et medlemsantal av 1230 i 36 foreninger, i kredsens er der nu 4 samorganisationer da Aadalen ogsaa har dannet samorganisation.

I forbindelse med aarsmøtet den 4. mars blev der holdt et kommunal-møte, hvor stortingsmand Hornsrud holdt et indledende foredrag om dyrtiden og dens bekjæmpelse.

Der har i aarets løp været avholdt endel repræsentantmøter. Et møte holdtes i Hønefos den 3. juni hvor midlerne til avhjælpelse av den herskende dyrtid blev drøftet.

Demonstrationen den 6. juni blev i alle dele vellykket, tilslutningen var enestaaende og der var begeistring i rækkerne.

Den 12. aug. holdtes repræsentantmøte i Vikersund i anledning den situation som dyrtiden foraarsaket. Møtet vedtok enstemmig en henstilling til ledelsen om at sammenkalde dyrtidskongressen. Kredspartiet deltok ogsaa i indbydelsen til det møte som blev holdt i Drammen den 19. august, hvor ogsaa dyrtiden og kongressens sammenkaldelse blev drøftet.

De 2 kommuner i kredsens som har socialistisk flertal i kommunestyret, Norderhov og Tyristrand, arbeider sikkert og godt fremover i socialistisk retning. I Modum har partiet tat op reformen læger paa fast løn for Heggen sogns vedkommende, da partiet der har 15 repræsentanter, mot samlingen og venstres 13, altsaa 2 stemmers overvegt. Samlingspartiet behandlet saken i samlet herredsstyremøte, hvor den blev nedstemt. Arbeiderpartiet protesterte mot behandlingsmaaten og indanket avgjørelsen for departementet.

Aamot, 30. januar 1918.

Mads Baarud.

Numedals kredsparti.

Der har været avholdt endel foredrag i de enkelte foreninger i aaret, likeledes i Numedal, hvor bladet «Fremtiden» er utdelt og hvor vi har faat endel faste abonnenter. Likeledes har styret foreslaaet for 1918 at der gaaes i gang med agitation og utbredelse av «Fremtiden».

Numedals kredspartis medlemsantal er 442.

Vestfossen den 30. 1. 1918.

Hans Dramdahl.

Jarlsberg og Larviks amt.

(4 kredsorganisationer.)

Skoger kredsarbeiderparti.

Arbeidet i kredsens har foregaat som tidligere aar, dog mere intens som følge av partiets vekst og tidsforholdene.

Der er avholdt 1. mai-demonstration i flere bygder. Andre steder er der demonstrert sammen med foreninger i nærmeste by.

Kommunefraktionerne har især arbeidet for størst mulig bevilgning til dyrtidshjælp, indkjøb av skog og jord samt kommunal handel.

Antallet av tilsluttede foreninger er 18 med et medlemsantal av 544 mænd og 132 kvinder, tilsammen 676. Der ventes flere foreninger i den nærmeste fremtid.

Ludolf Weltzin,
formand.

Sandefjords og Sandeherreds arbeiderparti.

Medlemstallet er 450 i 13 foreninger. Av ordinære medlemsmøter er avholdt 10, desuten er der arrangert flere foredrag og større møter i forskjellige anliggender. Der er ogsaa avholdt 2 demonstrationer, en 1. mai med ca 1000 deltagere og en 6. juni med over 2000 deltagere. Vi har ogsaa vort eget partiblad «Nybrot» i fællesskap med Larvik.

Joh. A. Andersen,
f. t. formand.

Brunla kreds arbeiderparti.

Vi har iaar arrangert endel agitation i kredsens. Formanden reiste langs Laagendalen fra Larvik til Vittingfos og solgte literatur og fik forbindelse med Lardal, saa nu har vi faat dannet 2 foreninger i Lardal, Svarstad og Styrvold arbeiderpartier som er indmeldt i kredspartiet fra 1. 1. 1918. Agnes socdem. ungdomslag har indmeldt sig fra 1. 7. 1917.

Partipressen begynder nu at vinde mere utbredelse i landdistriktet. Hr. redaktør Andreas Hansen har holdt 3 foredrag i Lardal. Vi ruster os nu til stortingsvalget.

S. Baardsen,
formand.

Bratsberg amt.

(4 kredsorganisationer.)

Bamle kreds arbeiderparti.

Bamle kreds av Det norske Arbeiderparti har som organisation i aarets løp utrettet forholdsvist litet. Vi utvirket dog at pastor Haugerud kom her paa en 3-ukers agitationstur i kredsens og besøkte foreningerne med et par foredrag i hver og desuten ellers foredrag paa flere steder. Mest i Drangedal og Skaatø; mindre i Sandøkedal og Bamle. I disse to sidste sogn var det nemlig noget «trangvikagtig» vanskelig at faa lokale.

De enkelte foreninger har arbeidet bedre; særlig nogen som foruten vanlig foreningsarbeide ogsaa spreder smaaskrifter og agiterer for Bratsberg Demokratens utbredelse. Og ved foreningernes initiativ har flere besøkt disse som talere og agitatorer, f. eks. redaktør Berg, journalisterne Løvaas og Zakariassen, Saltvik, Stensrud, Vige, J. Solli, Hans Berntsen og muligens flere.

Foreningerne nær Kragerø deltok i 1. mai-demonstrationen i Kragerø med pastor Haugerud som taler. Deltok likesaa i 6. juni-demonstrationen der. Begge ganger uventet og vældig tilslutning. Ogsaa ved Nysten gruber var det 6. juni-demonstration.

I Drangedal har partiet en sterk minoritet i herredstyret, gjør et godt arbeide og har megen indflydelse. I de øvrige sogn evner partiet litet. Men vor tid kommer vel ogsaa der.

Skarbo pr. Kragerø 29. 1. 1918.

Anton Vige,
formand.

Gjerpen kreds av arbeiderpartiet.

1917 har været et forholdsvis stille aar særlig paa grund av økonomiske vanskeligheter. Nogen nævneværdig forberedelse til høstens valg er ikke gjort. Krig, dyrtid og det daglige brød optar omtrent alt og alle. En ny forening er stiftet i Langangen i Eidanger som staar tilsluttet kredsen fra 1. 1. 1918. Og en av de første dage vil der bli stiltet en forening i Solum, forberedelse til samme har været gjort for længe siden, men vanskeligheter av forskjellig art har stillet hindringer i veien, men nu ser det endelig ut som det skal lykkes.

Karl N. Nybakke,
formand.

Vest-Telemarken kredsparti.

Etter at krinspartie hadde ligge nede i eit par aar, tok ein del intresera up at arbeie i aare som gjek. Centralstyre gav støtte og sendte hr. forretningsfører A. Bratvold paa ei foredragsreise i krinsen. Der vart paa denni reise skipa tvo nye politiske arb.lag og tri faglag vart indmelte i partie, so krinsen no høve 8 indmelte lag med tilsaman 330 medlemmer.

Partiblae «Br.-Dem.» vinn og meir og meir ind i bygd og grend, faavit og fordom maa meir gjeva rom for tidis store spursmaal.

For krinsstyre
D. Bratsberg.

Nedenes amt.

(Amtsparti med byene Arendal, Lillesand og Tvedestrand, med undtagelse av Sætersdalens kreds, som er organisert særskilt.)

Nedenes amts arbeiderparti.

Ved aarets utgang bestod amtspartiet av 44 foreninger med ialt 1100 medlemmer, derav var 1014 mænd og 86 kvinder. I aarets løp er 1 forening strøken. Til gjengjæld er 6 nye foreninger i samme tidsrum tilsluttet partiet. Agitationen har i 1917 udelukkende været drevet av stedlige kræfter. Av benyttede foredragsholdere kan nævnes redaktør *Nøkleby*, forretningsfører *Telleisen*, gaardbruker *Guttorm Fløistad*, *Haltdan Wigaard* og amtspartiets formand lærer *Maurstad*. Ialt har været avholdt 60 foredrag med et samlet tilhørantal av ca. 21 000 — heri er dyrtidsdemonstrationen 6. juni medregnet. 1. mai-demonstration holdtes i Arendal, Eydehavn, Fevik og Tvedestrand med ialt omkring 2800 deltagere.

Kommunearbeidet har fordetmeste været viet dyrtiden og provianteringen. Partiets kommunegrupper har omtrent overalt forsøkt efter evne at lette dyrtidens tryk for arbeiderklassen og andre i lignende kaar. I Arendal f. eks. er efter forslag av arbeiderpartiet bevilget bidrag til ubemidlede til indlæg av elektrisk lys, og det skyldes for en væsentlig del arbeiderpartiets krav og bestemte holdning i formandskap og bystyre at kommunen har bevilget saapas klækkelige beløp som skedd til forskjellige dyrtidsforanstaltninger. Ogsaa i Froland, hvor arbeiderpartiet har flertal, er i saa hensende utført et udmerket arbejde. Der er saaledes bl. a. ogsaa oprettet kommunal handel. Det samme er tilfældet i Stokken sogn, hvor det socialistiske sogne-styre med *Guttorm Fløistad* i spidsen har gjennomført flere gavnlige foranstaltninger til lettelse av dyrtidens voldsomme tryk paa befolkningen, som i dette lille sogn væsentlig bestaar at arbeidere (Eydehavn). I det store og hele maa det vel sies at vore partifæller baade i by- og herredsstyrer har forsøkt at faa det bedst mulge ut av situationen.

Partiorganet «Tiden» har i 1917 under de rent abnorme forhold hat svære økonomiske vanskeligheter at kjæmpe med; men det har dog ved

ihærdig arbeide og offervilje lykkedes at holde avisen gaaende som dagblad, og det er vort haab at saa skal ske ogsaa herefter, om end utsigterne ofte kan være triste og mørke nok. Det har endnu ikke lykkedes at faa bladet saa utbredt som ventet; men det spørsmaal vil bli tat under grundig behandling paa kommende aarsmøte.

Socialismen skyter nu rask vekst her paa Sørlandet, saa vi har de bedste forhaabninger til høstens valg.

O. H. Maurstad,
formand.

Sætersdalens kreds arbeiderparti.

Partiets virksomhet i 1917 har særlig været præget av en stadig kamp for at lette det økonomiske tryk for arbeiderklassen nu under denne frygtelige dyrtid. I de herredsstyres her i kredsens hvor vort parti er repræsenteret, har vore grupper utført et meget godt arbeide i de forskjellige retninger. Særlig skal fremhæves, at de tildels noksaa store kommunale dyrtidsbidrag nogen av herrederne har bevilget, er et resultat av vore gruppers energiske arbeide.

Da partiet ikke har flertal i nogen av kredsens herreder — Hylestad undtat — har det ikke lykkedes vore grupper noget sted at faa drevet igjennem kommunal handel. Men i Hylestad, hvor vort parti har alle pladser i herredsstyret, er det meningen at faa etablert kommunal handel.

Kredspartiets medlemstal er det samme som ved forrige beretning. I december maaned forrige aar blev et nyt og noksaa sterkt soc.dem. ungdomslag stiftet paa Byglandsfjord. Dette lag kommer vistnok i den nærmeste fremtid til at melde sig ind i kredspartiet.

Hans Mykland,
f. t. formand.

Lister og Mandals amt.

(2 kredsorganisationer.)

Oddernes kreds arbeiderparti.

Kredsens bestaar av 6 partiavdelinger med tilsammen 120 medlemmer.

Kredsens har ialt 10 kommunerepræsentanter.

Arbeidet inden kommunerne maa for det meste indskrænkes til ved stadige forslag at minde om hvad man vil; dog har man i Oddernes sogn, hvor man har 5 repræsentanter ydet bistand til og tildels under sterk motstand kjæmpet frem den bedste skattetabel for landdistrikter, forbedrede ligningsregler, høieste kommunale dyrtidsbidrag, høi skatteprocent med store avsnætninger paa budgettet, nedsættelse av husleienævnd, indkjøb av hus og jordeiendomme.

Desuten var dette sogn det der først slog til lyd for militærøvelsernes indstilling i aar.

Kredsens styre arbeider med dannelsen av to nye partiavdelinger.

Paa grund av de dyre tider har man ikke hat anledning til at ha nogen agitator, men man har ved underhaandsagitation og ved at arbeide for pressens utbredelse søkt at virke for vort fremtidsmaal.

Salve O. Hagen,
formand.

Mandalens kreds arbeiderparti.

De ekstraordinære tider virker som en ren hemsko for organisationen, kontingent er vanskelig at faa ind, medlemsantallet svingende. Men allikevel er der en følelse av at de socialistiske idealer finder frem til folkets hjerne-kister, men trøgt gaar det. Socialismen er saa forvrængt av vore motstandere, at der skal mye til. Landsfolket har likesom skræk for at gaa ind i

en forening, det vil si naar provsten ikke er med, og missionsforeninger fratrækkes. Vi mangler penger til gode foredragsholdere, men de enkelte foreninger virker efter bedste evne med egne kræfter. Det kan nævnes at Venesia socialdemokratiske ungdomslag har forøket sit medlemstal med 70. Det har sin dramatiske klub og egen boksamling. Søndre Undals socialdemokratiske forening har 3 kommunerepræsentanter og i aarets løp av sit program gjennomført frit skolemateriel og er der besluttet opført kommunalt gamlehjem. Der føles stor trang til en socialistisk ukeutgave av «Social-Demokraten», Kristiania.

Kristian Magnussen.

Stavanger amt.

(2 organiserte kredsorganisationer.)

Hesbø og Hafrsfjords kredsparti.

Medlemsantallet var ved aarets slutning 85 i 3 foreninger. Av foredrag er avholdt ca. 20 paa forskjellige steder, bl. a. Hillevaag, Hinna, Haaland, Kvitso, Tananger, Tostad, Hetlannsmarken og Ullenhaug, av fru Anna Gjøstein, fru Ingeborg Fjermstad, A. Nøsen, Ole Knudsen, stortingsmændene Bergersen og Sæbø, Magnus Karlson, Einar Lund, Otto Lühn, Einar Li og Egede-Nissen. Den ene av kredsens herreder, nemlig Hetlann, har 4 medlemmer repræsenteret i herredsstyret.

Georg Eeg-Berg,
formand.

Søndre Bergenhus amt.

(3 kredsorganisationer.)

Hardanger kreds arbeiderparti.

Aaret 1917 har, hvad politisk agitation angaar, ikke været av svær betydning. Det er likesom man trænger til en hvil efter at ha havt stortingsvalg og kommunevalg efter hverandre, dertil kommer stedets beliggenhet der gjør det saa kostbart at faa foredragsholdere utenfra. En del er alikevel gjort, men det væsentlige arbeide har været utført til bedste for et partiblاد for kredsens og ved den interesse der har været tilstede for foretagendet er man kommet et godt stykke paa vei med midler. Ullensvang socialdemokratiske forening har vist stor interesse for bladforetagendet og ellers for arbeiderbevægelsen ved spredning av en hel del smaaskrifter.

Med hensyn til kommunepolitikken saa er der ikke noget av særlig betydning at nævne, da arbeiderpartiet kun er en sterk minoritet og det saaledes er umulig at faa gjennomført noget helt og av betydning.

Gjert Haga.
formand.

Romsdals amt.

(3 kredsorganisationer.)

Indre Nordmøre kredsparti.

Aaret 1917 har været et stille aar. Vi hadde besluttet og forsøkte efter evne at faa istand en foredragsreise i kredsens i aaret; men vor gode hensigt strandet av mangel paa foredragsholder.

Medlemstallet var den 1. december d. a. 34 kvinder og 318 mænd, til sammen 352 medlemmer, en stigning fra forrige aar med 10 medlemmer.

Ingv. Moen,
formand.

Søndre Trondhjems amt.

(Amtsparti.)

Uttrøndelagens arbeiderparti.

Amtspartiet har ogsaa i 1917 drevet endel agitation. Saaledes foranstaltedes i februar en agitationsturné blandt fiskerbefolkningen i Fosendistrikterne, hvortil Det norske arbeiderparti ydet et bidrag av kr. 300.00.

Paa initiativ av Nordskogens socialistlag og med støtte av amtspartiet reiste advokat Emil Stang langs Dovrebanen paa agitation. Hans foredrag var omfattet med levende interesse og var besøkt til trængsel. Ved juletider foretok stortingsmændene Gausdal og Skaardal agitationsreiser for amtspartiet. Den førstnævnte besøkte Fosen, Rissa, Stadsbygden og Guldalen, og den sidstnævnte Opdal, Meldalen og Orkedalen. Begge turneer var særdeles vellykket. Desuten er paa initiativ av amtspartiet eller med støtte av samme avholdt 4 arbeiderstevner. Ialt har amtspartiet ydet 1 069.50 til agitation.

Et kommunalmøte avholdtes paa Kvaal i Guldalen 2., 3. og 4. november, hvor følgende spørsmåal behandledes:

«Grundlaget for kommunearbeidet.»

«Dyrtidspolitikken.»

«Kommunal handel og Kooperation» samt «Sykepleien i beskatningen og kredssykekasserne.»

Vort parti har flertal i 4 av amtets kommuner og sterke minoriteter i en række av de andre. Vore fraksjoner har fremsat forslag til de forskjellige programposters gjennomførelse, saasom løger paa fast løn, opprettelse av kommunal handel, frit skolemateriel, utvidelse av læretiden i folkeskolen, opprettelse av gamle hjem osv. med delvis held. Iøvrig har kommunens arbeid i det forløpne aar været sterkt præget av arbeidet for lettelsen av den trykkende dyrtid.

Amtspartiet er ikke direkte interessert i noget presseforetagende. «Ny Tid» er det mest utbredte blad i amtet. Desuten har man som lokalblad i Øvre Guldalen «Arbeidets Ret», Røros og i Nedre Orkedalens kreds «Orkedalens Socialdemokrat».

Gunnar Kvaal.

Nordre Trondhjems amt.

(Amtsparti med undtagelse av Namdalens kreds som er organisert særskilt.)

Indtrøndelagens arbeiderparti.

I aarets løp er der avholdt stevner i Beitstaden med taler av formanden i Indtrøndelagens arbeiderparti, J. Aalberg og lærer Nørdgaard og paa Snaasen i forbindelse med aarsmøtet med taler av Eidem, Thue og red. Lian. Desuten er der holdt stevner av de lokale foreninger med støtte av partiet, samt 1 kommunalmøte paa Røros. Desuten er der ved formanden J. Aalberg dannet en kooperativ forening i Harran.

By- og herredsstyrerne har paa flere steder overtat en hel del av vareformidlingen.

Fra 1. oktober overtok amtspartiet bladet «Indtrøndelagens Socialdemokrat». Som red. er ansat A. Lian, og som bladets forretningsfører faktor Berg. Her er holdt med delvis støtte av Indtrøndelagens arbeiderparti ialt 40 foredrag.

J. Aalberg,
f. t. formand.

O. J. Wikan,
forretningsfører.

Namdalens socialdemokratiske kredsparti.

Der er i 1917 avholdt 10 foredrag for kreds partiets regning. Der er i aarets løp tilmeldt kreds partiet 4 foreninger med tilsammen 100 medlemmer.

Medlemsantallet var ved aarets begyndelse 118 kvinder og 415 mænd, tilsammen 533, og ved aarets utgang 138 kvinder og 578 mænd, tilsammen 716.

Kredspartiet overtok bladet «Namdalens Socialdemokrat» i sidste halvdel av 1917 og indkjøpte Røbergvik & co.s trykkeri, ansatte fast redaktør og bladet trykkes nu i et oplag av ca. 1000. I det kommunale arbeide er fra vort partis side blit lagt hovedvegten paa foranstaltninger mot dyrtiden. Men da ingen kommune i Namdalens kreds har avgjort socialistisk flertal, er disse foranstaltninger blit efter borgernes vilje.

Sigv. Westgaard,
forretningsfører.

Nordlands amt.

(5 organiserte kredsorganisationer og Svolvær arbeiderparti i Lofoten kreds.)

Søndre Helgeland.

Sandnessjøen, Vega og Seløy arbeiderpartier er stiftet i 1917. Tilsammen har kredspartiet nu 12 foreninger med 382 medlemmer. Ingen av foreningerne har noget forsamlingshus og ikke del i noget.

Omkring 40 foredrag er avholdt i kredsens og av disse har Det norske arbeiderparti kostet ca. 21 og resten er dekket av kredspartikassen.

Stemningen er god, men hvis vi skal ha haab om at erobre kredsens saa maa der holdes en del foredrag i aar ogsaa.

Konrad Skogmo, Brønnøy.

Nordre Helgelands kredsparti.

I Nordre Helgelands kreds har i aarets løp været avholdt en række agitationsforedrag av pastor Herman Haugerud, sekretær Fr. Strøm, Kr. Aune, red. Jørstad m. fl. To nye partiavdelinger er stiftet. Et arbeiderstevne er avholdt paa Nesna. Om kommunearbeidet er litet at berette. Naar undertages Mo kommune, hvor vort parti erobret flertal ved sidste valg, er vort parti kun mindretalsfraksjoner i de øvrige kommunestyre hvor vi er repræsenteret, og ethvert forslag som tar sigte paa en gjennomgripende forandring nedstemmes konsekvent av borgerne.

De to partiblade «Helgelands-Demokraten» og «Dunderlandsdølen» kan glæde sig ved øket utbredelse. De borgerlige partier agter til høstens stortingsvalg at forene sig for at magte at erobre kredsens tilbake fra arbeiderpartiet. Dette maa landspartiets styre ha sin opmerksomhet henvendt paa og støtte kredsstyret kraftig i bestræbelserne om at holde den borgerlige reaktion stangen.

K. Petersen-Øverler,
formand.

Søndre Saltens arbeiderparti.

Angaaende agitation for kredsens har den resultert i at flere nye foreninger er stiftet. Disse kommer vel partiet til gode fra 1. januar 1918. Harald Langhelle har holdt en række foredrag blandt andet paa et større stevne i Saltdalen, arrangert av partiet i forbindelse med en konferanse om socialdemokratiets optræden mot militarismen. Der har været avholdt stevne i Valnesfjord. Johan Eriksen har holdt endel foredrag i Meløy, hvor han ogsaa har stiftet 3 foreninger. Medlemsantallet var 31. december 1917 1000 mænd og 250 kvinder.

Avisen «Nordlands Socialdemokrat» som utgives i fællesskap med Bodø arbeiderparti har havt store vanskeligheter at kjæmpe med, er nu kommet i litt bedre gjænge.

Johan Nordvik,
formand.

Nordre Saltens kredsparti.

Der var ved årsskiftet 13 foreninger tilsluttet kredspartiet med tilsammen 573 medlemmer, derav 103 kvinder og 470 mænd.

Der er avholdt 4 styremøter og behandlet 11 saker. Aarsmøte er avholdt 24. juni 1917.

G. Fjelde,
formand.

Svolvær arbeiderparti.

Partiet består av 3 foreninger og 1 loge, med et samlet medlemsantal av 104. Der er i året avholdt to demonstrationsmøter samt et foredragsmøte.

I kommunestyret har partiet ikke magtet at gjennomføre noget av betydning, da vi bare har 2 representanter. Paa stedet er ingen partiavis og dette er for os et følelig savn.

Birger Eilertsen.

Vesteraalens kreds arbeiderparti.

Partiet hadde i 1917 et medlemsantal av 284 i 11 foreninger. I løpet av året blev tilsluttet 2 lag. Et styremøte og det vanlige aarsmøte er avholdt. Tanken om eget blad for Vesteraalen og Lofoten har været drøftet, men den økonomiske side har vist sig uoverkommelig for nærværende. Derimot blev det besluttet paa aarsmøtet at «Nordlands Socialdemokrat» skulde brukes som organ for partiet i kreds.

I Sortland hvor partiet har flertal i herredsstyret er gjennomført kommunal handel. Likeledes i Hadsel er det efter forslag av arbeiderpartiet opprettet handel paa Melbu. I Bø, hvor sosialistene ogsaa foreslog kommunal handel blev den uten naade nedstemt av borgerpartierne. Der er dog i Bø indført «delvis frit skolemateriel» efter forslag av vore representanter. Bø er vistnok den første bygd i Vesteraalen som har gjennomført reformen. Agitationen i kredsene har været besørget paa hvert sted av de hjemlige kræfter. 1917 har i kredsene været et forholdsvist stille år. Derimot vil vi av alle kræfter ruste os til valgaaret 1918.

Haakon Ramberg,
formand.

Tromsø amt.

(3 kredsorganisasjoner.)

Trondenes kredsorganisation.

Partiet har i aarets løp avholdt 3 kredsninger og et stevne, hvori ca. 500 deltok.

Vi hadde en 1. maidemonstration, nemlig i Harstad, med ca. 800 deltagere. 1. mai-talen holdtes av Olav T. Vegheim. 25 foredrag er avholdt i aarets løp. I januar blev «Folketilven» flyttet til Harstad og gjort til partiorgan. Redaktør Kr. Tønder. Oplag 2000 3 foreninger er i året indmeldt i partiet. Disse er Ytre Salangen arbeiderparti pr. Sjøveien. Vi har ingen oppgave over medlemsantallet, formandens navn og adresse.

Den anden er Indre Salangen arbeiderparti med med 40 medlemmer. Formand Jentoft Theodorsen, Tennevald. Harstad socialdemokratiske ungdomslag 100 medlemmer, formand Alfons Johansen, Seljestad.

Av kommunearbeidet er intet nævneværdig at berette uten det at vor socialistiske ordfører i Harstad hr. H. Simonsen, Sparbo iaar negtet at motta gjenvalg. Vi har nu en borgerlig ordfører i Harstad.

Naftali M. Nilsen,
f. t. formand.

Finmarkens amt.

(1 organisert kredsorganisasion).

Øst-Finmarkens kreds arbeiderparti.

Partiet hadde ved aarets utgang 7 foreninger som har betalt kontingent for 474 mandlige og 1 kvindelig medlem.

Partistyret har behandlet herredsstyrets dagsorden og tat beslutning i de viktigste saker. Paa sidste ordinære repræsentantskapsmøte besluttetes at partiets kommunegruppe skal ha stemmeret i saadanne saker.

Partiet har arrangert 1. maidemonstration og en dyrtidsdemonstration 6. juni. Det som har optat styret mest har været avisspørsmålet. Dette er nu bragt saa langt paa vei at trykkeriet er indkjøpt, og bladet som har faat navnet «Folkets Frihet» er begyndt at utkomme. Kjøpesummen for trykkeriet, kr. 18,873.10 er fordelt paa 6 aars avbetaling mot le kontrakt.

Styret har i begyndelsen av aaret gjort forsøk paa at faa igangsat en omfattende agitation i Øst-Finmarken for dannelse av nye foreninger, men da spørsmålet i første haand er av økonomisk art og med den ringe forstaaelse fra centralstyrets side har dette spørsmaal faat hvile.

Fra 1. januar iaar er tilsluttet en ny forening: Arbeiderpartiets kvindeforening.

P. M. Nylander,
f. t. formand.

E. Grytøyr,
f. t. sekretær.

Fra byorganisationerne.

Fredrikshalds arbeiderparti.

Partiet bestod ved aarets utgang av 12 foreninger med tilsammen 700 medlemmer. Partiet har ogsaa iaar havt en god fremgang idet 5 foreninger har sluttet sig til bevegelsen, nemlig Sag-, tomt- og høvleriarbeidernes forening, Typografiske forening, Tistedalens jern- og metalarbeideres forening, Losse- og lastearbeidernes forening samt Tistedalens socialdemokratiske ungdomslag.

1. maidemonstrationen iaar hadde en storartet tilslutning. 6. juni avholdtes dyrtidsdemonstration, der var ca 3500 deltagere. Det var en enestaaende demonstration. Reinert Torgeirson var dagens taler. Partiet avholdt sammen med Tistedalens socialdemokratiske ungdomslag et stevne paa Bollerød i Asak 3. juni, med taler av Edw. Mørk og Teigen. Stevnet var godt besøkt og gav et godt utbytte. Likeledes har der været avholdt flere foredrag, diskussionsmøter og møter. Partiet har desuten deltatt aktivt i kommunepolitikken, men paa grund av partistillingen har det hittil været umulig at faa gjennomført vore saker i den utstrækning som kunde være ønskelig.

Oskar Olsen,
formand.

Norman Mathisen,
f. t. sekretær.

Sarpsborg arbeiderparti.

Medlemsantallet var ved aarets begyndelse 942 mænd og 45 kvinder i 23 foreninger; ved aarets slut 938 mænd og 45 kvinder i 24 foreninger. Aarsaken til tilbakegangen har sin grund i det daarlige arbeidsforhold, idet mange er frareist stedet.

Partiet har kjøpt Borregaards arbeiderforenings lokale til Folkets hus i fællesskap med samorganisationen.

Partiet har fælles med samorganisationen arrangert 1. maidemonstrationen, likeledes dyrtidsdemonstration den 6. juni, under usedvanlig stor tilslutning.

Barnelaget drives for partiets regning med god tilslutning.

Partiet seiret ved forlikelseskommisssærrvalget, likeledes ved folkeskolens tilsynsutvalg.

Aarets kommunearbeide har væsentlig været at mildne dyrtidens tryk, og dette har lagt sterkt beslag paa kommunens økonomiske evne, saa de forskjellige programsaker er kommet i bakgrunden og maa utsættes til mere normale tider indtræder.

Kommunen har efter evne ydet tilskud til kjøp av brændsel, samt melk og andre næringsmidler.

De kommunale utvalg er utvidet til at kunne omsætte de nødvendigste og væsentligste husholdningsvarer. Dette har virket regulerende paa priserne i byen. Der er i perioden sat igang et folkekjøkken til bespisning av skolebarn, hvorav flere hundre daglig bespises. Likeledes faaes kjøpt mat til avhentning. Det blir om kort tid utvidet til almindelig bespisning paa stedet, idet 2 spisesaler til dette øiemed snart er færdige.

De kommunale leiegaarde blev tat i bruk paa forsommeren og utleies fortrinsvis til barnerike familier. Foreløbig er bygget 3 gaarder med tilsammen 12 leiligheter paa 2 værelser og kjøkken.

I aarets løp er den kommunale høiere almenskole lagt ind under skolestyret, og det for denne skole værende forstanderskap ophørt. Paa budgettet er opført et større beløp til skolei for skolebarn.

Kommunen har tegnet aktier i Høisand bad saa den indehar majoriteten for derved at faa bestemmelsesret over dette for Sarpsborg saa vigtige foretagende, idet det benyttes til utflugssted for byens befolkning.

Da Borregaard gik over til nyt aktieselskap besluttet kommunen at tegne aktier for 5 millioner kroner, hvilket beløp er reducert til 1 million kroner.

Der har været avholdt et fællesmøte av arbeiderpartiet kommunerepræsentanter i Smaalenene her i byen, hvor specielt dyrtidsituationen blev drøftet.

Fraktionen er tilmeldt fællesgruppen for Smaalenene.

Aksel Brynthe,
f. t. formand.

Ludv. Røed,
sekretær.

Fredrikstad arbeiderparti.

Vi begyndte aarets kamp med 1. mai som iaar blev større end tidligere aar baade med hensyn til deltagelse og det økonomiske. 1. maitaler var Chr. H. Knudsen. Den 6. juni avholdtes den store dyrtidsdemonstration som fik en enorm tilslutning. Toget talte ca. 10000 deltagere fra Fredrikstad og omegn. Talere for dagen var stortingsmand Bergersen, redaktør P. Moe-Johansen og bestyrer Landem. Av saker som har betydning for fremtiden kan nævnes at Fredrikstad skolestyre gav skolerne fri 1. mai for første gang. Partiet har iaar avholdt et større marked i Fredrikstad arbeiderforening til indtægt for feriehjem. Markedet fik stor tilslutning og et godt økonomisk resultat, saa vi haaber om ikke længe at se vort feriehjem reist og tat i bruk til glæde og hygge for partiets medlemmer.

Partiet hadde ved aarets slutning 27 foreninger med et samlet medlems-tal av 884.

Johannes Larsen,
formand.

Moss arbeiderparti.

Partiet hadde ved aarsskiftet 16 foreninger med tilsammen 490 medlemmer.

Av saker som partiet har behandlet kan nævnes en anmodning som er rettet til byens bedrifter om i størst mulig utstrækning at benytte byens egne fastboende arbeidere i sit arbeide.

Partiets formand har som repræsentant for partiet deltatt i en række møter med det formaal at faa sammensluttet Arbeidernes handelsforening og Samvirkelaget til en forretning. De to forretninger er nu slaaet sammen under navnet Samvirkelaget. En solid og god forretning er denne sammenslutning og den har sikkert fremtiden for sig.

Arbeidet mot dyrtiden har lagt adskillig beslag paa partiets tid. Efter opfordring fra partiledelsen i Kristiania blev der i samarbeide med Rygge og Moss herreds arbeiderpartier valgt en dyrtidskomité paa 10 medlemmer. Komiteen planla og ledet dyrtidsdemonstrationen som tælltet ca. 2000 deltagere, (derav 7—800 husmødre) og som fandt sted den 6. juni.

Kort før jul holdtes et møte av samtlige partiforeninger. Her drøftet man bl. a. dyrtiden og besluttede opnævnt et velfærdsraad. Det skal vareta arbeidernes interesser under dyrtiden og under mulig indtrædende arbeidsløshet. Raadet bestaar av formændene i samtlige partiets foreninger. Disse har ved et arrangement, truffet av Trapness, sammen med politiet, deltatt i huskontrollen av beholdninger.

Et fælles dyrtidsmøte har været holdt av de 3 arbeiderpartier i Moss og omegn. Det var godt besøkt og vedtok en henstilling til regjering og storting om sløfning av aarets vaabenøvelser.

3 nye foreninger, Raade skofabrikarbeiderforening, Malersvendenes forening og Logarvernes forening er siden sidste generalforsamling indmeldt i partiet.

Drøbak arbeiderparti.

Foreningen har i aarets løp avholdt 20 møter, 3 fester og et dyrtidsdemonstrationsmøte i byens park. Ved utgangen av 1916 var medlemstallet 103, nu er det øket til 202 medlemmer.

Bystyregruppen tæller 8 av bystyrets 20. Tiltrods for vort mindretal skal vi nævne følgende større saker, som i aarets løp er optat og gjennomført av gruppen: Kommunal handel, kommunal kinomatograf, indførelse av lov om husleieregulering, en heldigere reduktionstabel for de smaa indtægter, valg paa nyt provianteringsraad (det gamle bestod av kjøbmænd), Arbeiderpartiets forslag om individuel kontrol vedtat og avgiften for skjønkerettigheterne for hotellerne sattes til det dobbelte. (Dette førte igjen til at baade samlag og 3 av byens 4 hoteller frasa sig sin ret.)

C. Simonsen,
formand.

Kristiania arbeiderparti.

Medlemstallet var ved utgangen av aaret 18089 mænd og 3447 kvinder, tilsammen 21536 fordelt paa 123 foreninger. Medlemsantallet er øket med 3321 og der er indmeldt 3 nye foreninger.

1. maidemonstrationen avholdtes under en enestaaende stor tilslutning. Paa pladsen var reist 4 talerstole, og dagens talere var professor *Halvdan Koht*, stortingsmand *Magnus Nilssen*, advokat *Michael Puntervold* og redaktør *Torgeir Vraa*. Tilslutningen til 1. maidemonstrationen har i de senere aar været sterkt stigende.

Om formiddagen arrangertes barnetog med 3000 deltagere og med advokat *Puntervold* som taler. Det blev en særdeles vellykket tilstelning i Birkelunden.

Den 17. mai arrangertes et vellykket stevne paa Ekeberg med stortingsmand Johan Gjostein som taler. I stevnet deltok flere tusen mennesker.

Dyrtidsaktionen.

De samv. fagforeninger og partiet valgte i fællesmøte en dyrtidskomité som planla og ledet demonstrationen og herunder holdtes en række møter med arbeiderne i forskjellige industrier, med jernbaneetatens folk, øvrige statsfunktionærer og kommunale bestillingsmænd, samt sporveisfunktionærene. Paa disse møter blev der agitert for tilslutning til demonstrationen, og det viste sig at dette forberedende arbeide bar gode frugter. Tilslutningen til demonstrationen den 6. juni oversteg al forventning. Det vældige tog med 40000 deltagere dannet under marsjen en kjede rundt Stortinget saaledes at dette holdtes omringet i over 2½ time. Der blev herunder sendt en deputation op i Stortinget bestaaende av *Gunnar Ousland*, *S. Simonsen* og *Arnt Aamodt* som overrakte de opsatte krav. Toget samledes paa Fæstningspladsen hvor der holdtes taler fra 6 talerstole av *Chr. H. Knudsen*, *Ole O. Lian*, *A. Buen*, *Sverre Iversen*, *Rich. Hansen* og *Joh. C. Hansen*.

Alle fabrikker og arbeidspladser, sporveie og andre transportmidler i byen var helt stoppet og alle butikker og kontorer var lukket. Alt i byen var præget av demonstrationen.

Arbeiderstevne.

Den 9. september avholdtes stort arbeiderstevne paa Dælenengens idrætsplads som var besøkt av flere tusen mennesker, og med et rikholdig idrætsprogram, sang og musik og tale av byens viceordfører *Sverre Iversen*.

Marcus Thrane-jubilæet

den 14. oktober var en vellykket tilstelning med overfyldt hus. Arkivar *Jacob Friis* holdt festtalen.

Leieboerutvalget

har fortsatt sin virksomhet specielt med at veilede leieboerne til forsvar overfor brutale og urimelige huseiere og i at gjøre henvendelser til husleienævnden.

Den soc.dem. aftenskole

har fortsatt sit arbeide som tidligere aar med undervisning i socialøkonomik, tysk, regning og norsk. Den har ogsaa det sidste aar været drevet med 2 klasser og god tilslutning. Utover høsten 1917 forberedtes under skolens ledelse aftenkurser i foreningsarbeide. Foreningerne sendte 400 elever og der maatte oprettes 8 klasser. Disse begyndte sit arbeide fra nytaar.

Avholdskafeen

er fremdeles en bra forretning. Fra nytaar er igangsatt nyt kjøkken med varmmatsservering som har slaat godt an grundet brødrationeringen. Omsetningen var i 1916 kr. 86 719.47 og i 1917 steg den til kr. 139 039.66. Dette skyldes naturligvis væsentlig vareprisernes stigning, men søkningen har ogsaa været langt større end før.

Administrationen.

Styret har bestaaet av *Gunnar Ousland*, formand, *Carl Oien*, sekretær, *Thv. Hilton*, viceformand, fru *Sigrid Thommassen* og *G. E. Stubbe-ød*.

Styret har holdt 20 møter og 8 fællesmøter med kredsstyrene etc. Desuten har repræsentantskapet som bestaar av 280 medlemmer holdt 12 møter. Dertil kommer endel komitékonferanser, saa der i aaret var avholdt 47 møter av administrativ art.

Kommunegruppen har holdt 9 møter hvor der er tatt beslutninger om de større saker som er gjennomført i bystyret.

Kristiania den 20. 2. 1918.

Gunnar Ousland,
formand.

Carl Oien,
sekretær.

Kongsvinger samorganisation

stiftedes 18. februar 1917 efter initiativ av Kongsvinger træarbeiderforening som en sammenslutning av de paa stedet da eksisterende socialistiske foreninger: Kongsvinger arbeiderforening, Kongsvinger soc.dem. ungdomslag, Kongsvinger typografiske forening, Kongsvinger jern- og metalarb.forening, Kongsvinger træarbeiderforening, Bakersvendenes forening og Skotøiarbejdernes forening. Senere er tiltraadt Kongsvinger tekstilarbeiderforening og, istedetfor Jern- og metalarb.foreningen, som gikk ut, en klub av nævnte fags utøvere.

Samorganisationen arrangerte aarets 1. mai-demonstration. Virket for arbeidsfrihet efter kl. 1 i bedrifterne og androg skolestyret om fridag for barna. Som taler for anledningen opnaaddes at faa hit til stedet forretningsfører Joh. Hansen. For anledningen var ogsaa hvervet musikkorps fra Eda i Wermland. Demonstrationstoget betegnedes som det største som indtil da var set i Kongsvinger, og arrangementet var idethele meget heldig.

I dyrtidsaksjonen har samorganisationen deltatt med et masse møte 3. juni, hvor red. Carlsen og storting-mændene Sjøli og Skaardal holdt foredrag.

Dyrtidsdemonstrationen 6. juni var vellykket. Dette arrangement oversteg i tilslutning og stemningsfuldhed den i og for sig saa vellykkede 1. mai-demonstration.

Samorganisationen har git støttet til dannelsen av Kongsvinger indkjøpslag, som omfattes med interesse av en kreds av medlemmer.

Johan Wiik.

Hamar arbeiderparti.

Partiet bestaar for tiden av 20 foreninger med ca. 900 medlemmer.

Forstemaiddemonstrationen var iaar større end nogensinde. I toget deltok over 1400 og til foredraget paa torvet — av stortingsmand Bergersen — var fremmøtt ca. 3500.

Den 6. juni blev der arrangert dyrtidsdemonstration. Den fik en aldeles overvældende tilslutning, saavel fra selve byen, som fra byens nærmeste omegn. Alt arbeide og idetthet alt arbeidsliv var fuldstændig lammet. Dagens eneste store begivenhet var demonstrationen. G. E. Stubberød talte.

Det har ogsaa iaar været avholdt et stevne i Hamar park. Advokat Ludvig Meyer og pastor Haugerud talte.

Av saker forøvrig har partiet befattet sig med dyrtidsspørsmålet, og i den anledning gjort forestillinger særlig hos provianteringsraadet.

Kommunegruppen har i det forløpne aar arbeidet ganske godt. Det er særlig ved indkjøb av jordarealer tat sigte paa et planmæssig arbeide for at løse boligspørsmålet.

Andr. Pedersen,
formand.

P. O. Løkke,
sekretær.

Lillehammer arbeiderparti.

Lillehammer arbeiderparti bestod ved aarets slutning av 10 foreninger, med et medlemstal av 349, hvilket er en forøkelse av 106 fra foregaaende aar.

1. mai feiredes paa vanlig maate. I demonstrationstoget deltok mellem 600—700. Talen for dagen holdtes av Arne Magnussen fra Moss. Om aftenen holdtes folkefest i Banken med tale av Magnussen.

Efter henstilling fra en komité av centralstyret og Den faglige Landsorganisation, arrangerte partiet en dyrtidsdemonstration den 6. juni. I demonstrationstoget deltok 1000. Talen holdtes av partiets formand, Jul. Petersen. Søndag mellem jul og nytaar avholdtes fest i banken med foredrag av Herman Haugerud.

Biblioteket er i aarets løp øket med mange nye bøker.

Av almene og kommunale spørsmål partiet har drøftet kan nævnes opprettelse av kommunal kinomatograf. Desuten har partiet behandlet et forslag til provianteringsraadet gaaende ut paa at den kommunale handel utvides til at omfatte alle provianteringsraadets varer og opprettelse av kommunalt bakeri, Ellekehandel m. v.

Forslaget blev avvist av raadets flertal. Det blev derefter oversendt bystyregruppen med anmodning om at fremme det i formandskap og bystyre i sin helhet. Formandskapet har siden nedsat en komité for at utrede saken.

Efter henstilling fra det soc. dem. ungdomslag har partiet bevilget indtil 150 kr. til en kveldsskole. Det er da forutsætningen at den enkelte forening ogsaa yder bidrag til skolen.

Hovedfagene skal være norsk, regning med bokholderi. Hvis tiden tillater det, gives plass paa timeplanen for høitlæsning og foredragsøvelse.

Lillehammer, 20. febr. 1918.

Anton Andreassen,
sekretær.

Gjøvik samorganisation.

Aaret 1917 har været et godt aar for vor organisation. Den numeriske styrke er omtrent den samme, eller ca. 600 medlemmer, men politisk har organisationen bedret sin stilling betraktelig.

Vort blad «Ny Dag» har fortsatt sin utvikling. Det omfattes nu med interesse og respekt. Abonnentantallet er omkring 2000. Annonceindtægten iaar er nær 14 000 kr., mot omkring 7000 i 1916.

Kommunalpolitisk har partiet iaar tat mange løft. Skoletandklinik og frit materiel for middelskolens elever er gjennomført efter partiets initiativ. Provisianteringsraadet med vor partiuelle, redaktør Reiersen, som formand har faat ordnet byens mat- og brændselsforsyning til alles tilfredshet. Kommunalt

utsalg er opprettet og fungerer utmerket. Forøvrig har partiet tat initiativet til løsning av boligspørsmålet, alderdomspensjonssaken, samt til lettelse av dyrtidens tryk.

Agitationen i distriktet har været fortsatt mest med egne kræfter. Et meget vellykket møte til oplysning om socialistisk kommunepolitik holdtes her i byen i paasken. Det møtte da over 100 repræsentanter fra 40 foreninger. Talere var Inge Debes, Randolph Arnesen, Hans Amundsen, Eivind Reiersen og Nils Ødegaard.

Til orientering i den faglige kamp om organisationsformerne holdtes et distriktsmøte her i byen i september. Det møtte 80 repræsentanter. Indledere var Martin Tranmæl og P. Aarøe.

Alt i alt kan det sies at det er tat gode løft i vor sak. Interessen for og forstaaelsen av vor politiske og faglige kamp er tiltat i en grad som spaar godt for fremtiden. Det er vort haab at vi kan melde om ny fremgang ved stortingsvalget til høsten.

Niels Ødegaard.

Kongsberg arbeiderparti.

Partiavdelingen har ved aarsskiftet 134 medlemmer.

Der er avholdt 4 medlemsmøter og 1 fællesmøte hvortil var indbudt alle organiserte i byen i anledning dyrtidsaksjonen.

1. mai 1917 feiredes ved folkefest i arbeidersamfundet hvor kirkesanger Gunstein Anderson talte for flere hundrede deltagere.

Den betydeligste begivenhet i partiets virksomhet er dyrtidsdemonstrationen 6. juni som forløp paa den heldigste maate. I toget deltok ca. 1.000 og er det største tog som nogengang er set i Kongsbergs gater.

Der er tegnet aktier i «Fremtiden» i anledning indkjøp av ny presse, for 600 kroner.

Bystyregruppens arbeide har resultert bl. a. med at kommunal handel med matvarer er etablert.

De kommunale arbeidere og tjenestemænds lønninger var i aaret oppe til revision. Paa grund av omstændigheter som bystyret ikke er herre over, blev resultatet ikke saa bra som ønsket var.

Samarbeidet inden bystyregruppen opplyses at være godt og præget av interesse.

Tilslut noteres, at partiets medlemmer med iver har deltat i generalforsamlingerne — april og oktober — i arbeidersamfundet og steint mot forslag i reaktionær retning og derved hindret disses vedtagelse. Ved sidste leilighet manglet det bare 11 à 12 stemmer — av ca. 480 — paa at vore meningsfæller indvalgte i styret.

12. februar 1918.

H. Petersen,
formand.

Drammens arbeiderparti.

Drammens arbeiderparti bestaar nu av 37 foreninger med tilsammen 1779 medlemmer.

Den 1. mai var der iaar som tidligere en meget vellykket demonstration, der ogsaa gav uttryk for arbeidernes misnøe med den herskende dyrtid. For dagen talte Ole O. Lian for ca. 5000 mennesker. Arbeiderpartiets sangforening sang. Om aftenen fest med tale av O. Meidell.

Den 6. mai holdies avsked-fest med det gamle Folkets hus. Talen for anledningen holdtes av Ths. Simensen. Dagen efter flyttedes ind i det nye Folkets hus.

Demonstrationen 6. juni var den største som nogen gang har været avholdt. Paa torvet talte advokat E. Stang for over 1000 mennesker, og hvor folkets krav til statsmapterne vedtoges.

Den 29. juni besluttedes kjøpt A. Bomengens gaard, Hauges gate 15.

Den 3. juli paabegyndtes arbeidet med tilbygningen i det nye Folkets Hus. Den 22. december heistes mønekransen paa nybygningen.

Fra vor bystyregruppe kan meddeles, at det i 1917 lykkedes os at gennemføre kommunale kinomatografer der allerede paa sit første halve driftsaar gav et overskud av ca. 80 000 kr. Desuten har de kritiske tider ogsaa paavirket de borgerlige partier til at fremkomme med og deltage i socialistiske reformer, som kommunal griseopdræt, provianteringshandel osv.

En kommunal handel i kjøt og fisk har vi hat siden 1. juli 1916.

Th. Simensen,
f. t. formand.

Gustav Rontén,

Holmestrands socialdemokratiske forening.

Foreningens medlemsantal pr. 31. december var 30.

Foreningen har i 1917 hat 1 generalforsamling, 2 styremøter og 5 medlemsmøter. Møterne har været noksaa bra besøkt.

I Holmestrands kommunestyre har vi nu 6 repræsentanter.

Joh. A. Larsen,
formand.

Hans J. Hansen,
p. t. sekretær.

Hortens arbeiderparti.

Hortens arbeiderparti hadde ved aarets utgang 12 tilsluttede foreninger med et samlet medlemsantal av ca. 900.

I 1. mai-demonstrationen deltok ca. 600. Talen for dagen holdtes av journalist Hans Amundsen, om attenen var arrangert 2 fester med tale av Amundsen og partiets formand.

6. juni avholdtes dyrtidsdemonstration med tale av Arne Magnussen, Moss. I toget deltog ca. 700 og paa pladsen hvor talen holdtes var samlet mindst 2000

Partiet seiret ved valget av forlikskommisssær.

Partiet har 16 repræsentanter i bystyret og er den sterkeste gruppe. Vor ordførerkandidat K. J. Knudsen er gjenvalgt ogsaa iaar.

G. E. Andersen,
p. t. formand.

Tønsberg arbeiderparti.

Paa ekstraordinær generalforsamling 7. mai 1917 besluttet at indkjøpe Tønsberg totalavholdsforenings lokale for en pris av 75 000 kr. Ved kjøpet av denne eiendom er partiet kommet i besiddelse av et lokale, som rummer ca. 8—900 mennesker. Dertil kommer en liten sal med plads til ca. 150, og flere mindre værelser, som nu er indredet for partiets foreninger og det viser sig at samtlige omtrent til stadighet er optat. Det forrige Folkets Hus, Storgt. 46, besluttet solgt og er det haab om nu at faa sig godt betalt. Den 1. mai var i enhver henseende vellykket. Hr. stortingsmand Samuelsen talte. Dyrtidsdemonstrationen den 6. juni fik en meget stor tilslutning. Det var det største folketoget, som nogensinde er gaat gjennom byens gater. Hr. redaktør Anton Jenssen talte for ca. 3000 mennesker.

Partiet avholdt sidst paa aaret en basar som indbragte netto 5000 kr. Den holdtes i det nye Folkets hus.

Partiets organ «Vestfold arbeiderblad» kan glæde sig ved en jevn og sikker fremgang. Trods de meget sterkt stigende utgifter er avisen i balance. Det viser sig, at bladets overgang til dagblad var et heldig skridt. Der er nu planlagt en agitation for vort blad i distrikterne omkring Tønsberg, og ved vore ihærdige partifællers arbeide, vil nok socialismen ogsaa vinde terræng selv blandt Jarlsbergs bønder og smaabrukere. Partiet her i byen tæller nu 241 kvinder og 673 mænd. Tils. 914 medl.

Georg Martinsen,
formand.

Isak Dahl,
sekretær.

Larvik arbeiderparti.

Partiet bestaar for tiden av 17 foreninger, med et samlet medlemsantal av 803. En fremgang iaar av 6 nye foreninger med 461 medlemmer.

1. mai-demonstrationen var den mest fyldige som hittil har passert Larviks gater, 2500 deltagere. Talen blev holdt av stortingsmand Gausdal for ca. 4000 tilhørere.

Dyrtidsdemonstrationen omfattedes med stor tilslutning. Da meddelelsen kom, om ikke at avholde dyrtidskongres, vendte endel sig mot centralledelsen. «Nybrot» førte an med «Ny Tid» som hovedorgan, dog gav partiet — i møte 1. 9. 17 — sin fulde tilslutning til centralledelsens henstilling av 20. 8. 17.

Det aarlige kommunalmøte har været samlet her med et antal av 70 repræsentanter fra kommunerne inden amtet. Ole O. Lian var tilstede fra centralstyret.

Forlikskommissær og varamand blev for første gang besat av vort parti.

Om boligsaken har der staaet en haard kamp og meget er opnaaet, om ikke alt. Det er vedtatt at kommunalt grundareal for fremtiden skal bortfæstes og ikke sælges.

Ved initiativ fra vort parti er flere foranstaltninger fremmet til lettelse av dyrtidstrykket.

Partiet selv er nærmest husvild, og store anstrengelser foregaar for reisning av et Folkets hus. Vi haaber at kunne paabegynde til vaaren.

Anders Karlberg,
sekretær.

Skiens arbeiderparti.

I aaret 1917 har organisationsarbeidet været præget av større interesse end noget tidligere aar og dette kommer selvsagt av at arbeiderklassen tydeligere end tidligere har set, at den eneste redning ut av uføret er, at de selv tar samfundets styre og stel i sin haand.

Provianteringsarbeidet er muligens den sak som har lagt mest beslag paa partiets opmerksomhet, idet arbeiderpartiets folk i begyndelsen av aaret hadde flertal i raadet. Red. Berg blev valgt som raadets formand og der blev fattet beslutninger som tok sigte paa delvis realisation av vor programpost, kommunens overtagelse av vareformidlingen.

Men i bystyret har borgerpartierne flertal og disse satte da ved leilighet sine folk ind i raadet, vort parti kom derved i mindretal og raadets arbeide blev ogsaa efterpaa præget derav.

Det blev saa besluttet at raadets varer skulde distribueres ved byens kjøbmænd istedetfor som tidligere ved raadet selv.

Kooperative selskap som hadde søkt om at overta omsætningen av raadets varer eller at raadet kjøpte forretningen, blev avvist med den begrundelse at raadet selv distribuerte sine varer, og arbeiderne forlot da sin forretning, og den gik en trængselens tid imøte.

Naar vi har nævnt dette er det fordi det beviser hvor farlig det er at forsøke at gjennføre nogen av vore programposter uten et sikkert flertal, iallefald i kommunen.

Forøvrig maa man være tilfreds med partiets fremgang, for flere av de fagforeningsfolk som stod som venstredemokratiets sikreste medlemmer til og med som deres tillidsmænd ved sidste valg har iaar sluttet sig til vort parti.

Vi ser høstens stortingsvalg forhaabningsfuldt imøte.

J. Eikefjord,
f. t. sekretær.

Notoddens arbeiderparti.

Notoddens arbeiderparti har i 1917 hat vanskeligheter særlig av administrativ art at kjæmpe med. Flere spørsmål, saaledes indførelse av skolebespisning og tandpleie er efter vort initiativ indført ved skolen.

Kommunen har kjøpt 40 maal fin byggegrund — efter forslag av vor fraktion.

Ved forlikskommisærvalget seiret begge partiets kandidater. Skolestyret bestaar av vore partifæller.

Partiet bestaar av samtlige fagforeninger med undtagelse av en. Partiet eier en kafé som har git betragtelig overskud.

Hans J. Rønning.

Zachariassen.

Risør arbeiderparti.

Det er som bekjendt første gang socialdemokraterne har repræsentanter i formandskap og bystyre.

Vi har kun 4 mand der (av 28) men vi har tat kampen op i en række saker. Vi har fremtvunget eget utsalg for provianteringsraadet. Det blev jo en svær opvask før vi opnaadde det, men kommunal handel har vi faat, og det med en omsætning som er ganske stor.

Til tak for vort forslag om kommunal handel fik vi en mand i provianteringsr adet.

Ved budgetbehandlingen fik vi forhøiet beløpet til dyrtidsforanstaltninger fra 40 000 kr. til 60 000 kr. og likeledes fik vi forhøiet skatteprocenten fra 8 procent til 10. Risør fik som følge herav 112 000 kr. mere i kassen, hvilket benyttedes til yderligere dyrtidshjælp.

Husleienævnd er oprettet efter vort forslag; helt frit skolemateriel og fri tandpleie for folkeskolens barn er indført.

Til hjælp ved installation av elektrisk lys for ubemidlede er bevilget kr. 4000.

Det ser nu ut til at *Blakstad* kommer hit med et jern- og staaelseverk. Byen vil da bli betydelig utvidet, og at arbeiderpartiet her vil vokse sig stort og sterkt sier sig selv.

Vi ser lyst paa fremtiden her i Risør.

Thorvald Knutsen.

Kristiansands arbeiderparti.

Partiet bestaar av 24 foreninger med 790 medlemmer.

Der er iaar avholdt 2 generalforsamlinger, 2 partimøter, 7 repræsentantskapsmøter og 15 styremøter.

1. mai feiredes som tidligere med barnetog om formiddagen, demonstrationstog om eftermiddagen til Ekelunden med tale av redaktør Berg fra Skien og folkefest om kvelden i turnhallen.

«Sørlandets Social-Demokrat» er iaar overgaat til at sortere under eget styre med A. Thorveit som formand.

Ved valget av tilsynsutvalg valgtes partiets kandidater ved samtlige skoler undtagen haandgjerningsskolen.

Der blev i pinsen avholdt et kommunalmøte med stor deltagelse fra Sørlandet, et møte som var meget vellykket og som vi hadde stor glæde av. Møtet blev arrangert av en komité, og utgifterne blev utredet av Kristiansands arbeiderforening.

Kommunegruppen tæller 16 av 60 repræsentanter; men trods i mindretal har gruppen magtet at faa mange av arbeidernes saker frem til behandling og avgjørelse. Den kommunale kinomatograf gaar udmerket og ledes av partifælle Gabriel Gundersen. Der er nedsat en komité til utredning av saken læger paa fast løn. Der er gjennomført en bedre skattetabel til lettelse for de mindre skatteydere. Husleienævnens virksomhet er utvidet. Gasverket er indkjøpt av kommunen for 450 000 kr. Der er oprettet skoletandklinik; mens vort forslag om pleiehjem er nedvotert av de borgerlige partier.

Kommunen har foretat store eiendomsindkjøp, og forestaat forholdsvis stor byggevirkosmhet til avhjælpelse av bolignøden. Som boligraadets formand har fungert vor partifælle Olav Brunvand. Vor gruppe har fremsat forslag om kommunalt bakeri; men dette blev nedstemt. Forøvrig har en række saker i kommunen været fremmet av vor gruppe, dels med held, men dels har vi maattet bite i græsset overfor den borgerlige blok.

Ola Solberg.

Stavanger arbeiderparti.

Partiet har i det forløpne aar arbeidet jevnt og godt fremover mot løsningen av de sociale spørsmåal saa vidt det lar sig gjøre ad kommunalpolitisk vei og saa langt dets magt har strukket. Dette vil man tydelig kunne se av det arbeide, vort parti har utført i Stavanger bystyre, hvor det har evnet at sette sit præg paa flere av de viktigste beslutninger, selv om der endnu mangler en del mandater før maalet «det absolute flertal» er naadd.

Valg av provianteringsraad f. eks. hadde det utfald, at partiet har opnaadd absolut flertal. Desuten kan nævnes, at dyrtidsbevilgningerne var med de største i landet baade nominelt og pr. individ ialt 2 400 000 + statens 600 000. Bevilgning til opførelse av boliger samt i forbindelse hermed opprettelse av boligkontor og boligraad.

De kommunale tomter er besluttet bortfæstet paa meget rimelige betingelser for fæsterens vedkommende.

Paa grund av brændselsvanskelighetene har kommunen gaat til kjøp av flere gaardsbruk, væsentlig med vedhugst for øie, samt anskaffelse av flere dampskibe for selv at fragte sine kul hjem fra England.

Men samtidig med disse foranstaltninger er der ogsaa fra vort partis side arbeidet energisk for byens elektrificering. Ved kontrakt med et privat selskap «Plørli kraftanlæg», har man opnaadd fra kommende høst at tilføre byen yderligere 12 000 elektr. hestekr.

Til eventuelt nødsarbeide er bevilget 250 000 kr.

Desuten har byen paa skolevæsenets omraade tat et stort løft, idet den nye kommunale middelskole som er 3-aarig bygget paa folkeskolens øverste klasse, fra høsten av sattes igang.

Partiet har desuten indad fortsat sit opplysningsarbeide og utad med sin agitation. Medlemsantallet er nu ca. 3000.

Dagbladet «1. Mai» har i det forløpne aar hat en stigende vekst og utbredelse og i forbindelse hermed en voksende indflydelse paa alle hold.

Magnus Carlson,
formand.

Haugesund arbeiderparti.

Haugesunds arbeiderparti har i det forløpne aar hovedsagelig lagt vekt paa opplysnings- og agitationsarbeidet. 1. mai — med hr. Egede-Nissen som taler, var meget vellykket.

Ved at proklamere avholdelse av en avholdsdemonstration for at faa rusdrikforbud i Haugesund, opnaadd man at faa dette gjennomført. Men ved iverksættelsen av regjeringens forbud 28 mai, blev dette delvis ophævet. Man arrangerte derfor en avholdsdemonstration som fik meget stor tilslutning.

Men endda større var den tilslutning dyrtidsdemonstrationen fik.

Foruten dette har der været avholdt en række møter med foredrag og diskussion av stor agitatorisk betydning — ialt 15 foredrag. Man har desuten med godt resultat tat op arbeidet for at bringe «Haugesunds Folkeblad» ut til sjømandshjemmene i utlandet. Partiets blad arbeider godt baade hvad det økonomiske og det redaktionelle angaar..

Det hus partiet eiet, solgte det med bra fortjeneste — og arbeider fortiden med reising av et «Folkets Hus», — et tiltak som kræver store økonomiske ofre av partiet.

Kommunegruppen som tæller 19 repræsentanter har utført et god arbeide. Det har saaledes lykkedes at oprette kommunalt bakeri og faa^t opført paa kommunebudgettet bevilgning til faste kommunale sykepleiere.

Foruten at man tidligere har faa^t gjennomført frit gymnasium, har man i indeværende aar faa^t avsat stipendiefond til elever ved Den høiere skole.

Desuten er indsendt indstilling om opprettelse av kommunale kinomatografer.

Partiet har besat viceordførerpladsen. Ved forlikskommisær- og skoletilsynsvalgene blev partiets kandidater valgt.

Man tør efter de resultater man har set uttale at ogsaa dette aars arbeide har bidrat betydelig til at gjøre de socialistiske ideer mere rotfæstet i folkets bevissthet og føre vor sak fremover.

Olav Sætre,
formand.

Bergens arbeiderparti.

Paa aarsmøtet valgtes som styre for 1917: Daniel Vatne, formand Anton Takvam, kasserer, Alb. Nicolay Arnevig, sekretær, S. Tjønneland og Ingv. B. Aase, styremedlemmer. Foruten partiorganets redaktør som er selvskrevet medlem av styret.

Partiet bestod ved beretningsaarets begyndelse av 47 foreninger med 4372 medlemmer. I aarets løp er indmeldt Skibstømmermændenes forening, Sporveisfunktionærenes forening og Postfunktionærenes socialistlag. Ved disse indmeldelser og den vekst de enkelte foreninger har hat er partiets medlemsantal øket til 5593 — en tilvekst av 1221 medlemmer.

1. maidemonstrationen samlet mange deltagere trods det daarlige veir. Stortingsmand, skolebestyrer *Gjæstein* holdt talen for dagen. Om aftenen var der festforestilling i teatret.

Dyrtidsdemonstrationen 6. juni blev et overmaade vellykket arrangement, hvortil ikke mindst bidrog det straalende veir. Antallet av deltagere i toget ansløges til 15—20000. Fra alle byens hjørner strømmet menneskemasserne ind mot torvet hvor opstillingen fandt sted. Herfra marsjertes til Møhlenpris lekeplads, hvor der samledes ca. 15000 mennesker. For første gang i Bergen taltes der samtidig fra 3 talerstoler, idet d'hrr. redaktør *Torgeir Vraa*, redaktionssekretær *Sverre Krogh* og sekretær *Alb. Arnevig* under levende tilslutning fra forsamlingens side talte om dyrtiden og dens bekjæmpelse. I august maaned holdtes i fællesskap med Midthordlands arbeiderparti et større vellykket stevne paa Nesttun, hvor foredrag holdtes av d'hrr. arkivar *Jakob Frus*, stortingsmand *Joh. Samuelsen* og redaktionssekretær *Sverre Krogh*.

Senere paa høsten holdt hr. *Arvid G. Hansen* foredrag her om skole-spørsmål.

Over nytaar avholdtes et udmerket fredsmøte i Turnhallen med foredrag av *Sverre Krogh*. Resolution sendtes Stortinget med krav om vaabenøvelsens sløifning og økning av matproduktionen.

Endvidere har generalsekretær Chr. Gierløff holdt foredrag om bolig-spørmaalene.

Paa gjennemreise her i byen holdt postmester *Egede-Nissen* i november et foredrag om den russiske revolution. Der vedtoges en resolution med anmodning til statsmagterne om at anerkjende den nye russiske regjering.

Partiet deltok med 8 repræsentanter i kommunalmøte i Stavanger, der avholdtes efter indbydelse av Stavanger arbeiderparti.

Ved ordførervalget i december fik vort parti for første gang ordførerpladsen, idet overlærer Hopp ved lodtrækning blev ordfører.

I beretningsaaret er *sporveien overtal av kommunen*. Spørsmålet blev aktuelt idet der var streik blandt sporveisfunktionærene og selskapet ikke fandt at kunne indvilge lønskravene uten at faa lægge paa kjøretaksterne, hvad formandskapet ikke indvilget i.

Ved sidste aarsmøte forelaa forslag til forandring av partiets love. De principielle punkter i lovforslaget var: 1. indskrænkning av repræsentantskapets medlemsantal, 2. indførelse av medlemsmøter, 3. oprettelse av fastlønnet sekretariat, 4. sammenslutning av den faglige og politiske organisation.

Repræsentantskapet gav de 3 første punkter sin tilslutning, hvorimot det 4. punkt utsattes for at avvente Den faglige landsorganisations kongres' behandling av spørsmålet om samorganisationer.

Partiet har sammen med ungdomslaget nedsat en komité i anledning spørsmålet om oprettelse av en socialistisk ungdomsskole. Av partistyret valgtes d'hrr. *Vatne* og *Takvam* til medlemmer av komiteen.

For at skaffe tilveie midler til bestridelse av utgifterne ved partiets landsmøtes avholdelse i Bergen nedsattes en komité som har avholdt et marked der indbragte ca. 5000 kroner.

Alb. Nicolay Arnevig,
sekretær.

Trondhjems arbeiderparti.

Partiets medlemsantal i 1917 utgjør gjennemsnittlig 4250 mænd og 680 kvinder, tilsammen 4930 medlemmer som fordeler sig paa 61 foreninger. Ved utgangen av 1916 var det samlede medlemsantal 4356. Stigningen utgjør saaledes 574 medlemmer.

1. maidemonstrationen var iaar i likhet med tidligere aar vellykket. Barnetoget om formiddagen talte mellem 2 à 3000 barn. Redaktionssekretær Chr. Hilt holdt talen for barna. I de voksnes tog om eftermiddagen deltok 4500. Stortingsmand A. Buen talte. Om kvelden var arrangert flere folkefester som var godt besøkt.

6. juni blev der i fællesskap med samorganisationen og kvindeforeningernes fælleskomité arrangert dyrtidsdemonstration. Denne fik en vældig tilslutning. Redaktør Traninæl holdt talen. Forinden blev der holdt en række møter med fagforeningsstyrerne og Statens lunktionærer for at drøfte demonstrationen og aktionen mot dyrtiden. Der var over alt en samlet og enig optræden. Alt arbeide stod stille. Kontorer og butikker var lukket i stor utstrækning. Ogsaa folkeskolerne maatte lukke da barnene uteblev.

Efter initiativ av samorganisationen, distriktstyret for S. U forbund i Trøndelagen og arbeiderpartiet blev der sammenkaldt til et distriktsmøte den 28—29. juli for at behandle dyrtiden og militærstreken. Til møtet var mødt repræsentanter fra begge Trondhjemsamter og Romsdals amt.

I forbindelse med dette møte avholdtes et friluftsstevne i «Hovmarken» som var besøkt av flere tusen mennesker.

Den 6. december holdtes et stort demonstrationsmøte paa «Raadhuspladsen» hvor Egede-Nissen talte om den russiske revolution. Den 30. december holdtes møte i «Verdensteatret» til demonstration for freden. Arkivar Friis holdt foredraget.

Kommunalarbeidet har iaar været drevet med al ønskelig kraft, og der er gjennomført en række av vore saker tiltrods for, at vort parti er i mindretal. Vi kan saaledes summarisk nævne: *Kommunalt bakeri, skomakerverksted, husholdningshandel, landbruk, vedutsalg og kinematograf.* (Tidligere er gjennomført: Kulhandel, kjøthandel, fiskehandel og fri skolebespising).

Til løsning av *boligsaken* er der i 1917 bevilget 2½ million kroner. I alt er der til denne sak bevilget 4 millioner kroner. Desuten er der indkjøpt eiendommer og tomtearealer i 1917 i det hele 3.061.488 kv.m. for kr. 3,003,000

Boligraad er oprettet, og har til opgave at sørge for at der til enhver tid foreligger fuld oversigt over boligforholdene i byen, og at fremme forslag og planer for at avhjælpe boligmangelen.

Kommunearbeidet har i stor utstrækning været præget av dyrtiden. Saaledes har lønningerne til de kommunale arbeidere og tjenestemænd maatte revideres og forhøies. Paa indeværende budgetaar utgjør lønstillæg og krisetillæg tilsammen kr. 1 379 710.00.

Fra. 1. juli 1917 blev 8-timersdagen for alle kommunens arbeidere og funktionærer indført. Dette medførte en utgift for kommunen for budgetaaret 1917—18 paa kr. 63 000.00.

Der har desuten av kommunen gjennom provianteringsraadet været ydet store beløp som bidrag til brændsel, husleie, melk og brød, og som i størst utstrækning er kommet de daarligststillede til gode.

Halvard Olsen,
sekretær.

Narvik arbeiderparti.

Der staar ved aarets slut 10 foreninger tilsluttet partiet med tilsammen 375 medlemmer.

Man har i aaret avholdt mange møter, og fester er avholdt 1. mai og i julen 1917, med Alb. Antonsen og ordfører Jul. B. Olsen som talere. Sidst-nævnte talte ogsaa ved 1. maidemonstrationen.

I aarets løp har der været avholdt et offentlig foredrag om «dyrtid og militarisme» av stortingsmand Gausdal. Foredraget samlet fuldt hus og gav stormende tilslutning.

Bystyrefraktionen har arbeidet udmerket godt, særlig naar man tar i betraktning de vanskelige tider man befinner sig i, og partiet maa gi gruppen den bedste anerkjendelse for sit virke.

Partiets blad «Fremover» har iaar havt et mindre godt aar. Aarsakerne kan vel tilskrives den stadige skiftning av personale, som har fundet sted i ekspeditionen og i redaktionen.

Kommunen er fremdeles i den vanskelige stilling, at skatteindtægterne ikke har øket i forhold til økning av utgifterne ved den kommunale husholdning. Man har derfor i aarets løp været nødt til at innskrenke utgifterne til det mindst mulige for at faa de løvbegrænsede indtægter til at strække til. Den kommunale handel er søkt utvidet i den hensigt at hjelpe paa den lavest-lønnede befolknings kaar. Den nødvendige kapital hertil har altid staatt til provianteringsraadets disposition. Brændsel er skaffet tilveie til forholdsvis rimelige priser. Statens dyrtidsbidrag er ved kommunens tilskud helt utnyttet, likesom to-kronebidraget blev slaat sammen med det øvrige dyrtidsbidrag og utdeles underet. For at kunne erholde statsbidraget helt ut maatte kommunen bevilge ca. 35,000 kroner. Dette beløp blev besluttet opiat som laan, en fremgangsmatte de borgerlige partier helt og holdent faar ta skylden for, da den er helt forkastelig. Det retteste hadde selvfølgelig været at forhøie skatteprocenten og bevilge av aarets skatteindtægter. Arbeiderpartiets fraktion i bystyret stemte da ogsaa alle for skatteprocentens forhøielse til 13 pct., men da der hertil utkrævedes $\frac{2}{3}$ flertal, magtet vort parti ikke, trods hjælp fra endel av borgerpartiets mænd, at gjennemføre den ting, idet der manglet 1 stemme. En følge av dette blev da, at et andragende om dyrtidstillæg fra de kommunale arbeidere og funktionærer straks før jul maatte avslaaes.

En komité er nedsatt for en mulig omorganisation av fattigvæsenet, likesom der har været arbeidet med et projekt om at faa istand melkeproduksjon paa Fagernes.

Der er av formandskapet nedsatt en komité for at forberede kommunens overtagelse av kinematografen og forhaabentlig blir dette vedtat snart.

Der er bevilget til utvidelse av elektricitetsverket kr. 200 000.00 hvorved verkets ydeevne kan forhøies fra ca. 1000 til 1400 hk.

Der er ogsaa av formandskapet arbeidet for økning av krafttilførsel til byen, idet der er underhandlet med statsmyndighetene om Skjomelven, likesom der er arbeidet for, at et vordende jernverk, der var tænkt anlagt i Straumpollen i Tysfjord, maatte bli lagt hit, noget man mener vilde være til stor fremgang for byen.

Jul B. Olsen,
ordfører.

O. K. Glasø,
formand.

Arbeiderpartiets kvindeforbund.

Kvindeforbundet har i 1917 havt en tilgang av 11 foreninger. 3 er utmeldt. Forbundet talte ved aarets slut 95 avdelinger. Av disse er 17 indenbys og 78 utenbys med et samlet medlemsantal av ca. 3500.

Der er i aaret avholdt et stort dyrtidsmøte i Folkets hus' store sal. Talere var fru Tynæs og fru Ramstad.

Der er 24. januar utsendt sirkulære til alle avdelinger i landet med henstilling til foreningerne at indsende til skolestyret i hver sin kreds, forespørsel

om indførelse av ædruelighetslære som fag i vore folkeskoler. Den 9. februar indsendtes skrivelse til Socialdepartementet med henstilling om at vi maatte faa et medlem ind i den komité som skal ta under behandling jordmødres uddannelse og deres løn. 24. mars utsendtes cirkulære til vore avdelinger utenbys med henstilling til dem at arrangere fredsmøter den 15 april. 27. mars indsendtes skrivelse til Provianteringsraadet med henstilling om at reducere priserne paa kjøt og flesk. Den 4. juni indsendtes skrivelse hvori kvindeforbundet anbefaler den av Kristiania underordnede handelsstands forbunds henstilling om forandring i den nu gjældende lukningsvedtægt saaledes at den ogsaa blir gjældende for lørdagene.

Der er trykt 30 000 oprop til agitation til vore kvindeforeninger.

Som ny sekretær for kvindeforbundet ansattes fru Sigrid Syvertsen fra 1. november da den forrige sekretær fru Marie Nordstrøm hadde sagt op sin stilling.

Kvindeforbundets blad «Kvinden» som utkommer en gang i maaneden, trykkes i et oplag av 4400. Til bladregnskapet skal bemerkes, at naar dette viser overskud, kommer det av at man staar tilrest med 3 nr. for trykning i 1917.

Sigrid Syvertsen,
forretningsfører.

Det norske Arb.partis regnskap for 1917.

Indtægt:

Kassebeholdning fra forrige aar	kr.	269.55
Agitation	-	2 100.00
Overskud av 1. maimerkosalget	-	1 389.75
Kontingent	-	27 293.95
	kr.	31 053.25

Utgift:

Arbeiderbevægelsens Arkiv (1916)	kr.	700.00
Arbeiderpartiets Kvindeforbund	-	500.00
Repræsentation	-	402.70
Landsstyremøter	-	1 298.50
Komitéarbeide	-	529.30
Intern. soc. Byraa, kontingent 1916 og 17	-	867.32
Skandinavisk samarbeide	-	1 961.60
Agitation	-	9 829.10
Inventar	-	149.25
Husleie, lys og renhold	-	1 337.80
Porto, kontorsaker, telefon	-	958.24
Tryksaker, beretninger	-	2 601.09
Tilfældige utgifter	-	310.12
Sykekassekontingent	-	60.10
Arbeiderbanken, innsat	-	187.50
<i>Lønninger:</i> Magnus Nilssen	kr.	2 100.00
Randolf Arnesen	-	3 000.00
S. Ruud-Johansen	-	1 500.00
Visergut	-	318.00
Revision (1916).	-	80.00
Dyrtidstillæg	-	1 095.00
	-	8 093.00
Boliglandsmøtet 1916	-	396.47
Arbeiderbevægelsens stipendium	-	500.00
Balanse, beholdning	-	371.16
	kr.	31 053.25

Partiets aktiekonto

1 238 aktier i Arb. Aktietrykkeri à kr. 20.00 = kr. 24 760.00.

Beholdning pr. 1. januar 1917	kr.	6 604.47
Aktieutbytte 1916	«	1 238.00
Renter 1917	«	67.25
Indestaaende i bank pr. januar 1918		kr. 7 909.72
	kr.	7 909.72
	kr.	7 909.72

Partiets status pr. 1. januar 1918.

	<i>Aktiva:</i>	<i>Passiva:</i>
Kassebeholdning fra forrige aar	kr. 371.16	
Indestaaende i bank	kr. 6 355.15	
+ renter 1917.	395.80	
	- 6 750.95	
<i>Aktieutbytte:</i>		
Beholdning pr. 1. januar 1918.	- 7 909.72	
<i>Inventar:</i>		
Inventar pr. 1. januar 1917	kr. 2 332.33	
+ tilkommet i aaret	149.25	
	kr. 2 481.58	
÷ 10 pct. afskrivning	233.23	- 2 248.35
Pr. formue		kr. 17 280.18
		kr. 17 280.18
		kr. 17 280.18

Magnus Nilssen

Synnøve Ruud-Johansen.
Kasserer.

Revidert og fundet iorden.

Kristiania den 17. januar 1918.

P. A. Pettersen. *Joh. Regnéll.*
Revisorer.

Antimilitaristfondet.

Beholdning pr. 1. januar 1917	kr. 2 038.84	
+ renter 1917	92.15	
Indestaaende i bank pr. 1. januar 1918		kr. 2 130.99
	kr. 2 130.99	kr. 2 130.99

Partiets forlags regnskap for 1917.

Indtægt:

Kassebeholdning fra forrige aar	kr. 1 197.79
Salg av bøker og brosjyrer	- 11 036.07
Annonceindtægt	- 150.00
Overskud av bokhandelen, «Arb. Jul» og Arb.kalenderen	- 4 823.84
Uttat av banken.	- 838.00
	kr. 18 045.06

Utgift:

Trykning av bøker og brosjyrer	kr. 10 518.00
Diverse tryksaker	- 199.25
Forfatterhonorarer og oversættelser	- 2 216.00
Kjøp fra andre forlag	- 300.55
Klicheer	- 144.36
Bokbinderarbeide	- 449.00
Porto	- 270.23
Visergutarbeide	- 195.00
Assurance	- 46.25
Tilskud til «Det 20. Aarhundrede» 1917	- 2 400.00
Tilbakebetalt «Det 20. Aarh.» laan av partiets aktiekonto	- 1 238.00
Kassebeholdning	- 70.06
	kr. 18 045.06

Status pr. 1. januar 1918.

Aktiva:

Kasse- og bankbeholdning	kr. 1 239.30
Varebeholdning	- 11 600.72
Diverse debitorer	- 2 846.84
	kr. 15 686.86

Passiva:

Gjæld	kr. 944.90
Formue pr. 1. januar 1918	- 14 741.96
	kr. 15 686.86

Magnus Nilssen.

Synnøve Ruud-Johansen.
Kasserer.

Revidert og fundet i orden.
Kristiania, 17. januar 1918.

P. A. Pettersen. *Joh. Regnéll.*
Revisorer.

„Det 20. Aarh.“s regnskap for 1917.

Indtægt:

Kassebeholdning fra forrige aar	kr.	26.48
Abonnenter og forhandlere	-	3 675.70
Annoncer	-	437.50
Salg av aarganger	-	451.39
Tilskud fra forlaget	-	2 400.00
		kr. 6 991.07

Utgift:

Trykning	kr.	4 898.15
Redaktion: Debes	kr.	450.00
Evje	-	350.00
		800 00
Honorarer	-	321.60
Klicheer	-	119.46
Tryksaker	-	325.98
Bokbinderarbeide	-	133.60
Porto	-	342.35
Annonceprovision	-	41.00
Balance, kassebeholdning	-	8.93
		kr. 6 991.07

Status pr. 1. januar 1918.

Aktiva:

Varebeholdning: 23 aarg. à 3.50	kr.	80.50
2 — à 4.50	-	9.00
		kr. 89.50
Utestaaende fordringer: for annonser	kr.	610.00
— — hos forhandlere	-	297.84
		- 907.84
		kr. 997.34

Passiva:

Pr. formue	kr.	997.34
----------------------	-----	--------

Synnøve Ruud-Johansen.
Kasserer.

Revidert og fundet iorden.
Kristiania, 17. januar 1918.

P. A. Pettersen. Joh. Regnéll.
Revisorer.

Pressefondets regnskap for 1917.

Indtægt:

Beholdning fra forrige aar	kr. 329.17
Bidrag.	- 4 850.00
Renter og avdrag.	- 1 179.39
	kr. 6 358.56

Utgift:

«Ny Dag» (laan)	- 1 000.00
«Akershus Soc.-Dem.»	- 3 000.00
Indsat i bank	kr. 500.00
Renter	1916 . kr. 150.75
	— — — — — 1917 . - 315.00
	- 465.75
Balance, kassebeholdning	- 1 392.81
	kr. 6 358.56

Status pr. 1. januar 1918.

Aktiva:

Kassebeholdning	kr. 1 392.81
Indestaaende i bank	kr. 735.27
+ renter 1917	- 33.30
	- 768.57
Diverse debitorer.	- 46 048.02
	kr. 48 209.40

Passiva:

Gjæld	kr. 25 804.17
Formue	- 22 405.23
	kr. 48 209.40

Synnøve Ruud-Johansen.
Kasserer.

Revidert og fundet i orden.
Kristiania, 17. januar 1918.

P. A. Pettersen. Joh. Regnéll.
Revisorer.

„Social-Demokraten“s regnskap 1917.

Gevinst- og tapskonto.

Indtægt:

Indenbys kontingent	kr. 260 862.37
Utenbys kontingent	- 101 154.83
Løssalg	- 57 424.93
Makulatur	- 3 426.76
Annoncer	- 252 219.45
Renter	- 4 498.12

kr. 679 586.46

Utgift:

Trykning	kr. 125 481.00
Papir	- 231 016.19
Redaktionen	- 62 072.81
Klicheer	- 6 965.22
Pressekontoret	- 8 100.00
Ekspeditionsudgifter	- 31 624.37
Budløn	- 76 267.26
Annonceprovision	- 8 816.97
Kontingentprovision	- 11 970.35
Porto og fragt	- 17 026.37
Husleie	- 5 510.50
Telefon, lys og renhold	- 2 989.38
Revision	- 1 125.00
Kontorrekvisita	- 6 981.51
Diverse	- 2 188.55
Assurance og skat	- 3 036.16
Reklame	- 411.15
Dyrtidstillæg	- 8 362.75
Agitation	- 169.00
Indløste aktier	- 10.00
Bidrag til pressekurset	- 986.40
Bidrag til pressefondet	- 1 000.00

Avskrivninger:

Inventar	kr. 1 799.90
Annoncer	- 598.26
Bud	- 17.70
	2 415.86
Overskud	- 65 059.66

kr. 679 586.46

Status pr. 1. januar 1918.

Aktiva:

Papirkonto, beholdning:	kr. 14 490.00
Inventariekonto.	- 8 741.24
Kassakonto.	- 10 241.55
Løssalg	- 5 000.00
Annoncerestance	- 43 837.84
Pressekontoet	- 15 000.00
Diverse debitorer:	
Spareskillingsbanken	- 10 672.94
Norges koop. Landsforenings Sparekasse	- 8 000.00
Kristiania Arbeider- & Handelsbank	- 29 412.41
Christiania Sparebank.	- 494.88
Privatbanken.	- 6 000.00
Andresens Bank	- 32 950.11
Arb. Aktietrykkeri: Laan	- 30 000.00
De samvirkende Fagforeninger.	- 14 000.00
Pressefondet	- 11 310.91

kr. 240 151 88

Passiva:

Utenbys kontingent for 1. halvaar 1918	kr. 8 102.74
Hofsfos Papirfabrik.	- 9 268.67
Formue	- 222.780.47

kr. 240 151.88

Kristiania, 22. februar 1918.

Nils Ugelstad.

Forretningsfører.

Regnskapet er konferert og fandtes at være iorden.

Joh. Regnéll.

A. E. Gundersen.

Revisorer.

Kontingentindbetaling.

Fortegnelse over kontingent-

Organisationernes navn	1. kvartal			
	Medlemstal			Beløb
	Kv.	Mænd	Ialt	
				Kr.
Aalesund arbeiderparti	70	394	464	42.90
Akers arbeiderparti.	222	678	900	78.90
Bamle kreds arbeiderparti	—	189	189	18.90
Bergens arbeiderparti.	311	4545	4856	470.05
Bodø arbeiderparti	37	88	125	10.65
Brunla kreds arbeiderparti	15	93	108	10.05
Buskerud kreds arbeiderparti.	300	1250	1550	140.00
Brevik socialdemokratiske forening	—	—	—	—
Bærum og Follo kredsparti.	145	619	764	69.15
Drammens arbeiderparti	170	1377	1547	146.20
Drøbak arbeiderparti	59	86	145	11.55
Ekersund socialdemokratiske forening	—	20	20	2.00
Eidsberg kreds arbeiderparti.	29	137	166	15.15
Farsund socialdemokratiske forening	—	—	—	—
Flekkefjord socialdemokratiske forening	1	27	28	2.75
Fredrikshald arbeiderparti	142	504	646	57.50
Fredrikstad : arbeiderparti.	50	835	885	86.00
Gjerpen kreds arbeiderparti	—	300	300	30.00
Gjøvik samorganisation.	208	375	583	47.90
Glemminge kreds arbeiderparti.	155	489	644	56.65
Hadeland og Lands kredsparti	83	414	497	45.55
Hamar arbeiderparti	161	630	791	71.05
Hammerfest arbeiderparti	60	142	202	17.20
Hallingdals kreds arbeiderparti.	33	194	227	21.05
Hardanger kreds arbeiderparti	35	580	615	59.75
Haugesund arbeiderparti	—	—	—	—
Holmestrand socialdemokratiske forening.	—	30	30	3.00
Hortens arbeiderparti.	130	352	482	41.70
Hesbø og Hafrsfjord kreds arbeiderparti.	—	—	—	—
Hønefoss arbeiderparti	58	178	236	20.70
Høiangar træarbejderforening.	—	—	—	—
Ide og Markers kreds arbeiderparti	24	138	162	15.00
Indtrøndelagens arbeiderparti.	369	1133	1502	131.75
Jarlsberg kreds arbeiderparti.	—	26	26	2.60
Jæderens kreds arbeiderparti.	60	167	227	19.70
Kristiania arbeiderparti	3261	16506	19767	1813.65
Kristiansand S. arbeiderparti	70	720	790	75.50
Kristiansund N. arbeiderparti.	111	1170	1281	122.55
Kongsberg arbeiderparti	27	140	167	15.35
Kongsvinger samorganisation.	—	—	—	—
Kragerø arbeiderparti	40	80	120	10.00
Overføres	6436	34606	41042	378240

indbetalingen for 1917.

(Forts.)

2. kvartal				3. kvartal				4. kvartal				Tilsammen i aaret
Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb	
Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt		
			Kr.				Kr.				Kr.	Kr.
57	385	442	41.35	56	387	443	41.50	58	424	482	45.30	171.05
249	708	957	83.25	245	688	933	81.05	260	688	948	81.80	325.00
—	141	141	14.10	—	141	141	14.10	—	154	154	15.40	62.50
316	4684	5000	484.20	343	4979	5322	515.05	345	5248	5593	542.05	2011.35
37	88	125	10.65	37	88	125	10.65	37	88	125	10.65	42.60
15	93	108	10.05	15	93	108	10.05	15	161	176	16.85	47.00
300	1250	1550	140.00	300	1250	1550	140.00	300	1250	1550	140.00	560.00
—	—	—	—	12	33	45	3.90	12	33	45	3.90	7.80
145	619	764	69.15	145	619	764	69.15	145	619	764	69.15	276.60
274	1364	1638	150.10	292	1396	1688	154.20	251	1369	1620	149.45	599.95
64	93	157	12.50	64	93	157	12.50	78	124	202	16.30	52.85
—	20	20	2.00	—	20	20	2.00	—	20	20	2.00	8.00
45	117	162	13.95	45	117	162	13.95	44	135	179	15.70	58.75
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.75
131	502	633	56.75	120	543	663	60.30	146	544	690	61.70	236.25
50	835	885	86.00	50	835	885	86.00	50	835	885	86.00	344.00
—	300	300	30.00	—	300	300	30.00	—	300	300	30.00	120.00
194	373	567	47.00	171	374	545	45.95	153	389	542	46.55	187.40
155	489	644	56.65	155	489	644	56.65	155	489	644	56.65	226.60
83	420	503	46.15	—	—	—	—	—	—	—	—	91.70
145	627	772	69.95	145	627	772	69.95	130	635	765	70.00	280.95
60	142	202	17.20	60	142	202	17.20	60	142	202	17.20	68.80
38	147	185	16.60	42	169	211	19.00	—	—	—	—	56.65
35	583	618	60.05	35	600	635	61.75	35	600	635	61.75	243.30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	30	30	3.00	—	—	—	—	—	—	—	—	6.00
130	556	686	62.10	130	733	863	79.80	130	776	906	84.10	267.70
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53	152	205	17.85	53	151	204	17.75	53	152	205	17.85	74.15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	82	82	8.20	8.20
23	145	168	15.65	22	148	170	15.90	22	159	181	17.00	63.55
203	763	966	86.45	143	606	749	67.75	261	1073	1334	120.35	406.30
16	166	182	17.40	20	172	192	18.20	15	150	165	15.75	53.95
60	167	227	19.70	60	166	226	19.60	60	166	226	19.60	78.60
3157	16815	19972	1839.35	3294	17623	20917	1927.00	3413	18056	21469	1976.25	7556.25
70	720	790	75.50	70	720	790	75.50	70	720	790	75.50	302.00
111	1170	1281	122.55	121	1039	1160	109.95	121	1039	1160	109.95	465.00
43	138	181	15.95	47	95	142	11.85	51	96	147	12.15	55.30
82	115	197	15.60	36	88	124	10.60	24	93	117	10.50	36.70
30	63	93	7.80	30	63	93	7.80	30	70	100	8.50	34.10
6371	34980	41351	3816.55	6358	35587	41945	3876.60	6524	36879	43403	4014.10	15489.65

Fortegnelse over kontingent-

Organisationernes navn	1. kvartal			
	Medlemstal			Beløb
	Kv.	Mænd	Ialt	
				Kr.
Overført	6436	34606	41042	3782.40
Larvik arbeiderparti	60	417	477	44.70
Liknes socialdemokratiske forening	—	29	29	2.90
Lillehammer arbeiderparti	69	196	265	23.05
Mandalens kreds arbeiderparti	44	89	133	11.10
Mellem Romerikes kredsparti	108	935	1043	98.90
Midthordlands kredsparti	—	250	250	25.00
Moss arbeiderparti	101	367	468	41.75
Molde arbeiderparti	—	132	132	13.20
Namdals kreds arbeiderparti	138	506	644	57.50
Narvik arbeiderparti	63	340	403	37.15
Nedenes amts arbeiderparti	67	1000	1067	103.35
Nedre Romerikes kreds arbeiderparti	239	323	562	44.25
Nordre Helgelands kreds arbeiderparti	128	527	655	59.10
Nordre Hedemarkens kreds arbeiderparti	81	317	398	35.75
Nordre Gudbrandsdalens kreds arbeiderparti	3	81	84	8.25
Nordre Nordmøre kreds arbeiderparti	41	280	321	30.05
Nordre Salten kreds arbeiderparti	134	272	406	33.90
Nordre Østerdalens kreds arbeiderparti	84	331	415	37.30
Notoddens arbeiderparti	35	475	510	49.25
Numedals kreds arbeiderparti	114	422	536	47.90
Oddernes kreds arbeiderparti	10	110	120	11.50
Porsgrunds arbeiderparti	70	134	204	16.90
Revnistrandi socialdemokratiske ungdomslag	—	—	—	—
Ringerikes kreds arbeiderparti	164	863	1027	94.50
Romsdals kreds arbeiderparti	4	117	121	11.90
Rygge kreds arbeiderparti	58	185	243	21.40
Risør socialdemokratiske forening	11	30	41	3.55
Sandefjord og Sandeherred arbeiderparti	44	360	404	38.20
Sarpsborg arbeiderparti	45	855	900	87.75
Skiens arbeiderparti	103	156	259	20.75
Skoger kreds arbeiderparti	70	400	470	43.50
Solør kreds arbeiderparti	78	450	528	48.90
Stavanger arbeiderparti	476	2529	3005	276.70
Søtersdalens kreds arbeiderparti	33	359	392	37.55
Senjens kreds arbeiderparti	—	—	—	—
Søndre Helgelands kredsparti	11	213	224	21.85
Søndre Hedemarkens kredsparti	165	665	830	74.75
Søndre Saltens kredsparti	—	—	—	—
Søndre Østerdalens kredsparti	56	608	664	63.60
Søndre Søndmør kredsparti	—	35	35	3.50
Švolvær arbeiderparti	17	102	119	11.05
Skaare arbeiderforening	—	—	—	—
Overføres	9360	50066	59426	5474.60

indbetalingen for 1917.

(Forts.)

2. kvartal				3. kvartal				4. kvartal				Tilsammen i aaret
Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb	
Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt		
Kr.				Kr				Kr.				Kr.
6371	34980	41351	3816.55	6358	35578	41945	3876.60	6524	36879	43403	4014.10	15489.65
90	618	708	66.30	123	713	836	77.45	113	690	803	74.65	263.10
—	28	28	2.80	—	28	28	2.80	—	15	15	1.50	10.00
74	224	298	26.10	65	284	349	31.65	61	289	350	31.95	112.75
44	68	112	9.00	49	100	149	12.45	46	76	122	9.90	42.45
91	914	1005	95.95	105	906	1011	95.85	103	841	944	89.25	379.95
—	250	250	25.00	—	250	250	25.00	—	250	250	25.00	100.00
101	367	468	41.75	101	367	468	41.75	101	367	468	41.75	167.00
—	161	161	16.10	—	161	161	16.10	—	—	—	—	45.40
156	540	696	61.80	138	566	704	63.50	141	564	705	63.45	246.25
106	288	394	34.10	103	255	358	30.65	97	278	375	32.65	134.55
67	1000	1067	103.35	67	1000	1067	103.35	67	1000	1067	103.35	413.40
239	323	562	44.25	239	323	562	44.25	239	323	562	44.25	177.00
188	620	808	71.40	223	627	850	73.85	229	670	899	78.45	282.80
65	206	271	23.85	50	334	384	35.90	—	—	—	—	95.50
3	90	93	9.15	9	96	105	10.05	14	203	217	21.00	48.45
41	280	321	30.05	34	320	354	33.70	38	362	400	38.10	131.90
26	452	478	46.50	149	497	646	57.15	107	406	513	45.95	183.50
114	310	424	36.70	61	237	298	26.75	65	240	305	27.25	128.00
35	475	510	49.25	35	475	510	49.25	35	475	510	49.25	197.00
87	430	517	47.35	88	432	520	47.60	88	405	493	44.90	187.75
10	110	120	11.50	10	110	120	11.50	10	110	120	11.50	46.00
30	150	180	16.50	—	—	—	—	—	—	—	—	33.40
4	16	20	1.80	6	20	26	2.30	6	20	26	2.30	6.40
180	949	1129	103.90	169	924	1093	100.85	155	557	712	63.45	362.70
4	117	121	11.90	4	127	131	12.90	4	200	204	20.20	56.90
58	196	254	22.50	58	196	254	22.50	60	220	280	25.00	91.40
9	28	37	3.25	14	39	53	4.60	15	41	56	4.85	16.25
45	360	405	33.25	45	465	510	48.75	80	703	783	74.30	199.50
45	855	900	87.75	45	855	900	87.75	45	855	900	87.75	351.00
103	156	259	20.75	103	156	259	20.75	103	156	259	20.75	83.00
70	400	470	43.50	70	400	470	43.50	70	400	470	43.50	174.00
78	450	528	48.90	78	581	659	62.00	78	581	659	62.00	221.80
476	2529	3005	276.70	476	2529	3005	276.70	476	2529	3005	276.70	1106.80
51	284	335	30.95	51	284	335	30.95	65	365	430	39.75	139.20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	296	308	30.20	22	358	380	36.90	26	366	392	37.90	126.85
130	525	655	59.00	92	763	855	80.90	—	—	—	—	214.65
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	608	664	63.60	56	608	664	63.60	56	608	664	63.60	254.40
—	33	33	3.30	—	33	33	3.30	—	35	35	3.50	13.60
8	77	85	8.10	7	85	92	8.85	14	90	104	9.70	37.70
6	20	26	2.30	6	20	26	2.30	—	—	—	—	4.60
9273	50783	60056	5541.95	9309	52111	61420	5676.55	9331	52169	61500	5683.45	22376.55

Fortegnelse over kontingent-

Organisationer	1. kvartal			
	Medlemstal			Beløp
	Kv.	Mænd	Ialt	
				Kr.
Overført.	9360	50066	59426	5474.60
Tromsø arbeiderparti.	77	154	231	19.25
Trondhjems arbeiderparti	597	3869	4466	416.75
Trondenes kredsorganisation	101	394	495	44.45
Tromsøsundets kredsparti	—	—	—	—
Totens kreds arbeiderparti	51	334	385	35.95
Tune kreds arbeiderparti	15	195	210	20.25
Tønsberg arbeiderparti	206	492	698	59.50
Uttrøndelagens arbeiderparti	—	—	—	—
Vadsø fisker & arbeiderforening	—	—	—	—
Vardø fisker- og arbeiderforening	—	—	—	—
Valdres kreds arbeiderparti.	11	34	45	3.95
Vesteraalen kreds arbeiderparti.	40	180	220	20.00
Vest-Telemarkens kredsparti	—	60	60	6.00
Vinger og Odalens kredsparti	198	513	711	61.20
Voss kreds arbeiderparti	—	127	127	12.70
Øst-Finmarkens kredsparti	1	480	481	48.05
Øst-Telemarkens kredsparti.	31	1024	1055	103.95
Øvre Romerikes kreds arbeiderparti	63	145	208	17.65
Tilsammen.	10751	58067	68818	6344.25

indbetalingen for 1917.

(Forts.)

2. kvartal				3. kvartal				4. kvartal				Tilsammen i aaret
Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb	Medlemstal			Beløb	
Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt		Kv.	Mænd	Ialt		
Kr.				Kr.				Kr.				
9273	50783	60056	5541.95	9309	52111	61420	5676.55	9331	52169	61500	5683.45	22376.55
77	155	232	19.35	47	165	212	18.85	47	165	212	18.85	76.30
666	4068	4734	440.10	690	4353	5043	469.80	660	4429	5089	475.90	1802.55
109	558	667	61.25	94	577	671	62.40	113	348	461	40.45	208.55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	240	287	26.35	47	340	387	36.35	47	340	387	36.35	135.00
15	193	208	20.05	15	193	208	20.05	15	200	215	20.75	81.10
179	533	712	62.25	213	614	837	72.05	241	673	914	79.35	273.15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	34	45	3.95	19	30	49	3.95	19	30	49	3.95	15.80
40	180	220	20.00	56	232	288	26.00	71	238	309	27.35	93.35
—	60	60	6.00	—	230	230	23.00	—	230	230	23.00	58.00
240	502	742	62.20	272	511	783	64.70	302	580	882	73.10	261.20
—	127	127	12.70	—	127	127	12.70	—	127	127	12.70	50.80
—	373	373	37.30	—	403	403	40.30	1	474	475	47.45	173.10
31	1221	1252	123.65	31	1299	1330	131.45	31	1243	1274	125.85	484.90
86	267	353	31.00	113	285	398	34.15	111	315	426	37.05	119.85
10774	59294	70068	6468.10	10906	61470	72376	6692.30	10989	61561	72550	6705.55	26210.20

UTGIT ER:

Partiets protokoller:

O. KRINGEN: Landsmøter. Beslutninger og resolutioner paa landsmøterne fra og med 1897 til og med 1909. Pris kr. 1.00.

PROTOKOL fra det ekstraordinære landsmøte i Kristiania 1911. Pris 25 øre.

PROTOKOL fra landsmøtet i Stavanger 1912. Pris 25 øre.

PROTOKOL fra landsmøtet i Trondhjem 1915. Pris 25 øre.

PROTOKOL fra boliglandsmøtet 1916. Pris 30 øre.

Partiets beretninger:

AARGANGE fra og med 1905 til og med 1912. Pris 10 øre.

BERETNINGER fra 1913–1917. Pris 25 øre pr. stk.

Skriv til

Arbeiderpartiets Bokhandel,

Folkets Hus, Kristiania.